



Informazioni su questo libro

Si tratta della copia digitale di un libro che per generazioni è stato conservata negli scaffali di una biblioteca prima di essere digitalizzato da Google nell'ambito del progetto volto a rendere disponibili online i libri di tutto il mondo.

Ha sopravvissuto abbastanza per non essere più protetto dai diritti di copyright e diventare di pubblico dominio. Un libro di pubblico dominio è un libro che non è mai stato protetto dal copyright o i cui termini legali di copyright sono scaduti. La classificazione di un libro come di pubblico dominio può variare da paese a paese. I libri di pubblico dominio sono l'anello di congiunzione con il passato, rappresentano un patrimonio storico, culturale e di conoscenza spesso difficile da scoprire.

Commenti, note e altre annotazioni a margine presenti nel volume originale compariranno in questo file, come testimonianza del lungo viaggio percorso dal libro, dall'editore originale alla biblioteca, per giungere fino a te.

Linee guida per l'utilizzo

Google è orgoglioso di essere il partner delle biblioteche per digitalizzare i materiali di pubblico dominio e renderli universalmente disponibili. I libri di pubblico dominio appartengono al pubblico e noi ne siamo solamente i custodi. Tuttavia questo lavoro è oneroso, pertanto, per poter continuare ad offrire questo servizio abbiamo preso alcune iniziative per impedire l'utilizzo illecito da parte di soggetti commerciali, compresa l'imposizione di restrizioni sull'invio di query automatizzate.

Inoltre ti chiediamo di:

- + *Non fare un uso commerciale di questi file* Abbiamo concepito Google Ricerca Libri per l'uso da parte dei singoli utenti privati e ti chiediamo di utilizzare questi file per uso personale e non a fini commerciali.
- + *Non inviare query automatizzate* Non inviare a Google query automatizzate di alcun tipo. Se stai effettuando delle ricerche nel campo della traduzione automatica, del riconoscimento ottico dei caratteri (OCR) o in altri campi dove necessiti di utilizzare grandi quantità di testo, ti invitiamo a contattarci. Incoraggiamo l'uso dei materiali di pubblico dominio per questi scopi e potremmo esserti di aiuto.
- + *Conserva la filigrana* La "filigrana" (watermark) di Google che compare in ciascun file è essenziale per informare gli utenti su questo progetto e aiutarli a trovare materiali aggiuntivi tramite Google Ricerca Libri. Non rimuoverla.
- + *Fanne un uso legale* Indipendentemente dall'utilizzo che ne farai, ricordati che è tua responsabilità accertarti di farne un uso legale. Non dare per scontato che, poiché un libro è di pubblico dominio per gli utenti degli Stati Uniti, sia di pubblico dominio anche per gli utenti di altri paesi. I criteri che stabiliscono se un libro è protetto da copyright variano da Paese a Paese e non possiamo offrire indicazioni se un determinato uso del libro è consentito. Non dare per scontato che poiché un libro compare in Google Ricerca Libri ciò significhi che può essere utilizzato in qualsiasi modo e in qualsiasi Paese del mondo. Le sanzioni per le violazioni del copyright possono essere molto severe.

Informazioni su Google Ricerca Libri

La missione di Google è organizzare le informazioni a livello mondiale e renderle universalmente accessibili e fruibili. Google Ricerca Libri aiuta i lettori a scoprire i libri di tutto il mondo e consente ad autori ed editori di raggiungere un pubblico più ampio. Puoi effettuare una ricerca sul Web nell'intero testo di questo libro da <http://books.google.com>

2
IÖSEPHI SCALIGERI
ELENCHVS,

Et Castigatio Calendarij Gregoriani

A

CHRISTOPHORO CLAVIO

BAMBERGENSI

SOCIETATIS IESV

CASTIGATA.



SVPERIORVM PERMISSV.

Roma, Apud Aloysium Zannettum. M.D.XCV.

D. Theodosii Ruber. Ex dono auctoris 4

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that this is essential for the proper management of the organization's finances and for ensuring transparency in all dealings.

2. The second part of the document outlines the various methods used to collect and analyze data. It describes how this information is used to identify trends, assess risks, and make informed decisions about the future of the organization.

3. The third part of the document focuses on the implementation of these findings. It details the steps taken to put the recommendations into practice and the challenges encountered along the way. It also discusses the ongoing nature of this process and the need for continuous improvement.

4. The fourth part of the document provides a summary of the key findings and conclusions. It highlights the most significant results of the study and offers suggestions for further research and action.

5. The final part of the document is a conclusion that ties all the elements together. It reiterates the importance of the work done and expresses confidence in the organization's ability to continue to grow and succeed.

FRANCISCO TOLETO³

S. R. E. C A R D.

AMPLISSIMO.

CHRISTOPHORVS CLAVVS

SOCIETATIS IESV

S. P. D.



*N*ATVRA ita comparatum
est, (quod te non fugit, Fran-
cisco Tolete Card. Ampliss.)
ut praestantissimarum re-
rum origines plurimis, ma-
ximisque obstructa sint dif-
ficultatibus: praclarisq; mor-
talium conatus in amulorum, obirectorumq;
reprehensiones incurrant. Vel Calendarij Eccle-
siastici emendatio, res maximis, iustissimisq; de
causis a Concilijs, Pontificibus, Mathematicis tan-
topere expetita, quot difficultates, quot inuidos,
quot reprehensores habuit? Nam cum Gregorius
XIII. Pont. Max. vir ad Christianae Reip. salu-
tem natus initio Pontificatus sui ad eam rem ad-
ieciisset animum, lectissimisq; Mathematicis ne-
gocium

gorium corrigendi Calendarij dedisset, tot tantaque
 alia ex alijs exceperere difficultates, ut conueniens
 ille decennium tenuerit. adeo ingens cura fuit, ne
 prius egregium illud opus ederetur in vulgus, quā
 bene maturum aquis iniquisque pariter videretur.
 Ac sane inter conuentus illius initia (cuius
 rei tute optimus es testis) repentina quadam pro-
 cella rem omnem disieciſſet, niſi tua ſingularis au-
 ctoritas Pontificem iam nutantem in ſuſcepto con-
 ſilio confirmaffet. Ita demum, fauente Deo, Gre-
 gorio auctore, te potiſſimum hortatore, tam pra-
 clara res aliquando eſt ad exitum, finemq; perdu-
 cta. Nec tamen obtreſtationum finis. noua dein-
 de turba exorta, noua obieſta difficultates. Vix
 adeo Gregorianum Calendarium ſumma ope, cu-
 raq; perfectum (quod res ipſa omnium conſenſu
 vulgandi iam maturitatem dabat) in lucem pro-
 dierat, cum Tubinga, qua vrbs eſt Hereticorum in
 Germania, teterrimus turbo exortus eſt Michael
 Maſtlinus Mathematicus nobilis, ſed hereſi ſibi-
 quetaria infamis. Is orthodoxa religionis, Ponti-
 ficisq; Romani odio furens, libro edito, Gregoria-
 num Calendarium conuellere, funditusq; euerte-
 re eſt conſiſus. Cuius nos fallaces, captioſasq; ra-
 tiones in Apologia noſtra (qua anno 1588. edita
 eſt) ita diſſoluimus, ut ſimul incredibilem hominis
 imper-

importunissimi audaciam frangeremus: sic prorsus, ut ille evidentibus rationibus euictus ad alia se studia proripuerit cum fractis iam, & inanibus minis. Nuper vero apud Batanos Iosephus Scaliger Iulij Caesaris filius extitit, vir cateroqui ingenio, & eruditione florens, qui Calendarium Gregorianum, non quidem, ut Mastlinus, delere: sed tantum castigare conatus est. Laudat quippe Calendarij emendandi curam: sed nequaquam satis esse emendatum contendit. Proinde falsis ipse criminibus Lilianam rationem onerat, ut imperitis rerum obtrudat suam. Sed homo ingeniosus in primis ac disertus

”Maiores pennas nido extendisse videtur. quippe qui tam praeclari operis Pontificia auctoritate fundati, suis viribus nixi, Catholici orbis usque consensuque corroborati, statum conuellere sit adortus. Itaque res contra prorsus accidit, ac volebat. Nam Gregorianum Calendarium omni ope infirmare dum nititur, magis magisque confirmans ac stabilivit. Quippe falsa eius crimina in hoc libello sic diluta sunt a nobis, ut in ipsum redundent auctorem: Gregoriana autem rationis veritas in comparatione Scaligeriana rationis longe magis appareat. Et quoniam magnum in Flandria, Germania, Francia Iosephi Scaligeri nomen esse

esse audiebam, faciendum mihi putavi, ut castigationis rationes ac momenta examinarem, planumque omnibus facerem, quibus in rebus ille nos errare falso existimarit, ipsum in maximos delabi errores ac difficultates. Quod idem illi in Cyclo-metricis elementis accidit, ubi ab Archimede Geometria principe ac parente cum discessisset, tota propemodum errauit uia. Nec mirum. id adeo usuenire uidemus ijs, qui inusitatas uias indagant, tritas relinquunt. Caterum quia Scaliger in hoc libello egregiam aduersus me modestiam adhibuit, mihi uicissim leniter ac moderate cum illo agendum existimaui. quod quidem hoc libentius feci, quod homini faueo. Vere dicam. est in eo praeclara indoles ingenij, orationis elegantia, interiores literae. omnino efflorescit ad eximiam doctrinae laudem, si perito admonitore utatur, si sua inuenta cum doctis uiris conferat, si in rebus considerandis multum & diligentiae ponat & temporis. Itaque eum amice admonui, & molli, quod dicitur, brachio reprehendi, ut suo periculo doctus, ne nimium posthac fidat ingenio, sed cum Solone senescere se discentem gaudeat: & omisso contentionis studio, suscipiat aliquando patrocinium ueritatis. Non dubito P. A. quin felici Gregoriani Calendarij uentum plusquam pro uirili parte lateris, qui ab initio,

7
initio, ut dixi, præcipuus ac perpetuus eius fautor
extiteris. argumento est, quod superioribus men-
sibus cum Clem. VIII. Pont. Max. egisti, ne me
Catholici regis literis in Hispaniam euocatum abi-
re sineret, prius quam librum de correctione Ca-
lendary a Gregorio XIII. promissum, ab omnibus
expetitur absoluerem. Quocirca hoc qualecumq.
opusculum tibi optimo iure debitum in tuo potis-
simum nomine apparere uolui. Oro quesoque te, ne
doni exiguitatem magis spectes, quam donantis
uoluntatem. Et hoc uel tui in hoc genere erga
remp. meriti, uel mea erga te obseruantia mo-
numentum extare patiaris. Vale. ROMA.
Anno M. D. XCV. VI. Calend. Iul.

PROOEMIUM CLAVII.



ALOYSIVS Castagnerus Rupi-
 foræus Baro Abainensis, vir &
 nobilissimus, & eruditissimus, pro
 veteri familiaritate, quæ mihi cum
 illò intercesserat, cum Regis Gal-
 liarum apud Gregorium XIII.
 Pont. Max. Legatus esset, libel-
 lum nuper ad me misit Iosephi Scaligeri de Hippolyti Ep-
 scopi Canone Paschali, cum nonnullis excerptis, ut vocat,
 ex computo Græco Isacii Argyri de correctione Pascha-
 tis: quibus ipse anni Gregoriani Elenchum, & castiga-
 tionem adiunxit. Hunc ego libellum tanti viri nomine
 fama; captus auide arripui, magna spe aliquid ab eo af-
 ferri dignum ipso, dignum patre: nec mea me spes om-
 nino fefellit. Multa reperi ab eo ingeniosè excogitata,
 acutè dicta, explicata copiosè. ut Iulij Cæsaris filium pos-
 sis agnoscere. Verum enimvero inter legendum (pace
 eius dixerim) nonnulla mihi occurrerunt, quæ minus
 considerate, quàm talem virum deceret, scripta videren-
 tur. Itaque cum ego, cæteris omisiss, ea duntaxat in mar-
 gine annotavissem, quæ perperam ab eo reprehenderen-
 tur in Calendario Gregoriano, gravissimorum hominum
 hortatu denique adductus sum, ut ea scholia in lucem
 ederem, ne forte ijs, qui minus in hoc negotio vident,
 Scaligeri officiat auctoritas; & simul, ut ipsemet melius

9
in posterum: sua fama, cui faueo, consultum velit. Oro
autem atque obsecro Scaligerum, ut quemadmodum sibi
licere existimauit Gregorianum Calendarium, quod to-
tus ferme orbis Christianus approbauit, castigare, atque
corrigere, ita alijs licere patiatur eius castigationem, non
quidem obtrectandi, sed admonendi studio, castigare
æquoque animo ferat, libellum hunc suum quàm castiga-
tissimum in manus hominum venire: quod ipse de Calen-
dario Gregoriano videtur optare. quamquam eximia eius
moderatio, quam in ipsa castigationis præfatione præ se
fert, bono me animo esse iubet. Neque enim vereri debeo;
ne amicè se à Clauio admoneri patiatur, qui pluris fe-
cerit, ut ipsemet profitetur, se à Clauio reprehen-
di, quàm à multis laudari; neue errores, si qui sunt
in hoc libello, inuitus agnoscat, qui ab se humanitus
peccari potuisse fateatur: præsertim vero cum in hoc
genere, si quid peccarit, non sibi peccarit, sed reip. id-
que vel ipsius iudicio, qui errorem nostrum (quem nul-
lum esse ostendam) publicum esse dicit, & familiam
ducere. Quod si in eo ipso eius deprehenderetur error,
in quo nos arguit erroris, profecto hoc grauior putandus
erit, quò grauius errat, qui ipse errore captus irridet recta
ac militari euntes via. Quo libentius faciemus, ut homi-
nem veritatis indagandæ cupidum sui erroris admonitum
in viam reducamus. Is igitur, demonstrata Isacj Argy-
ri ratione, sic aggreditur Lilianum, seu potius Grego-
rianum Calendarium castigare.

ANNI LILIANI ELENCHVS ET
castigatio .

NON igitur noua est Paschalis cultus corrigendi cura, sed ante ducentos quinquaginta amplius annos agitata. Quæ res cum memoria auorum nostrorum iterum excitata esset, & doctissimo Ioanni Regiomontano à Pont. Max. mandata, tam mortis eius, quam aliarum turbarum interuentu ad exitum perducere non potuit. Superioribus autem annis Gregorius xij. nouam anni correctionem proposuit, & maiori parti Europæ probauit ita, vt hæc noua forma calido consensu recepta veterem Iulianam ex animis vulgi penitus deleuerit. ² Cum igitur reipublicæ interesset, eam quam emendatissimam haberi: in ea autem infint, quæ meliora fieri possint, immo quæ omnino emendanda sunt; arbitror, si meam de ea re sententiam proposuero, meliora ingenia & iudicia ad idem faciendum excitatum iri.

C L A V I V S.

ENIMVERO nihil est, quod magis cupiamus, quàm Calendarium Gregorianum quàm optimum, & quàm emendatissimum & esse, & haberi. quæ etiam causa fuit, cur id ipsius Gregorij Pont. Max. iussu, omnibus fermè Christiani orbis Mathematicis excutiendum proponeretur; nec prius ederetur in vulgus, quam exquisitis omnium sententijs, satis emendatum esse constaret. Nec præteritum tum fuisset, vir non paterna eruditione, quàm sua clarior, Iosephus Scaliger, si aequè in Mathematicis, atque in literatis eruditissq; viris, nomen habuisset: sed quia iam in Mathematicorum numerum venit, audiriq; a nobis flagitat; audiatur sanè, (quoniam

niam ita vult) confecta re, quando integra, non potuit audiri.

SCALIGER.

QVAMQVAM non sum nescius, quam ardua res sit, hoc vlcus tangere, cum in fine librorum meorum de Emendatione temporum strictim ac parè de hoc negotio verba fecerim, & tamen cum hac animi moderatione effugere non potuerim odium, & conuitia eorum, qui putant sibi iniuriam fieri, si non in verba eorum iuremus, & ipsos nunquam errare posse existimemus. b, Itaque, vt audio, delegata fuit cura doctissimo Mathematico Christophoro Clauio, vt in me scriberet: & ne de hac re dubitem, Antonius Posseuinus in sua illa tepida in Chytrzum Apologia malum mihi à Clauio intentat.

CLAVIUS.

b MIHI verò nunquam delegata est cura, vt in Scaligerum scriberem, sed vt intolerandam Mæstlini audaciam frangerem. quod in Calendarij Gregoriani Apologia efficere conati sumus. quo in libro quæcunque homo audacissimus in nouum Calendarium effutiuerat, planè perspicuèque coarguimus. Nec vero Posseuinus vllum Scaligero malum à Clauio intentat, sed eam duntaxat, quam diximus, Apologiam nostram Calendarij oppugnatoribus denunciat. Atque vtinam eam Scaliger veri cognoscendi magis, quam contradicendi studio, examinasset, profecto animum à Castigatione Calendarij ad defensionem traduxisset, meliore vel prudentia, vel ingenij fama.

SCALIGER.

AVIDISSIME diu illum librum expectanti, e quem etiam inter manus Clauij multi se vidisse mihi aut dixerunt, aut scripserunt.

22 CALEND. GREGOR.
CLAVIVS.

• TOTVM hoc commentitium est. Somniasse videlicet oportet istos, qui aut dixerunt, aut scripserunt, se inter manus meas vidisse, quod nunquam fuit. Gaudeo tamen Scaligerum auaritatem illam suam, quasi famem integram ad hanc nostram admonitionem asferre, ut in posterum & modestior fiat, & cautior.

SCALIGER.

EGO sane, qui pluris fecerim, me à Clauio reprehendi, quam à multis laudari, non possum comminisci, quam ille aut causam, aut materiam in me scribendi nancisci potuerit, cum à me nihil dictum sit, quod vilius boni animum offendere possit. Nam si qui sunt errores in libris meis, (& quidni humanitus à me peccari potuisse confitear?) non debent tanti viri cogitationes tuas à melioribus occupationibus ad meas nugas refellendas traducere. Equidem eos ea cura libero. Ne frustra sint; ego meos errores melius, & libentius correxero, quam ipsi animaduertere possint. Quod ego peccaui, mihi peccaui, non reip. Eorum error publicus est, & familiam ducit. Hortor igitur eos, circumcisa omni ambitione & maleuolentia, uti homines liberaliter educatos facere oportet, ne ita aut sua ament, aut nos oderint, ut desperent, a nobis meliora afferri aliquando posse.

CLAVIVS.

• NIL hortatione opus est. Libentibus nobis hunc eripies errorem, si errorem esse probaueris: nec æquos solum nos habebis, sed etiam gratos. Expecto interim, quæ tandem sint ista, quæ meliora abs te posse afferri putas; quandoquidem te vnum plus omnibus vidisse confidis.

• VT fecit Posseuinus : qui in Apologia sua Methodum nostram in cyclum Solarem anni Liliiani confidentissimè exagitat , quæ tamen melior excogitari , neque breuior potest. Et mirum est, hominem, qui nihil non facit , vt omnibus persuadeat , se solum doctum , & sapientem esse , melius existimationi suæ non consuluisse . Sed & in illa Apologia , & in Bibliotheca , quæ nuper prodijt , manifestò ostendit , se meum opus non legisse , aut non intellexisse : vt cum dicit , me decreta patrum Nicænorum improbare , aut nescio quid tale *ορτυκὸν* & inciuiile . Ostendat mihi ille censor morum , & Criticus librorum , vbi hoc legerit in toto opere meo .

Credimus an qui odere , ipsi sibi somnia fingunt ?

Acquis finis scribendi futurus est, si quis volet in eius Bibliothecam anquirere?

Perdere si quis in his dignabitur otia curis?

Ecquod opus in lucem prodijt magis opportunum quam iustis , quæ iniustis reprehensionibus , quam eius Bibliotheca ? Quis vnquam vidit confidentiam magis securam alieni iudicij ? Sed redeo ad rem. Ego , quod ipse sciat , neque vnquam consilium de anno , aut Pascha corrigendo reprehendi , neque aliter me animatum fuisse , omnes , qui mea scripta legent , fatebuntur . Quid vero in hac forma noua reprehendam , & quid omnino corrigendum sit , aperiam , si prius de instituto auctoris anni aliquid dixerò .

C L A V I V S .

• NIMIS iracundè tu quidem , mi Scaliger , ne dicam intemperanter , inueheris in Posseuinum virum & doctum , & moderatum , & pium . Quod enim verbum in eius Apologia de te non plenum modestiæ , officij , pietatis ? An illud te male habuit , quod tuam methodum impro-

improbavit? At reprehensiones eorum, qui inter sententijs dissident, vituperanda non sunt, si maledictis, & contumelijs vacent. Concertatio quippe de rebus dubijs eos est ingeniorum, & parens veritatis. Deinde cur illi non licuerit improbare tuam methodum, cum tibi Lilianam Pontificia auctoritate comprobata improbare licuisset? Vide, quæso te, ne si quis illius Apologiæ modestiam compareret cum hac, ut lenissime dicam, iracundia tua, vetus illud in te conferat,

Fœnum habet in cornu, longe fuge.

At memento, nihil nec recte fieri cum iracundia, nec recte factum iudicari. Nam in Bibliotheca, ut Posssevinus aliqua fortasse culpa teneatur erroris humani, qui voluerit de omnibus ferme nobilibus scriptoribus ferre iudicium, cum sciret, tam multos deinde iudices de suo iudicio iudicaturos, tamen non venia solum dignus est, sed fortassis etiam laude. Nam ut de Cicero-
ne, & Hieronymo taceam, fecit idem, quod pater tuus, vir doctissimus, fecerat: fecit idem, quod tu quotidie facis. Non video, cur illi interdictum sit, quod vobis omnium concessu licere existimas: nisi vero hanc libertatem de cæterorum libris iudicandi, confidentiamque securam alieni iudicij, vestræ familiæ propriam ducitis. At enim multa sunt in ea Bibliotheca, quæ tibi non probantur: esto. Multa certè erunt, quæ alijs & probentur, & profint. Nam ut omnia quæ scribas, probentur omnibus, optandum magis est, quam sperandum. Porro quod illam Bibliothecam adeo contemptim exagitas, vereor, ne illis, qui illam legerint, ipse videaris optator illud, & incivile, quod in Posssevinosine

sue causa reprehendis, admittere.

S C A L I G E R.

DE CYCLO SOLIS IN PERIODO

Liliana.

EX modo anni tropici Alphonsino, quo melior hactenus reperiri non potuit, iamdudum à peritis animaduersum est, in annis 134. Iulianis vnum bissextum superuacuum esse, & in 401. tria. Sed neglectis duobus annis, putarunt tutò assumi posse 400. annos pro iusta periodo, quod is sit quaternarius numerus, & ideo rationi bissexti conuenientior, quo intervallo 97. tantum bissecta vsurpanda sint, & periodo vertente, hoc est, anno quadringentesimo primo, Calendæ Ianuarij in eandem literam Dominicam incurrant. Nam 400. annis Aegyptiacis in septem distributis, remanet vnitas, quæ cum 97. bissextis composita facit 98. septenarium numerum. Igitur si, verbi gratia, Calendæ Ianuarij anni primi inierint à Dominica, vltima Decembris anni quadringentesimi incidet in Sabbatum, & proinde Calendæ anni quadringentesimi primi conferentur in Dominicam, vt in anno primo. Erit ergo iusta periodus anni tropici. Hoc cum iamdudum à peritis decretum esset ante hos centum, aut amplius, annos, Lilius hanc periodum amplexus ad anni correctionem aggressus est, exemptis de Calendario decem diebus, vt pro xj. scilicet Martij, xxj. putaretur. Cum igitur in quadringentis annis tria bissecta perimi debeant, ipse ea de fine primæ, secundæ, tertiæ Centuriæ eximit: finem autem quartæ centuriæ bissextilem esse finit; vt, exempli gratia, Februarius annorum Christi 1700. 1800. 1900. erit non vigintinouem dierum, sed vigintiocto: Februarius autem anni 2000. erit vigintinouem. Constat igitur Tetracosicteris Liliana quatuor centurijs, centuria ternis cyclis Solaribus cum sexdecim annis cycli quarti inchoari, vt in

centu-

16. CALEND. GREGOR.

centurijs prima, secunda, tertia vna litera bissextilis omittatur in anno xvj. Cycli Solaris quarti : quemadmodum in subiecto Laterculo habes, in quo sub centurijs 0. 100. 200. è regione 16. anni cycli habes geminam literam, maiusculam, & minusculam, Cb, Ed, Gf. ambæ procedent in annis 16. 44. 72. Sed in anno 100. hoc est in 16. quarti cycli minuscula litera incipit cyclum Centuriæ sequentis ut vides in Laterculo. Fingimus igitur semper æquinoctium fuisse in xxj. Martij ab initio Epochæ Christi. Abiectis igitur omnibus 400. de annis Christi, relinquuntur anni Tetracositeridis currentis. In quibus considerandum est, quota sit centuria, & quotus annus cycli Solaris in centuria: & ex Laterculo habebis literam Dominicalem Lilianam. Volo scire literam Dominicalem anni præsentis 1594. Abiectis, omnibus 400. remanent anni 394. currentis centuriæ: quarum tres iam lapsæ sunt, & annus 94. currit quartæ centuriæ. In Laterculo in annis expansis è regione annorum 94. sub 300. hoc est, sub tertia centuria lapsa, habes in angulo communi literam B, Dominicalem huius anni 1594. Rursus volo scire literam Dominicalem anni 1800. Abiectis omnibus 400. remanet annus centesimus secundæ centuriæ. Sub 100. prima scilicet centuria lapsa, è regione annorum 100. habes in angulo communi Ed. Et quia est centesimus annus centuriæ, litera d, non faciet bissextum, sed continuabitur, ut in anno communi. At in anno 1744. & 1772. ambæ assumuntur: quod bissexti habeatur ratio. Rursus de annis 1600. Christi abiectis 400. relinquitur annus centesimus quartæ centuriæ. Sub 300. è regione 100. occurrit in communi angulo litera gemina BA, nimirum utraque maiuscula: quo notatur, semper A, sumi in bissextum, hoc est, utramque literam in eo anno locum habere, priorem à Ianuario ad locum bissexti, alteram à loco bissexti ad exitum anni. 2. Hæc methodus expeditissima est. Neque vlla melior

DEFENSIO. 17

LATERCVLVVS CYCLI SOLARIS

Liliani.

Anni expansi Centurie Liliane				0	100	200	300	Annus christi		Character Cycli ☉ Juliani
1	29	57	85	G	B	D	F	1	2801	xxv
2	30	58	86	F	A	C	F	101	2901	xlij
3	31	59	87	E	G	B	D	201	3001	j
4	32	60	88	DC	FE	AG	CB	301	3101	xvij
5	33	61	89	B	D	F	A	401	3201	xs
6	34	62	90	A	C	E	G	501	3301	v
7	35	63	91	G	B	D	F	601	3401	xxj
8	36	64	92	FE	AG	CB	ED	701	3501	ix
9	37	65	93	D	F	A	C	801	3601	ix
10	38	66	94	C	E	G	B	901	3701	xxv
11	39	67	95	B	D	F	A	1001	3801	xlij
12	40	68	96	AG	CB	ED	GF	1101	3901	j
13	41	69	97	F	A	C	E	1201	3001	j
14	42	70	98	E	G	B	D	1301	4110	xvij
15	43	71	99	D	F	A	C	1401	4201	v
16	44	72	100	Cb	Ed	Gf	BA	1401	4301	xxj
17	55	73		A	C	E	G	1601	4401	xxj
18	46	64		G	B	D	F	1701	4501	ix
19	47	75		F	A	C	E	1801	4601	xxv
20	48	76		ED	GF	BA	DC	1901	4701	xlij
21	49	77		C	E	G	B	2001	4801	xlij
22	50	78		B	D	F	A	2101	4901	j
23	51	79		A	C	E	G	2201	5001	xvij
24	52	80		GF	BA	DC	FE	2301	5101	v
25	53	81		B	G	B	D	2401	5101	v
26	54	82		D	F	A	C	2501	5201	xxj
27	55	83		C	E	G	B	2601	5401	ix
28	56	84		BA	DC	FE	AG	2701	5501	xxv

melior esse potest, quæ quidem ex scripto discatur: Quæ vero memoriter teneri potest, longè expeditior est, si tenueris quatuor primas literas initiales quatuor centuriarum, G, B, D, F. Pro quibus sume quatuor verba, *Gratis, Bonus, Dei, Filius*, de technico illo versu vulgatissimo. *Filius Est Dei, Cælum Bonus Accipe Gratis*. Quater enim interrumpitur cyclus antiquus. Itaque initio primæ centuriæ cyclus Solis incipiens à GRATIS, statuit eam vocem in ima radice indicis, FILIVS in ima radice medij, ESTO in ima radice Medici, DEI in ima Auricularis, & ita deinceps, vt solet in vulgari methodo cycli Solaris. In secundæ centuriæ initio sume BONVS in ima radice Indicis, ACCIPE in ima medij, &c. vt patet ex subiecta formula, in qua GRATIS habet I pro prima centuria, BONVS

III	III	II	I
Filius	Est	Bonus	Gratis

II, pro secunda, DEI III, pro tertia FILIVS III pro quarta. Vnde etiam colligis interruptionem rationis hebdomadicæ fieri per omissionem vnius literæ: nempe interruptionem à GRATIS ad BONVS, hoc est, a prima centuria ad secundam fieri omissione vocis ACCIPE: interruptionem autem a BONVS ad DEI, per omissionem vocis CAELVM: & ita in alijs. Qui huic tam expeditæ methodo obrectari velit, eum aut malignum, aut harum rerum imperitum esse oportet. Et tamen hæc est, quam damnat Possevinus. Quod si quis per cyclum Solis Iulianum hoc tractare velit, poterit ita facere. Annum Christi sumat è Laterculo ex annis Christi collectis, si præcise inuenitur: sin autem, proximè minorem. è cuius regione character cycli Solaris sumptus, & in formula cycli Solaris numeratus vsque ad annum cycli Solis currentem, ostendet literam Lilianam. Exemplum. Volo scire literam Dominicalem anni 1601. Annus præcise inueni-

tur

tur in annis Christi collectis. E cuius regione character XXI. in formula cycli Solis erit annus primus cycli Solaris. Itaque cum in dicto anno 1601. annus cycli Solaris sit quartusdecimus, is numerus à XXI. putatus in formula

1	GF
2	E
3	D
4	C
5	BA
6	G
7	F
8	E
9	DC
10	B
11	A
12	G
13	FE
14	D
15	C
16	B
17	AG
18	F
19	E
20	D
21	CB
22	A
23	G
24	F
25	ED
26	C
27	B
28	A

definet in VI. iuxta quem litera G, est litera Dominicalis anni propositi 1601. Rursus volo scire literam Dominicalem Lilianam in anno 1741. qui numerus non inuenitur præcise in annis collectis. Numeri proximè minoris 1701. character est IX: & est annus cycli Solaris Iuliani quartusdecimus. In formula, quatuordecim à IX. putata desinent in XXII. & ideo in litera A, quæ est litera Dominicalis Liliiani anni propositi 1741. Quod verum deprehendes ex altera methodo è regione annorum 41. expansorum sub 100. centuria prima lapsa: vbi est eadem litera A. Et hæc quoque methodus, quamvis sit eadem cum Liliana, quanto tamen expeditior sit, quam ipsa Liliana, hominem modestum, & peritum harum rerum, non Posseuinum, iudicem fero.

CLAVIVS.

^a SIC profecto est, ut prouerbio fertur. *Suum cuique pulchrum. te tua, me delestant mei. Alijs & melior videtur, & expeditior illa methodus, quæ in Apologia à nobis proposita est, qua sine cyclo Solari litera Dominicalis inuenitur, (ut lib. 3. Apologia docuimus) & quidem memoriter, ne hoc Scaliger aut quisquæ in ea desideret.*

deret. Nec vero hunc Scaligeri methodum post correctum
 Calendarium improbo. video enim vsui esse posse: verum id
 habet vitij, quod in futurum duntaxat tempus valet, non
 etiam in præteritum. Nam si in superiores annos reuocetur,
 falsam literam dominicalem ostendet, etiam si singas,
 ut ipse vult, æquinoctium esse 21. Martij. Etenim, exem-
 pli gratia, anno 325. hoc est, tempore concilij Nicani,
 æquinoctium in 21. Martij veram, non fictam sedem ha-
 bebat: tamen Scaligeriana methodus offert literam do-
 minicalem D, cum fuerit C.

S C A L I G E R.

DE EPACTIS LILIANIS.

HIPPARCHVS primus omnium deprehendit in
 annis Aegyptiacis 304 & diebus 76. absolutam fieri Iu-
 liz ἀποκατάστασιν, vt nihil de epilogismo Lunari reli-
 quum fiat. Sed 304. anni cum 75. diebus sunt minores
 annis Iulianis 304. die vno; cum annis 304. Iulianis bis-
 sexta 76. congruant. 2, Ergo Epactæ Iulianæ in Calenda-
 rio post 304. annos anteuertent vno die.

C L A V I V S.

HOC auctoritate magis, quam veritate nixum, si
 diligentius excutiatur, nutat, totumq. Scaligeri ædificium,
 quod hac velut substructione excitatur, pariter ruit. Nam
 si Luna in 304. annis anteuertet sedem suam vno die,
 hoc est, 24. horis, anticiparet in vno cyclo decennouen-
 nali hor. $1\frac{1}{2}$ quod falsum est, & contra omnes Astrono-
 mos. Vt enim lib. 2. Apologia cap. 1. ex Ptolemao, Al-
 phonso, & tabulis Prutenicis ostendi, in vno cyclo anti-
 cipat tantum hor. 2. min. 27. sec. 31. ter. 55. ita vt an-
 nis $312\frac{1}{2}$ vnum ferme diem anticipet. Sed ne actum
 agamus, qui plura ea de re desiderat, porlegat cap. 1.
 lib.

lib. 2. Apologia. Verum enimvero satis mirari nequeo; cur Scaliger, quo haud scio, an nemo in alienis inuentis excutiendis, exagitandisq. exercitator fuerit, hac in re adeo se praeuenerit dissimilem sui; atque adeo cur ex falsis redarguendis non veram laudem quaesierit, qui sepe ex verorum exagitatione celebritatem nominis quaerat: praefertim vero, cum ille ipse Isacius Argyrus, quem tantopere amplectitur, eius re: facile illum potuerit admonere. Is quippe (ut vel ex ipso in excerpto de correctione Paschatis intelligi potest) disertis verbis docuit, Lunam annis 304. non exactè vnum diem anteuertere.

S C A L I G E R.

EST O nouilunium, vel prima mensis lunæ, in terra Decembris Iuliani, hoc anno 1594. in quo epacta est XVIII. quæ ex veteri usu Computatorum à Martio incipit. Quare cum December à Martio decimus sit, epacta 18. prima lunæ incidit in III. Decembris. Sed post 304. annos, hoc est, anno 1898. eadem neomenia anteuertente vnum diem, & iam non amplius erit in III. sed in II. Decembris. Ergo ad nouilunium indicandum epacta illa vetus 18. erit inutilis, & pro ea epacta 19. assumenda. Denique post alios 304. annos, hoc est, anno 1202. epactam 19. noua epacta XX. excludet. Epacta igitur in anno Iuliano & sursum nisuntur, & augentur vnitatē pro ratione decrementorum periodi Hipparchæ: Contrarium fit in anno tropico. Nam in eo epacta deorsum precipitantur, post annos 228 aut 247. Hoc igitur anno 1594. nouilunium est in 13. Decembris, Epacta Liliانا 8. Anno 1841. idem nouilunium descendet in 14. diem, Epacta autem erit 7. & ita semper, nisi quidam, quod obliet, interuenient. Augetur igitur epacta in anno Iuliano, & decreuit in Tropico. Ergo epacta tam in Iuliano, quam in Tropico

ab unitate κατὰ μετέμπτωσιν sursum ascendunt secundum naturalem seriem, & infra pessum eunt, contra naturalem seriem, κατὰ ἀποέμπτωσιν. Si igitur epacta ex 18. fit 19. in anno Iuliano, ex 8. fit 9. in Tropico: ergo epactæ percurrunt omnem tricenarium numerum post aliquot millia annorum. Igitur instituendus erit cyclus epactarum perpetuus ab XI. ad XXX. semper progrediendo per videnarium numerum propagatus. Et quia in Calendario incrementorum aut decrementorum series retrograda est, non alia poterit in Calendario annotari, nisi retrograda.

Non igitur verum est, quod doctissimus Mathematicus Clavius initio Capitis III. libri secundi Apologiæ scribit, epactas secundum seriem naturalem ab unitate ad triginta deorsum descendere posse. Neque video quam defensionem sententiæ suæ parare possit. Ex illis enim, quæ demonstrauimus, omnino retrogradas esse necesse est, & alias institui non posse. Nos eiusmodi epactas tricenarias retrogrado ordine progredientes vidimus olim in Calendarijs duobus vetustis: alterum Missali Romano elegantissime scripto, alterum perantiquo Psalterio præfixum erat.

C L A V I V S.

At verum esse ostendam, tibi. ipsi, doctissime Scalliger, probabo, si quod ibi breuiter perstrinxi, hic pluribus explicabo, faciamque ut videas, quod videre te negas, quam defensionem sententiæ meæ parare possim. Epactæ in Calendario sunt indices Nouiluniorum, adeo ut loco ipsarum poni possint quæcunque alia signa. Itaque quem admodum nunc, quando Epacta est. 13. Nouilunium incidit in diem 18. Martij, & sequenti anno in diem 7. currente Epacta 24. quam indicat tabella Epactarum hoc seculo currentium: ita quoque si ordine recto collocata essent Epactæ, et a diebus non differrent, pro Epacta

13. tabella numerorum Nouilunia monstrantium offerret nobis numerum 18. atque ita rursus esset Nouilunium die 18. Martij. Sequenti deinde anno eadem tabella exhiberet nobis numerum 7. pro Epacta 24. qui nimirum numerus 7. undecim unitatibus minor est, quā 18. numerus precedentis anni; quemadmodum & Epacta 24. undecim unitatibus maior est, quam Epacta 13. antecedentis anni. Certè hic Romæ à quodam Mathematico perito congregationi Calendarij propositum est Calendarium, in quo 30. numeri Epactarum directo ordine descripti erant, ac rectissimè Nouilunia indicabant, non secus atque ipse Epacta retrogrado ordine disposita. Ceterum quia in illis numeris non seruatur incrementum Epactarum per 11. unitates, sed per decrementum, præoptauimus ordinem retrogradum, ut magis naturaliter Nouilunia indicarentur, quod lib. 2. Apologiæ cap. 3. tradidimus. Apparet igitur, Epactas in Calendario progredi posse recto ordine, quamuis tunc non seruent rationē Epactarum, sed tantum signa sint Nouiluniorum. Atque hoc illud est, quod in Apologia significare voluimus.

SCALIGER.

INSTITUTO igitur cyclo Epactarum perpetuo, & annoratis retrogrado ordine Epactis in Calendario, Lilius vidit quartamdecimam Paschalem Dionysianam in anno Iuliano anteuertisse triduo per totum cyclum sine ulla exceptione, præterquam in annis 8. & 19. cum scilicet Epactæ sunt 28. & 29. quæ quidem Epactæ anteuertunt sedem Dionysianam non, ut reliquæ 17. triduo, sed quadriduo. Anteuertent igitur quartamdecimam huius seculi vno die. Nam hodie, cum Epacta est 28. in Calendario Iuliano, quartadecima est in XV. Aprilis. Igitur 28.

Epacta debet constitui in 2. Aprilis. Rursus quartadecima hodierna, cum Epacta est 29. in Calendario Romano est in 14. Aprilis. Ergo Epacta 29. debetur Calendis Aprilis. Cum igitur Calendæ Martij incipiant ab Epacta 30. siue 0, quod idem est, erit rursus eadem Epacta 0, in vltima Martij, siquidem Calendæ Aprilis vindicant Epactam 29.

C L A V I V S.

HOC vero ariolari, ac diuinare velle est. Nunquam enim Lilius, aut Gregoriani Calendarij conditores istam rationē collocandi in Calendario Epactas, ne per somnium quidem cogitarunt: sed vera ac germana ratio explicata a nobis est cap. 3. lib. 2. Apologiae, quo Lectore reuicimus.

S C A L I G E R.

SED virgemur incommodo ex altera parte. Nam menses Lunares politici, vt nemo nescit, alternis sunt pleni, & caui, id est, tricenum, & vndetricenum dierum. Quod si ita statuamus Epactas, vt 0 sit in Calendis, & in vltima Martij, & in 30. Aprilis, & sic deinceps: Omnes igitur menses Lunares fuerint tricenum dierum, & annus Lunaris, qui explicatur 354. diebus, constabit ex solidis 360. quod est absurdum. Præterea Epacta XXIII. hoc facto manet inutilis methodo quartadecimæ Paschatis. Citissimus terminus Paschalis est 21. Martij, remotissimus 18. Aprilis. Sed Epacta 24. constituit quartadecimam Paschalem in XIX. Aprilis, nempe ultra terminum remotissimum. Eadem etiam in Martio statuet quartadecimam in XX. mensis citra citimum terminum. Epacta igitur XXIII. erit inutilis ad Pascha semper, & hoc seculo præsertim, cum circumcisis decē diebus, Epacta vetus Iuliana III. sit hodie XXIII. in anno cycli XIII. cuius quartadecima Luna Dionysiana hærebat in XII. Aprilis, hodie autem ~~24. Martij~~ tridui est in IX. Aprilis. Exemplis igitur decem diebus, eadem deprehenditur in XIX. Aprilis

Aprilis Liliāni, vt iam dictum est. Quod igitur huic malo remedium excogitabitur? Epactarum ratio, propter quartamdecimam Paschalem, præcipue reperta est, a qua autem Epactæ quartamdecimam in Martio ostendunt, eadem Epactæ in alijs mensibus quartamdecimam ostendere debent: vt exempli gratia, cum Epacta est XVIII. quartamdecimam Lunam ostendit Epacta V. per totum annum. At hoc non poterit fieri, si Epacta XXIII. statuatur in VI. Aprilis. Nam quartamdecimam Martij ostendet Epacta XI. Vt igitur in Aprili Epacta XI. ostendat quartamdecimam, necessario Epacta XXIII. debet esse in V. Aprilis. Erunt igitur duæ Epactæ in eadem sedē.

C L A V I V S.

NIMIRVM hoc vsquequaque rerum non est. Esi enim in exemplo abs te allato id eueniat, tamen quoties intercurrit collegium duarum Epactarum 25. 24. vbi vt ipse vis, Epactarum 0. 29. hic ordo interrumpitur. Nam cum Epacta est 8. quartamdecimam ostendit in nonnullis mensibus Epacta 24. in alijs vero 25. Non ergo eadem Epacta per totum annum quartamdecimam monstrare poterit. Sed dices fortasse, quartamdecimam Epacta 8. non cadere in Martium, sed in Aprilem. accipiamus ergo Epactam 22. in Feb uario, cuius quartamdecimam in Martio indicat Epacta 20. Deinde Nouilunium indicat Epacta 3. cuius quartamdecimam in Aprili ostendit Epacta 19. ubi igitur latet Epacta 29. indicans quartamdecimam: quam vtiq; esse oporteret, nisi Scaligeriana ratio claudicaret? Sed utcumq; res habeat, nos huius rei nullam habuimus rationem, quod ad rem nostram nihil facere videretur.

S C A L I G E R.

QVOD quidem si aliorum syzygiis obstat, in
mensibus



menes fuerint alternis pleni & caui, prout ratio anni Lunaris politici postulat. Rursus alla mora obijcitur. Nam cum collegium duarum Epactarum XXV. XXIII. in eandem diem quintam Aprilis coniectum sit: quoties accidet in eodem cyclo Epactam vtramque reperiri, necessarium erit, Nouilunium bis in eodem die contingere in vno cyclo: quod est absurdum. Ab anno 1900. ad annum 2199. Epacta XXV. erit in aureo numero XVII. Epacta autem XXIII. in aureo numero VI. Ab anno 3100. ad 3399. Epacta XXV. erit in aureo numero xij. Epacta xxiiij. in aureo numero primo. Anno 3800. ad annum 4099. Epacta xxv. aureo numero xv. congruet, xxiiij. autem aureo numero quarto. Denique ab anno 4500. ad annum 4699. Epacta xxv. conuenit aureo numero xviiij. Epacta xxiiij. aureo numero vij. Ita in eodem cyclo occurrit vtraque Epacta xxv. xxiiij.

C L A V I V S.

^a *HIC omnino recte argumentatur doctissimus Scaliger. Nec vero aliter nos ratiocinati sumus in Apologia cap. 3. lib. 2. Et scilicet Nouiluniorum ratio id postulat.*

S C A L I G E R.

^a *HVIC incommodo ita mederi visus est, si Epactam 25. nigram cum Epacta xxvj. coniungeret: cui locus erit, quoties numerus aureus maior erit, quam xj. Tunc enim illa Epacta 25. atrata extraordinaria sumetur pro ordinaria xxv. miniata: quia, vt diximus, ab anno 3100. ad annum 3399. Epacta 25. congruit aureo numero xij. Nullus autem minor est aureus numerus, cui illa Epacta vquam competere possit. Propter eandem causam, quoties aureus numerus minor erit, quam xij. sumenda erit Epacta xxv. ordinaria miniata.*

C L A V I V S.

^a *ET quidem prudenter auctor Calendarij hoc remedium*

dium adhibuit. Argumento est, quod ipsemet Scaliger, qui hoc remedium neglexit in illo suo collegio Epactarum o. 29. haudquaquam hoc vitauit incommodum, ut suo ostendemus loco.

S C A L I G E R.

b H A E C nos ideo fusius tractauimus, quia doctissimus Clavius in sua ad Mæstlinum Apologia, neque quare Calendis Aprilis xxix. Epacta pro xxviiij. notata fuit, exposuit, neque quare Epacta xxiiij. potius, quam quouis alia loco suo luxata. Nam qui has nostras cum illius rationibus contendet, facile, utrius sint veriores, deprehendet.

C L A V I V S.

b Q V A M vere hæc dicantur, facile intelliget, qui capitulum 3. lib. 2. Apologiae perlegerit: ubi ratio assertur huiusce dispositionis Epactarum in Calendario, idque adeo fuisse copiose, ut hoc labore Scaliger supersedere posset, nisi inanem sumere operam vellet, et ex alijs crescere.

S C A L I G E R.

R V R S V S quoties Epacta primi aurei numeri est vnitas, tunc Epacta xix. concurrit cum ultimo numero aureo xix. Ideo in ultimam Decembris Epacta nigra 19. cum xx. coniuncta fuit, quæ locum habeat, quoties aureus primus numerus est vnitas. Tunc enim, ut iam dictum est, Epacta xix. concurrit cum aureo numero xix. Vnitas, ut diximus, in sequenti anno, est primus aureus numerus, notatus in xxx. Ianuarij. A Calendis Decembris ad 30. Ianuarij, sunt tres syzygiæ. Et quia Epacta est xix. currens, quando vnitas est primus numerus, nulla autem Epacta xix. post Cal. Decembris, ad 30. Ianuarii, notata sit in Calendario: ideo pro xx. Epacta 19. nigra assumenda est, ne duæ syzygiæ transeant sine Epacta. Hoc autem non accidet, nisi in annis 1595. 1614. 1633. 1652. 1671.

1690. Nam multa millia annorum expectanda essent, ut iterum aureus primus numerus sit vnitās.

C L A V I V S.

NAE ille, si nigram Epactam 19. quam tantopere contemnit, in ultimo Februarij die collocasset, in tantas salebras non incidisset: quippe qui constituere cogatur Lunationem dierum 59. ut deinde ostendemus. quod quam ineptum atque adeo monstruosum sit, nemo non videt.

S C A L I G E R.

HIS animaduersis, restabat tabula æquationis Epactarum, quæ notat mutationes Epactarum secundum mutationis earum in centurijs annorum Christi. Sumptum est autem initium à numero aureo iij qui temporibus Nîceni Concilij annotandus fuisset in Calendis Ianuarii. Ideo quoties currens aureus numerus ex tabula æquationis in tabulam cycli Epactarum perpetuam conferendus est, retrocedendum est ad tertiam à nota proposita cellulam, ut habeas primum aureum numerum currentem in anno proposito. Nos vero expeditiorem Epactarum methodum apponemus, quam Lilianam, quæ sine retrocessione illa statim primum numerum ostendat. In tabula

TABULA AEQVATIONIS EPACTARVM.

Anni Christi	1	320	500	80	100	1400	1582	1600
Character	7	8	5	9	10	11	1	1
Epactæ								

Anni Christi	1700	800	1900	2000	2100	2200	2300	2400
Character	0	0	29	29	29	28	27	28
Epactæ								

subiecta

Anni Christi	2500	2600	2700	2800	2900	3000	3100	3200
Character	27	26	26	26	25	25	24	24
Epacta								

Anni Christi	3300	3400	3500	3600	3700	3800	3900	4000
Character	24	23	22	23	22	21	21	21
Epacta								

Anni Christi	4100	4200	4300	4400	4500	4600	4700	4800
Character	20	19	19	19	18	18	17	17
Epacta								

CTCLVS EPACTARVM LVNARIVM
Perpetuus.

o	xj	xxij	liij	xliij	xxv	vj	xvij	xxvliij	ix
---	----	------	------	-------	-----	----	------	---------	----

xx	i	xij	xxliij	liij	xv	xxvj	vij	xvliij	xxix
----	---	-----	--------	------	----	------	-----	--------	------

x	xxi	ij	xliij	xxliij	v	xvj	xxvliij	vliij	ix
---	-----	----	-------	--------	---	-----	---------	-------	----

subiecta æquationis Epactarum ab anno Christi primo, ad 320, quod est seculum Nicænæ Synodi, Epacta primi auri numeri erit 7.

CLAVVS.

HOC vero optimum, ut Scaliger vir ingeniosissimus nostra nobis obtrudat, pro suis, Etenim ista quoque Epactarum methodus nostra est, Et lib. 2. Apologia cap. 4.

Lucu.

luculenter explicatur : ubi etiam causa affertur, cur illam alteram huic anteposuerimus. Maluimus quippe ab aureo numero iij. incipere, quam ab j. ut constaret tabellam cycli Epactarum perpetuam ex tabula expansa excerpisse : & ut characteres in cyclo perpetua Epactis superposui etatem Luna in Martyrologio indicarent.

S C A L I G E R.

QVIA in anno Iuliano mutatio Epactarum, ut ostendimus, fit post annos 304. Sed Lilius neglectis 4. omnibus 300. annis putauit mutationem fieri in Epacta Iuliana.

C L A V I V S.

ATQVt nos post annos $312\frac{1}{2}$ fieri supra ostendimus : Nec Lilius illos $12\frac{1}{2}$ annos, qui tres centurias excedunt, negligit. Eos enim reuocat in numerum, ubi nouam Centuriam expleuerint. quo tempore pro 300. annis 400. obseruari iubemus. Quam nos rationem, tanquam magis popularem, & ab errore magis remotam secuti sumus, ut cap. 4. lib. 2. Apologiae docuimus. Totam autem rem is, qui paulo post a nobis subiicietur, calculus plinius demonstrabit.

S C A L I G E R.

A 320. ad 500. ergo fiet mutatio, post nimirum 300. annos. & quia sunt minus quam 300. anni à 320. ad 500. continuabitur vsque ad 800. vnde incipiet alia mutatio. Et quia à 320. ad 800. sunt plus quam bis 300. anni, & tamen duæ tantum factæ sunt mutationes 8. & 9. id compensabitur in anno 1100. Et sic deinceps : donec in anno 1400. Epacta primi aurei numeri erit xi. vsque ad annum 1582. in quo exemptis x. diebus, pro xi. Epacta, erit Epacta i: quæ hodie durat, durabitque ad annum 1700. in quo Epacta post 300. annos debebat crescere in anno

Iulianor

Juliano: sed propter omissionem bissexti in anno 1700. pro 1. erit 0. Sic in sequentibus idem erit. Volo igitur scire Epactam anni Christi post x. dies exemptos. Sume ex tabella æquationis annum Christi propositum, si quidem præcisè inuenitur: sin autem, annum proximè minorem: numerus illi suppositus erit character primi aurei numeri: qui putatus in cyclo Epactarum perpetuo, & desinens in numero anni cycli currentis ostendet Epactam anni propositi. Volo scire Epactam anni Christi 1700. qui quidem cum præcisè in tabula æquationis reperiatur, character 0, illi suppositus erit numerus primus illius anni 1700. & cum aureus numerus sit x, in cyclo perpetuo si ab Epacta 0. deinceps decem putaueris, desines in ix. quæ est Epacta anni propositi 1700. Rursus volo scire Epactam anni 1914. Cum is numerus in tabella æquationis præcisè non inueniatur, character 29. sub proxime minore 1900. erit numerus primus aureus propositi anni 1914. Et cum aureus numerus xv. currat in cyclo à xxix. quindecim putata desinunt in iij quæ est Epacta anni propositi 1914. ^a Hæc methodus melior est Liliانا: quamuis ei imperitissimè obrectari possit aliquis Possëuinus.

C L A V I V S.

^a QVASI vero hæc quoque Liliانا non sit, & à nobis illi alteri certis de causis, ut supra docuimus, posthabita: ut Possëuino opus non sit. quem virum & pium, & satis doctum, nescio cur Scaliger potissimum delegerit, in quem toties per ludum ac iocum incurreret.

S C A L I G E R.

^b NAM quorsum illa retrocessio ad tertiam cellam, si compendi fieri potest ille labor? Hoc est institutum Lilij, huius formæ auctoris: hæc methodus illius anni. Nunc quid in ea sit, quod intersit Reipublicæ corrigere, dicam.

ELA-

32 CALEND. GREGOR.
C L A V I V S:

NEC inutilis, nec laboriosa est illa retrocessio, ut
docuimus lib. 2. Apologia cap. 4. & paulò ante indi-
cauimus.

S C A L I G E R.
OECONOMIAE EXEMPTILIVM
BISSEXTORVM ELENCHVS
ET CASTIGATIO.

VITIVM non leue interuenit periodo tetra cosse-
tericæ in œconomia trium bissextorum reiculatorum, pro-
pterea quod reiectio ante iustum tempus præcipitetur.
Cum enim sine 132. annorum bissextum tollendum sit, id
fit sine 100. annorum: & quod in 400. annis faciendum
erat, id in 300. præuertitur.

C L A V I V S.

NULLVM est vitium, si omissio dierum bissex-
tilium in annis centesimis, ut nos præcipimus, institua-
tur: quippe cum hac ratione rectius æquinoctium sua in
sede conseruetur, quam si modo anno 132. modo 136. ut
vult Scaliger, dies intercalaris omittatur. Quæ omnia
lib. 1. Apologia cap. 5. à nobis pluribus explicata sunt.
ut magnopere mirer, tam ingeniosum virum adeo iname-
morem esse, ut hanc methodum intercalandi modo anno
132. modo 136. aliaque permulta in eadem Apologia
à nobis tradita, pro suis vendites.

S C A L I G E R.

VRSSVS quod in centum annis fit, id ut iterum
fiat, ducenti anni expectandi sunt. Nam anno Christi
1900. omittendum est bissextum. Anno autem 2000. con-
tinuatur, anno 2100. iterum omittitur. Ab anno prioris
omif-

omissionis 1900. ad annum posterioris 2100. anni sunt 200. Et cum anno etiam 1800. facienda sit omiffio, ducentis ergo annis fiunt omissiones duæ, & aliis ducentis vna.

C L A V I V S.

a **RATIO** cogit, ut ita fiat. quod eodem cap. 5. lib. 1. Apologiæ declaratur. Nimirum quia cum spatium annorum 400. omittendi sint tres dies bissextiles, hiq. iam prioribus 300. annis sint prætermiffi, alius dies anno 400. omitti non debet. Continuandus igitur tunc erit bissextus, ut compensetur id, quod in 300. annis plus iustò ablatum est. Id autem restituitur, cum anno 400. nullus dies aufertur.

S C A L I G E R.

b **QVAE** hæc est inæqualitas? in vna centuria bissextum omittitur, in alia continuatur. Hoc doctus Clavius excusare voluit: & tamen nemini persuasit, saltem qui aliquid in hoc negotio videat.

C L A V I V S.

b **VIDE** ne æquitas potius sit: cum fiat, quemadmodum dictum est, compensatio. quod quidem ita cæteris persuasimus, ut nemo adhuc, quod quidem sciamus, præter Scaligerum, ausus sit improbare. Nec vero quisquam improbare poterit, nisi qui iniquus rerum æstimator esse, & haberi velit.

S C A L I G E R.

c **ECQVID** ergo causæ est, cur hoc non castigemus?

C L A V I V S.

c **NIHIL**, si rectum castigare, & corrigere, æquum est. Sed videamus, quæ tandem ista sit castigatio.

IN 400. annis sunt bis 132. & semel 136. Ergo in annis 132. 264. 400. bissextum omittatur. Ita nulla absurditas, aut inæqualitas committetur, quæ euitari non potest in bissexto præcipitando.

C L A V I V S.

AT vide, quam iniqua sit isthæc castigatio, & quemadmodum, quæ corrigere vis, depraves. Nos æquam illam inæqualitatem inducimus, ut quam minimum à die 21. Martij æquinoctium recedere patiamur. Nostra enim ratio nunquam finit æquinoctium per totum diem à sua sede abesse. de quo accuratissimus Scaliger non laborat. Huc accedit, quod etiamsi omissio illa in centesimis annis minus esset accurata, tamen quia ad vulgi captum, memoriamque longè est accommodatior, isti anteponenda videretur. Id quod à nobis in Apologia, lib. 1. cap. 5. vberius explicatum est.

S C A L I G E R.

IN 132. annis sunt tres cycli Solis absoluti cum viginti annis cycli quarti imperfecti. In 136. sunt totidem cycli solares absoluti cum 24. annis quarti inchoati. Ergo cyclus antiquus Solaris, qui quater in Liliانا forma interrumpitur, in hac ter tantum interrumpetur. Nam littera Dominicalis anni primi periodi erit G, littera anni 133. D. littera anni 265. A. Facilius igitur retinebuntur tres literæ G, D, A, quam quatuor G, B, D, F. Cum igitur anno Christi 1601. cyclus Solis incipere debeat à littera G, anno 1733. incipiet à littera D, anno vero 1865. à littera A. Quare vertente periodo rursus anno 2001. cyclus inibit à littera G, ut antea: & sic in infinitum. Quo facto omissioni bissexti ante tempus non præuertetur.

a FUGIT te ratio, mi Scaliger, dum tantopere tuam istam rationem, quasi filiolum, amplexaris. Cum enim cyclus Solis nunquam interrumpatur, nisi cum dies bisextilis omittitur, quis non videt, in nostra equatione ter tantum interrumpi, cum in 400. annis tres tantum dies eximantur, quot eximuntur in tua methodo. Id planius intelliges, si accuratius considerabis non dicam tabulam nostram in Gregoriano Calendario positam, sed illam ipsam tuam, quam in hoc libello posuisti. Perspicias enim, tres hasce literas duntaxat, B, D, F, retinendas esse, non autem quatuor G, B, D, F, ut falso existimas.

S C A L I G E R.

b QVOD vitium in methodo Liliana quot alia porro propagare potest in rationibus æquinoctii & Lunæ quæ aliis discutienda relinquimus.

CLAVIVS.

b QVOD vitium appellas in methodo Liliana, nullum esse docui. Expecto dum ostendas, quæ alia porro hinc vitia propagari possint: interim nos ostendemus, (ostendemus autem aliquanto post) quot vitia in Scaligeriana methodo lateant, & quot alia porro propagari possint.

S C A L I G E R.

EPACTARVM PERPETVO
PER XI. PROGREDIENTIVM

E L E N C H V S.

c EPACTAS secundum Ψηφογραφίαν medii motus Lunæ

C 2

Lunæ

Lunæ vndenario alias maiores, alias minores esse, etiam mediocriter docti sciunt. Quare si hoc anno Epacta currens Nouilunia in Calendario rectè ostendat, potest fieri, ut Epacta sequentis anni id non fideliter præstet, quia adiectione perpetua xi. indagata est. Aliquando igitur Epactæ Nouilunia anteuertunt, aliquando non assequuntur.

C L A V I V S.

c VERISSIME hoc dicitur. Sed qui conuenit, ut is, qui inæquales esse Epactas ostendit, Gregorianum Calendarium accuset, quod non semper exactè Nouilunia, & quartasdecimas indicet? Nimirum Ecclesia, ut politicum annum instituat, certam aliquam, & popularem Epactarum rationem sequi cogitur. Quocirca Epactas inducit, per vndenarium progredientes, nisi quod post aureum numerum 19. Epactæ, quæcunque illa sit, pro 11. addit 12. ut scilicet cum aureo numero 1. concurrens Epacta formetur. Id quod lib. 2. Apologiæ cap. 4. fusius declaratum est. Ut valde mirer, rem ad Nouiluniorum rationem adeo necessariam, doctissimi viri Scallgeri acumen subterfugere potuisse.

S C A L I G E R.

c V M igitur Epactæ olim ab Ecclesia institutæ fuerint ob hoc præcipuè, ut plenilunia Paschalia ostendant, a non leuiter peccabitur, si vulgarem progressum Epactarum sequamur.

C L A V I V S.

d AT vide, quàm leuiter, quàm non sæpe in nostrarum Epactarum ratione peccetur, quamuis per vndenarium, ut diximus, progrediantur. Totis quippe tribus millibus annorum vix semel, aut iterum quartadecimæ

Luna

Luna iusto citius indicatur in Calendario Gregoriano. Quod quidem peccatum venia dignum fateberis, cum nullus cyclus omnia vitare possit incommoda, & cum, quam graviter, quamque saepe in tua ratione peccetur, deinceps ostendero.

SCALIGER.

SAEPE enim anteuertunt plenilunium vno die, quam Latini quartamdecimam Lunam, Græci Computi auctores nunc τεσσαρεσκαίδεκάτην, nunc παρούλην vocant. Mirum enim quantum in hoc turbent Latini auctores, cum quartamdecimam nunc confundunt, nunc inter se distinguunt.

CLAVIUS.

CVR interdum Latini, Græciq; terminum Paschalem appellent nunc quartamdecimam Lunam, nunc plenilunium, causa, si quæris, hæc est: quia finis quartadecimæ initium est quintadecimæ, siue plenilunii. quo die, si Dominicus est, Pascha celebratur: præsertim verò, cum quartadecima die plena Luna videatur, non secus, ac quintadecima. Cæterum cum sedem Paschalem inquirent, quartamdecimam Lunam numerant à die Nouilunii, quem cyclus offert, sed ita, ut ipse quoque dies Nouilunii numeretur. Nec laborant villo modo, utrum is dies incidat in ipsum plenilunium, an vno die antecedit, (quod præoptant) aut subsequatur: ut cap. 6. lib. 2. Apologiæ abunde docuimus.

SCALIGER.

SI enim terminus Paschalis est quartadecima Luna, ea autem non est plenilunium: accadat exempli grati, quartadecima Luna in Sabatho. Dominica tequente igitur, secundum Canonem, Pascha christianum celebrabitur. Sed

est plenilunium. Ergo Pascha celebrabitur in plenilunio,
 a * contra Canonem, siquidem quartadecima nō est plenilunium. Nam tunc necesse quintadecimam esse pleniluniū

C L A V I V S.

a QVIS tandem Canon Pascha in plenilunio celebrari vetat? Equidem Canonem eiusmodi nullum inuenio: video autem Venerabilem Bedam, Paulum Middelburgensem, & alios doctissimos Ecclesiastici Computi auctores docere, nunquam rectius Pascha, quam in plenilunio, hoc est, Luna XV. celebrari: quippe cum cæteri dies a Plenilunio ad Lunam xxi. addantur propter Dominicam, quæ non semper in Lunam XV. incidit. Quæ de re pluribus differuimus cap. 3. lib. 1. Apologia, & cap. 6. lib. 2. Reliquum igitur est, ut Scaliger nobis ostendat, ubinam Canon iste lateat.

S C A L I G E R.

ERG O quartadecima Christianorum est plenilunium,^b Et propterea quartadecima dies notata ab Epacta in antiquo Calendario Ecclesiastico est plenilunium Paschale. Idem etiam secutus est auctor anni noui, cuius Epactæ, ut ipse monuit, serius vho die notant Nouilunia, ut ab ipsis quartadecima putata incidat in plenilunium.

C L A V I V S.

b I D vero non de industria fit, sed forte accidit, ut quartadecima Calendarij in plenilunium incidat; propter postpositionem videlicet Nouiluniorum. quæ ipsa postpositio frustra non est: præstat enim nobis, ne quartadecima Paschalis biduo plenilunium anteuertat. Atque hoc illud est, quod secutus est auctor anni noui: non autem,

tem, ut quartadecima à Nouilunio putata incidat in plenilunium, quamuis hoc interdum casu fiat.

S C A L I G E R.

• ERGO quartadecima Liliana est quintadecima à Nouilunio, & proinde plenilunium.

C L A V I V S.

c QVARTADECIMA Liliana potest illa quidem interdum quintadecima esse à Nouilunio vero, ut proximè diximus, non tamen à Nouilunio cycli, in quo cardo vertitur: ac proinde nunquam erit plenilunium cycli.

S C A L I G E R.

QVARE satis mirari non possum, doctissimum Mathematicum Christophorum Clavium, a non solum aliter sentire, sed etiam putare, Pascha Christianum plenilunio celebrari licere.

C L A V I V S.

a DESINAT mirari doctissimus Mathematicus Iosephus Scaliger. neque enim ego possum non aliter sentire, qui nolim à Canonibus, & Decretis Patrum discere: videamque Pascha Christianum plenilunio celebrari non solum licere, sed etiam solere. quod non ita multo post demonstraturi sumus.

S C A L I G E R.

b QVIS hoc illi concedat? Quartadecima, inquit, est quæ inclusivè numeratur à Neomenia.

C L A V I V S.

b ROGAS mi Scaliger? Concedunt Canones; concedunt Decreta Patrum: concedunt Computi auctores universi, qui quartadecimam à Nouilunio cycli numerare solent.

C A SCA

- c QVARE igitur quartadecima Lihiana est quinta-
decima, etiam teste iplo, quod paulò ante attigimus,
Lilio?

C L A V I V S.

- c IAM dixi, hoc forte euenire, ex postpositione Noui-
luniorum, quæ maiora vitat incommoda. Neque id ve-
rum est, quod Scaliger affirmat, quartamdecimam Li-
lianam semper esse quintamdecimam.

S C A L I G E R.

- d QVARE terminum Paschalem Græci vocant *πα-
σχην*?

C L A V I V S.

- d QVIA parum a plenilunio distat, ut diximus.

S C A L I G E R.

- e QVARE quartadecima veteris Calendarij est ple-
nilunium congruens illi seculo, quo Epactæ excogitæ,
& Calendario appositæ sunt? Nemo negat Dionysiacas
quartadecimas, quibus vsque ad 1583. annum Ecclesia
vsa est, esse eas, quæ congruebant tempori concilij Nicæ-
ni: quod & Clavius ipse fatetur.

C L A V I V S.

- e PERINDE hoc sumis, quasi verum, ac perpe-
tuum sit, non autem fortuitum, ac sæpe falsum. Id adeo
cuiusmodi sit, intelligi licet ex cap. 6. lib. 2. Apologiæ
pag. 261. Vbi satis apparet, in veteri Calendario post
Concilium Nicænum edito, ab eo tempore ad annū 495.
quartamdecimam Paschalem decies (quod ex collocatio-
ne aureorum numerorum, & calculo pleniluniorum col-
ligitur) anteuertisse plenilunium binis ferme diebus,
quod fas non erat: plerunque autem singulis, quod Ca-
nones

nones iubebant. Qui ergo audes dicere, Lunas xiiij. circa Nicani concilij tempora fuisse plenilunia? Atque non solum animo, sed etiam oculis videas, te falso asserere, Lunas xiiij. circa tempora concilij Nicani incidisse in plenilunium, aspice hosce 19. annos subiectæ tabellæ. Comperies enim in ijs, quamuis 100. ferme annis à concilio Nicæno absint, nunquam Lunam xiiij. à Nouilunio cycli numeratam incidisse in plenilunium, sed semper toto ferme biduo illud anteuertisse, annis bissextilibus exceptis, quibus Lunæ xiiij. cycli vno tantum die Plenilunia præcurrunt; quod in ijs Lunæ xiiij. longius à cælestibus Nouilunijs absint.

Anni Dom.	418	419	420	421	422	423	424
Aut. num.	1	2	3	4	5	6	7
Luna xiiij.	5.A	25.M	13.A	2.A	22.M	10.A	30.M
Plenil. med.	D.H 6.9	D.H 26.18	D.H 13.16	D.H 3.1	D.H 23.9	D.H 11.7	D.H 30.16

Anni Dom.	425	426	427	428	429	430	431
Aut. num.	8	9	10	11	12	13	14
Luna xiiij.	18.A	7.A	27.M	15.A	4.A	24.M	12.A
Plenil. med.	D.H 18.12	D.H 7.22	D.H 28.7	D.H 15.4	D.H 4.13	D.H 24.22	D.H 12.20

Anni Dom.	432	433	434	435	436		
Aut. num.	15	16	17	18	19		
Luna xiiij.	1.A	21.M	9.A	29.M	17.A		
Plenil. med.	D.H 1.4	D.H 21.13	D.H 9.11	D.H 29.20	D.H 16.17		

SCA.

- a 2 ANNVS Christi 429. abest à concilio Nicæno annis centum tantummodo, quo interuallo nulla, quæ quidem sensibus possit percipi, Lunæ fit anticipatio. In eo anno Christi 429. terminus Paschalis, siue quartadecima Dionysiana, erat in quarta Aprilis. Ergo 304. annis ante illum annum, id est, anno 125. quartadecima erat in V. eiusdem: quia in 304. annis fit Lunæ $\pi\epsilon\rho\acute{\epsilon}\mu\pi\tau\omega\sigma\iota\varsigma$. Sed anno Christi 125. qui erat Nabonassari 872. facta est Eclipsis Lunæ 17. Pachon completa, id est, 4. Aprilis, 8. hora à meridie Alexandriæ.

CLAVIVS.

a NIHILO verius est, quod hoc loco assumitur. Nam si medium motum spectes, quem sequitur Ecclesia potius, quàm verum, ut in Apologia docuimus, anno 429. plenilunium fuit die 5. Aprilis, hoc est, die 4. hor. 13. Et eò amplius, post meridiem, quod ex superiore proxima tabella liquet. Quocirca Luna xiiij. cadens in diem 4. antevertit plenilunium vno fermè die, ut par est. Rursus anno 125. plenilunium medium incidit in 6. Aprilis, nimirum in diem 5. hor. $12\frac{1}{2}$. à mer. Ergo Luna xiiij. in diem 5. cadens præcurrit plenilunium vno ferme die. quod canonibus congruit. His igitur annis quartadecima plenilunium non fuit. quod pro certo à Scaligero assumitur.

SCALIGER.

- b b EN Eclipsis Lunæ incidens in initium quartadecimæ.

CLAVIVS.

b ESTO inciderit Eclipsis Lunæ in quartadecimæ initium, hoc est, in verum plenilunium: facile hoc tibi concedam, quod vis, dum illud mihi vicissim concedas, quod

quod necesse est, medium plenilunium tunc factum esse post Lunam xiiij. cycli, ut diximus. quod satis nobis est.

S C A L I G E R.

c. ERGO quartadecima Christianorum est plenilunium.

C L A V I V S.

c. QVANTO rectius ita concluderes. Ergo Luna xiiij. interdum est plenilunium. Quis enim istam conclusionem probet. Luna xiiij. cycli aliquando in plenilunium, vel diem 15. Lunæ incidit. ergo quartadecima est plenilunium? Tum vero efficeretur id, quod uis, si Luna xiiij. in plenilunium semper incurreret. quod neque probatum est, neque probari potest.

S C A L I G E R.

a. R V R S V S anno Christi 59. defecit Sol die 30. Aprilis, teste Plinio. Terminus Paschalis illius anni debebat esse in xiiij. Aprilis. Nam 304. annis post fuit in xiiij. eiusdem mensis.

C L A V I V S.

a. NIHIL dico, nondum quicquam constitutum fuisse de celebratione Paschatis anno Christi 59. cum centum propemodum annis post, Pio Pontifice, res agitari cepta sit. hoc dico: anno Christi 59. plenilunium medium (quod ex tabulis, quas cap. 6. lib. 2. Apologia proposuimus, patet) fuisse die 15. Aprilis, hor. $13\frac{1}{2}$. à meridie, quod diei 16. adscribendum est. Igitur terminus Paschalis eo anno cadens in diem 14. plenilunium anteuertit penè biduo. Rursus anno 363. nimirum 304. annis post, plenilunium medium fuit die 14. Aprilis, hor. 14. à mer. hoc est, die 15. Luna igitur xiiij. quæ eo anno incidit in diem 13. præuenit plenilunium iterum,

rum ferè biduo. Hisce ergo annis 59. & 363. Luna xiiij. non incidit in plenilunium, vt tu contendis, sed ipsum ferè biduo præuenit.

S C A L I G E R.

QVARE si terminus Paschalis est quartadecima Luna, xv. ergo Aprilis fuit plenilunium. à qua ad Eclipsim sunt tantum 14. dies, b quod est ineptum.

C L A V I V S.

b VIDE ne ineptius sis, id perperam reprehendere. Nam si Ephemerides diligentius considerabis, profectò reperiēs, non rarò inter Nouilunium, & subsequens plenilunium 16. dies intercedere, ac tum plenilunium dies 14. ab Eclipsi, siue Nouilunio subsequente abesse. Nec mirum, sæpe etiam contra accidit. Considera, ne longè abeam, Nouilunium Februarij anni 1596. Id sanè ex Ephemeridibus Ioannis Antonij Magini, in 27. diem incidit, hor. 15. à mer. plenilunium autem in diem 14. Martij, hor. $\frac{1}{2}$. ante mer. Proximundeinde Nouilunium erit die 28. Martij, hor. 8. ferè post mer. Vides ne plenilunium abesse à Nouilunio antecedente dies ferè 16. ab insequente verò tantum 14.?

S C A L I G E R.

c ERGO plenilunium proximè antecedens accidit sub finem xiiij. Quartadecima Christianorum est plenilunium.

C L A V I V S.

c IMMO plenilunium medium, vt paulò ante dictum est, incidit in diem 15. Aprilis, hor. 13. post mer. Non igitur Luna xiiij. in diem 14. cadens, est plenilunium.

S C A L I G E R.

SED esto, vt vult Clauius. Hoc modo error non

Non erit in celebratione Paschali anni 1598. Nam, ut ipse vult, Pascha Christianum potest etiam in ipsa die plenilunij celebrari.

C L A V I V S.

a ADIVVO te. non modo error non est in celebratione Paschatis anni 1598. cum celebretur in plenilunio medio, ex Canonum præscripto: sed erravit Mæstlinus, aliq; nonnulli, ut ostendi lib. 2. Apologia cap. 6. qui errorem putarunt.

S C A L I G E R.

b CVR igitur fatetur, huic incommodo remedium inveniri non posse, propter æqualem Epactarum seriem, quæ sæpenumero Nouilunia non assequuntur?

C L A V I V S.

b HOC vero aliter abs te accipitur, atque à me dictum est. Equidem nunquam dixi, Pascha anni 1598. non esse legitimum. Hoc dixi, remedium adhiberi non posse, quin interdum, etsi rarò, Pascha Luna xiiij. ante plenilunium celebretur. quod tamen in annum 1598. neutiquam cadis.

S C A L I G E R.

NAM si anno 1598. Pascha in plenilunio celebrabitur: id autem fieri licere c. novus Canon Clavi permittit.

C L A V I V S.

c QVIN potius id antiquus canon Pontificum, Conciliorum, & eorum, qui de recta Paschatis celebratione scripserunt, permittit.

S C A L I G E R.

a QUID ergo opus est excusare, quod rectè se habet?

CLA-

d *VBINAM* excusavi? *Ancum* aduersus *Mæstlinum*, legitimum esse demonstraui? *At* aliud defendere, aliud excusare est.

S C A L I G E R.

e *SANE* melius sibi consulisset *Clavius*, si sextum caput secundi libri sui non publicasset.

C L A V I V S.

e *SANE* melius sibi consulisset *Scaliger*, si sextum illud caput intactum reliquisset, cum nihil aliud in eo contineatur, nisi doctrina *Patrum*, conciliorum, & *Computi auctorum*, ac præterea perpetuus usus *Ecclesiæ Catholicæ* in *Paschate* celebrando.

S C A L I G E R.

f *IN* quo multa dixit, quæ nemini harum rerum paulo intelligentiori persuadebit.

C L A V I V S.

a *AT* ista persuasi iam omnibus regnis, ac provinciis, quæ *Romani Pontificis* auctoritatem sequuntur. Nec quisquam ex ijs, qui in *Canonibus Patrum*, concilijs, *Computoq; Ecclesiastico* versati sunt, quidquam eorum ausus est improbare. quamquam ipse quoque *Scaliger*, qui contra ea nihil afferat, satis probat.

S C A L I G E R.

QVARE ut in aliis *Mæstlinum* iure reprehenderit, in eo iniuriam filii facit, cum ei irascitur, quia quartam decimam *Christianorum* plenilunium esse putarit.

C L A V I V S.

b *HANC* iniuriam non agnosceret *Scaliger*, nisi propter societatem erroris, ad ipsum quoque *Mæstlini* reprehensio pertineret. Nec verò ego in eo tam iniuriam

Mæstli-

Mæstlino facio, quàm Gregorianum Calendarium ab illius iniuria vindico : quippe cum ille, ut Scaliger, contra usum Ecclesiæ, ac decreta Patrum, quartamdecimam Lunam plenilunium esse contendat, ac proinde in plenilunio Pascha celebrari non posse.

S C A L I G E R.

S B D audiamus ipsum Clauium capite quarto eiusdem libri : Nonilunia, inquit, aurei numeri circa annum Domini 500. serius contingebant, quam in cælo, ac proinde ad usum Ecclesiæ magis accommodata erant. Ergo doctissime Clau, quartadecima ab Epacta erat quintadecima à Nouilunio ; & proinde plenilunium. Ego te ipsummet iudicem fero, ni quæ toto capite sexto dixisti, omnia à vero longè aliena sint, niuè Mæstlinum perperam insinulaueris.

C L A V I U S.

c H V C & illuc, doctissime Scaliger, te verses licet, quartamdecimam plenilunium esse, efficies nunquam. Sæpe iam dixi, Nouilunia à nobis de industria esse postposita, ut caueremus, ne Luna xiiij. plenilunium biduo præueniret. quæ causa est, quamobrem Luna xiiij. interdum in plenilunium incidat, licet plerunque illud antevertat. Quæ est igitur ista tua conclusio ; Nouilunia sunt postposita. ergo Luna xiiij. est quintadecima ? Nam si quando accidit, ut quartadecima sit quintadecima, casu fit, propter Epactas, vel aureum numerum, non consulto ; vel quod ita sancitum sit. Audi Bedam lib. 5. Eccles. hist. gentis Anglorum cap. 22. Si ergo, inquit, fieri posset, ut semper in diem quintumdecimum primi mensis, id est, in Lunam xv. Dominica dies incurreret, vno semper eodemq; tempore Pascha

Icha celebrare possemus. Hic ego te ipsum arbitrum sumo, modo te æquum præbeas, ni quæ toto cap. 6. dixi, omnia vera sint, niue Mæstlinum meritò insimulauerim: quippe cum illa omnia cum canonibus, & Computi scriptoribus consentiant, quibus Mæstlinus aduersatur.

S C A L I G E R.

- a INVESTIGENTUR omnes Computi vetustissimi Græci, Latini, Syriaci, Arabici. In omnibus terminus Paschalis est plenilunium.

C L A V I V S.

a EQVIDEM inuestigavi omnes, quosunque nancisci potui. reperio vniuersos docere, Pascha celebrandum post Lunam xiiij. cycli Lunaris, siue ea sit plenilunium, siue proximè plenilunium antecedit, aut sequatur. Illud modò cauent, ne ante plenilunium, quoad eius fieri potest, celebretur. Quod si qui Computi scriptores tradunt (quod rarò faciunt) Paschalem terminum esse plenilunium, id eò dicunt, quod Luna xiiij. initium sit plenilunii, quamuis dies quartadecima sit à Nonilunio.

S C A L I G E R.

- b ARGYRVS terminum Paschalem τὸ ἑσπέριον πᾶς χαρὲς πανσεληνιακῆς οὐρανίας vocat.

C L A V I V S.

b Non male Argyrus, si bonum habeat interpretem. Is enim terminum Paschalem plenilunium propterea vocat, quod quartadecima Luna parum à plenilunio differat; vel certe, quia eius ætate (similiter ut nostra ante correctum Calendarium) Luna xiiij. semper plenilunium consequebatur; quippe cum Luna à Concilio ad id tempus per dies ferme tres suam sedem anteuertisset.

SCA-

CHRISTVS resurrexit post plenilunium, nempe die xvi. Nisan.

C L A V I V S.

c MIROR hoc Scaligero excidisse, in quo manifestus error (licet ad rem non faciat) deprehenditur. Nam si Christus crucifixus est ipso plenilunio (ut testatur Dionysius Areopagita, & constat inter omnes) hoc est, Luna xv. qui conuenit, ut quintadecima Luna mortuus. sextadecima resurrexerit, nisi forte Christum posttridie, quam mortuus est, hoc est sabbatbo resurrexisse arbitratur?

S C A L I G E R.

d PROPTEREA Dominica post plenilunium præcipitur *πρόσχα ἀναστάσεως* celebrari.

C L A V I V S.

d NON rectè accipis Scaliger. Dominica post Lunam xiiij. non post plenilunium, præcipitur Pascha celebrari. quod ex Pij, Victoris, aliorumq. Pontificum, & conciliorum decretis satis liquet, & a nobis declaratum est in Apologia.

S C A L I G E R.

NAM *τετραετη καὶ ἑκατὴτας* dupliciter peccabant: a tum quod in plenilunio, tū quod non Dominica celebrabant; siquidem plenilunium in aliam feriam incurreret.

C L A V I V S.

a QVARTADECIMANI idcirco peccabant, quod Pascha Luna xiiij. non in plenilunio, celebrabant, nisi forte, cum Luna xiiij. per cyclum indicata in plenilunium incidere. quod circa tempora concilij Nicæni rarò admodum contigebat. qui si in plenilunio Pascha celebrassent, Vel Luna xv. ut vult Scaliger, *πρόσχα*

D

ἀναστάσεως

*ἄνωται hoc est, pleniluniani, appellati forent, aut quinta-
decimani . quod tamen nusquam reperitur.*

S C A L I G E R .

b *QUARTADECIMA* igitur Christianorum est plenilunium , quicquid aduersetur doctus Clavius . Erit igitur quintadecima à Nouilunio , etiam ipso Clauio , & Lilio testibus . Aio illam quintadecimam à Nouilunio , quam Ecclesia vocat quartadecimā, nunc esse quintadecimam à Nouilunio , nunc autem quartadecimam : idque propter æquabilem Epactarum per xi. progressum : quod & ipse Clavius quoque in sua Apologia fatetur .

C L A V I V S .

b *EODEM* reuoluitur . sed satis hoc supra refutatum est . Nam quod interdum quartadecima cycli est quintadecima à cælesti Nouilunio, id accidit propter Nouiluniorum cycli postpositionem , & non ita frequenter , cum plerunque vno tantum die plenilunium anteuertat .

S C A L I G E R .

c *ATQVI* medendum erat illi malo . hoc est , non semper erat sequenda adiectio vndenarii ad inuestigationem Epactæ .

C L A V I V S .

c *QVASI* vero sapientis medici non sit , leuius malum negligere, cui mederi non potest sine grauiore malo . nimirum si illi malo mederi nos voluissimus , nec semper sequi adiectionem vndenarij ad inuestigationem Epactæ, turbassimus omnia : quippe ex consuetudine Ecclesiæ, proponendæ populo sunt regulæ faciles, & vnius modi, ne forte eos, qui vsuri sunt, fallant .

S C A L I G E R .

FINGAMVS, vt in periodo Solari fecimus, Liliānam for-

nam formam ab initio annorum Christi obtinuisse : & ab anno Christi 1577. qui est Iudaicus 5337. instituemus cyclum Lunæ decemnouennalem , adiectis neomeniis Iudaicis , quarum plenilunia non incidunt ante 21. Martii Liliiani , a quibus neomeniis ex more Iudæorum præposita est feria , quæ mutatur , quoties horæ sequentes perueniunt ad 18. Adiecimus etiam literam Dominicalem Lilianam , ad notandam in Calendario Nouilunii epocham , ut habes in subiecta tabella.

ADAR

ADAR

Linea Cycli	Anni Christi	Litera Dom. Liliana.	Neomenia Iu- daica			Menses Liliani.	Epactæ Neomeniarum
			Feria.	Horæ.	Scrup. 1080.		
1	1577	B	3.	13.	256	29 M	2
2	1578	A	7.	22.	52	19 M	12
3	1579	G	5.	6.	928	8 M	23
4	1580	FE	4.	4.	437	26 M	5
5	1581	D	1.	13.	233	15 M	16
6	1582	C	7.	10.	822	3 A	26
7	1583	B	4.	19.	618	24 M	7
8	1584	AG	2.	4.	414	12 M	19
9	1585	F	1.	1.	1003	31 M	29
10	1586	E	5.	10.	694	20 M	11
11	1587	D	2.	19.	595	10 M	21
12	1588	CB	1.	17.	104	27 M	4
13	1589	A	6.	1.	980	17 M	14
14	1590	G	4.	23.	489	5 A	24
15	1591	F	2.	8.	285	25 M	6
16	1592	ED	6.	17.	81	13 M	18
17	1593	C	5.	14.	670	1 A	28
18	1594	B	2.	23.	466	22 M	9
19	1595	A	7.	8.	262	11 M	20

• QUID Iudæis cum Scaligero? Ne sit tibi, mi-Iosephe, res cum Iudæis. Semper dolos, ac fallacias meditantur. Mibi crede, fucum facient, teq. ista Neomenia Iudæica impellent in fraudem. Id vero paulò post senties, cum ex eo tabellam tuam vitium facere, ac ruere videris.

SCALIGER.

In hac tabella habes, primum lineam annorum aurei numeri ab anno Christi 1577. ad annum 1595. Sequitur litera Dominicalis Liliانا. Quarto loco Neomenia Iudæica, quæ semper est Nisan, præterquam in annis 3. & 11. in quibus Adar sumitur pro Nisan, quia eius plenilunium incidit post xx. Martij Liliانى. Primus numerus Neomeniæ Iudæicæ est feria hebdomadica, secundus horæ mediij motus Lunæ, tertius residua de scrupulis 1080. Exemplum. In anno primo cycli, hoc est, anno Christi 1577: Neomenia fuit 3. 13. 256. Primus numerus indicat Nouilunium contigisse feria tertia. & quia litera Dominicalis est B. Ergo feria tertia erit litera D. & propterea Neomenia Iudæici Nisan incidit in 29. Martij Liliانى hora 13. 256. ab initio noctis, quæ præcedit diem propositam 29. Quando vero horæ peruenerunt ad 18. aut ultra, tunc feria augetur vnitatem. Vt, exempli gratia, anno secundo cycli Neomenia fuit 7. 22. 52. Quia horæ ultra 17. 1079. peruenerunt, propterea pro Feria 7. sumenda feria prima, hoc est, litera A, pro G. & ita semper. In primo anno cycli videmus verum esse, quod monet Lilius, Epactas Dionysianas, quas ipse diminuit denario numero, vno die serius notare Nouilunia. Nam Epacta Dionysiana xi. quæ hodie est 1. serius indicat Nouilunium vno die: cum Epacta vera Neomeniæ sit ij. & propterea, quod iam attigimus, quartadecima Dionysiana, siue Liliانا, est plenilunium.

CLAVIVS.

ASSSENTIRI in hoc tibi, mi Scaliger, non possum, ut velim. Nam cum Luna xiiij. Epactæ j. semper cadat in 12. Aprilis, plenilunium autem medium anno 1577. (si 10. dies, ut vis iam exemptos esse fingamus) fuerit die 12. Aprilis, hor. 10. à mer. quæ est dies 13. profecto nostra xiiij. rerè erit quartadecima, non quintadecima, ut perperam contendis. At quartadecima tua Epactæ ij. in diem 11. cadit: proinde si sequeretur dies Dominica, celebrares Pascha ante pleniluniũ. quod, vel te ipso iudice, ineptum est. Nec mihi illud dixeris, celebrari oportere post quintadecimam, non post xiiij. Id enim falsum esse, & antea ostendimus, & postea pluribus ostensuri sumus. Deinde fac, verum esse. Isto modo, si dies post Lunam xr. hoc est, dies 13. Aprilis, esset Dominica, celebrares Pascha in plenilunio, quod minime vis. Vides igitur, nostras Epactas rectius ad usum Ecclesiæ Nouilunia indicare, quam tuas; tuamq. tabellam Iudaicarum Neomeniarum nec ipsam sibi conuenire, nec tibi.

SCALIGER.

AT anno secundo Epacta Neomeniæ eadem est cum Dionysiana, ut patet ex tabella. Idem censendum de Epacta tertia: In vtraque igitur Epacta tam xij. quam xxij. quartadecima Luna non erit plenilunium. Quod si in annis cycli secundo & tertio contigisset, Dominicam esse in die Aprilis 2. & Martij 22. Pascha celebratum fuisset in plenilunio, ^b contra Canones.

CLAVIVS.

IN eodem, mi Iosephe, hasitas luto. Ex Canonibus enim rectissime celebrari posse Pascha in plenilunio, sepe

iam dictum est. Profer vnum Canonem, quo prohibeatur Pascha celebrari in plenilunio. viciſti.

SCALIGER.

e BT propterea rectè excuſat errorem anni 1598. Clavius. Nam in eo anno Pascha celebrabitur plenilunio, propterea quod Epacta illius anni denotat Nouilunium, & proinde quartadecima ab Epacta non est plenilunium. Sed Clavius excuſat hic æquabiles Epactas, per quas non licet ſemper iplas Neomenias notari.

CLAVIUS.

e EGO verò nunquam excuſavi Pascha anni 1598, quippe cum in eo errorem nullum agnoſcam: Sed probavi contra Mæſtlinum, & alios obtreſtatores, illud legitime celebratum iri die 22. Martij. Quocirca miror, quid tibi in mentem venerit dicere, excuſari à nobis, quod probari videras. Tanta ne fuit argumentorum inopia, ut iſta colligeres?

Nec tamen ignoras quid diſtent æra lupinis.

SCALIGER.

a QVOD cum facit, manifeſtò indicat, quartadecimam Dionyſianam eſſe plenilunium: quo nomine Græci vocant, πανσέλιον.

CLAVIUS.

a SÆPE iam dixi, ſed quia nullum finem contradicendi facis, dicendum eſt ſæpius; Nouilunia à nobis eſſe poſtpoſita, non ut quartadecima cadat in plenilunium, ſed ne biduo id antevertat. quod vitium in Scaligerianis Epactis frequentiffimè accidit, ut poſterius oſtendemus.

SCALIGER.

b EVR igitur reprehendit Mæſtlinum, qui quartadeci-

decimam Christianorum plenilunium esse dixerit, & Pascha contra Canones celebrari, quoties in plenilunio celebraretur? Nam profecto hæc vis est.

C L A V I V S.

b. *NOLI* quæso te, Iosephe, Mæstlini suscipere patrocinium, ne iusta rei reprehensio in patronum cadat. Dixi iam alias, iure à me reprehensum esse Mæstlinum, quod canones conaretur euertere.

S C A L I G E R.

c. *NOVVM* est, negare Pascha non celebrandum esse plenilunio.

C L A V I V S.

c. *VIDE* ne novum, ac temerarium sit, negare Pascha celebrandum esse in plenilunio, cum id rectissime ex canonicis fieri, Computi auctores affirmant (ut in Apologia docuimus) & Ecclesia sæpissime celebrarit. Atque ut eadem inculcando molestus nobis esse desinas, omnesq. intelligant, te in hoc mirum in modum hallucinari, cum canonicis, decretis Pontificum, conciliorumque, & Computi Ecclesiastici scriptoribus aduersaris, id quod modo dixi, planum faciam.

PRIMUM igitur S. Pius Papa, & martyr, decimus à B. Petro, anno Domini circiter 159. statuit, ut habetur de Consecr. distinc. 3. cap. Nosse: Pascha Domini die Dominico celebrandum esse. Satis autem constat, eum intellexisse diem Dominicum, qui Lunam xiiij. insequitur, cum illud præcipiat propter Asianos, qui in ipsa Luna xiiij. Pascha celebrabant, non expectato die Dominico. Planius idem constituit S. Victor Papa, & martyr, quatuordecimus à B. Petro, anno Domini circiter 198. cuius

verba in epistola ad Theophilum Cæsariensem Episcopum, quæ habetur de Consecr. distinct. 3. cap. Celebritatem, hæc sunt. Celebritatem sancti Pasche die Dominica agi debere, & prædecessores nostri iam statuerunt, & nos illud eadem die solenniter celebrari mandamus; quia non decet, ut membra à capite discrepent, aut aliter gerant. A quattadecima verò Luna primi mensis vsq; ad vigesimamprimam eiusdem mensis eadem celebratur festiuitas. Deinde idē à varijs concilijs confirmatū est, atque sancitum, præsertim à concilio primo post Apostolos, quod S. Victoris Papæ hortatu in Cæsarea Palæstina à compluribus episcopis celebratum est, cui præfuit Theophilus eiusdem vrbis episcopus, ut legimus apud Eusebium lib. 5. Eccles. hist. cap. 24. Ibi enim Theophilus in epistola synodali docet, eo in concilio constitutum esse, ut Pascha à Luna xiiij. vsque ad xxi. celebretur. Idem postea confirmatum est, atque renouatum communi omnium consensu in concilio illo celeberrimo Nicæno à 318. Patribus. Mitto alia multa concilia, ne longum faciam. Venio ad testimonia SS. Patrum. Beda Venerabilis pluribus locis idem docet, ut in Apologia tradidimus. Quinetiam lib. 4. cap. 5. Histor. Eccles. tradit, decretum esse in Anglicano quodam concilio coram Rege, ut die Dominico post Lunam xiiij. primi mensis Pascha celebraretur. Nec vero id decretum modò, sed etiam omnibus deinceps sæculis obseruatum est. B. Isidorus, qui floruit anno Domini circiter 630. lib. 1. de Ecclesiast. off. cap. 31. id ipsum ostendit. Rabanus quoque archiepiscopus Mogunt. qui vixit anno circiter 855. lib. 2. de Institut. cler.

eler. cap. 39. & Rupertus Abbas Tuitiensis, qui extitit anno ferè 1124. lib. 6. de Diuin. off. c. 27. idē confirmantes enumerant omnes terminos Paschales, quos hodie in Ecclesia obseruari cernimus; asseruntq. Pascha in vno septem dierum à Luna xv. inclusiue ad xxj. inclusiue esse celebrandum. Porro Guilbelmus Durantus in Rationali Diuinorum officiorum lib. 8. cap. 12. diligenter exponit omnes 29. Lunas xiiij. Paschales non semel, sed sæpius, docens, primam Lunam xiiij. Paschalem esse xij. Cal. Apr. & vltimam, xiiij. Cal. Maij: post quas semper Pascha celebrari oporteat. Libro quoque 6. cap. 75. affirmat, iussu Domini Pascha celebrandum esse in Plenilunio, hoc est, in aliquo septem dierum tertiæ hebdomadæ. Postremò idem disertis verbis docet Ioan. de Sacrobosco in Computo Ecclesiastico: Paulus Middelburgensis episcopus Foresemp: oniensis in sua Paulina pluribus locis. Ioan. Stoflerinus in Calendario Romano, & alij quamplurimi. Legat, si quis volet, Marcellum Francolinum in lib. de tempore Horarum Canon. qui varijs in locis plurima testimonia idipsum probantia adducit. At vide, quanta inter hos sit consensio. Apud neminem eorum reperies, Pascha celebrandum esse die Dominico post Lunam xv. primi mensis, sed semper post Lunam xiiij. Et erit quisquam, qui existimet, plus vnum Scaligerū, quam hos omnes, vidisse? qui à nascentis Ecclesiæ primordijs ad nostra vsque tempora, per manus quasi traditam ab Apostolis de Paschæ celebratione doctrinam diligentissime conseruarunt? Nam Campanus, qui vnus ex omnibus Computi scriptoribus quartamdecimam Paschalem appellat plenilunium, id propterea facit, quia finis Luna

xiiij.

xiiij. quando Iudæi agnum comedere iuebantur, principium est Lunæ xv. siue plenilunii. Argumento est, quod deinde aperte testatur, ac docet, Pascha celebrandum esse die Dominico post Lunam xiiij. à Nouilunio.

VERVM enimvero auctoritates omnes, quas attulimus, intelligendas esse de Luna xiiij. à Nouilunio cycli numeranda, liquidò constat ex aureo numero in Calendarijs inscripto per Dionysium Abbatem, & ex terminis Paschalibus præfinitis, qui omnes cadunt in Lunam xiiij. ab aureo numero propositi anni supputatam. Ita inter aureum numerum xvj. qui diei octauo Martij præfixus erat, & diem 21. eiusdem, in quem cadit eius numeri aurei quartadecima, vides interiectos esse dies 12. atque à die 8. inclusiue usque ad diem 21. inclusiue numerari dies 14. Eademq. ratio est de cæteris aureis numeris. Quis ergo tibi, ingeniosissime Iosephe, hanc auctoritatem tribuit, ut nouo more, atque instituto (quod ne Pontifex quidem ipse facere auderet) a Nouilunio cycli ad terminum Paschalem præcipias numerari dies 15? Certè hoc esse contra canones, decreta Pontificum, & doctrinam Patrum, ex eo manifestissimè conuincitur, quod cum à concilio Nicæno, ad hæc usque tempora, primum Nouilunium Paschale diei octauo Martij tributum sit, ut perpetuus Ecclesiæ usus docet; si Pascha post Lunam xv. à Nouilunio putatam, ut tu vis, celebrandum foret, nunquam potuisset celebrari die 22. Martij, cum hic dies sit ab illo Nouilunio quintusdecimus. Neque illud dicere potes, Nouilunium illud collocandum esse in die 7. Martij: quia nemo vnquam hoc asseruit, neque vero septimo diei nullus aureus numerus fuit affixus, ut per eum Nouilunium

nium ibidem indicaretur. Iam cum vltimum Nouilunium Paschale in vsu Ecclesie semper inciderit in diem 5. Aprilis, si ab eo quindecim dies essent numerandi, statuendus esset terminus Paschalis ipsius in 19. Aprilis, ac proinde si is foret Dominicus, transferendum esset Pascha in 26. Aprilis. quod inauditum est, ac nouum. Vides igitur quando Luna xiiij. præuenit plenilunium, quod in Dominicum diem incidat, Pascha in ipso plenilunio celebrari ab Ecclesia, neque nunquam hoc esse prohibitum conuincas: immo sæpissime id factitatum esse à concilio Nicæno vsque ad correctionem Gregorianam, reperies: Id quod discere etiam facile potuisses ex tabula antiqua festorum mobilium. Cum enim in ea præcipiatur Pascha celebrandum in proxima litera Dominicali post aureum numerum, qui Lunam xiiij. indicat, siue Pascha Iudæorum: quis non videt, si Dominicalis litera aureum numerum proximè insequatur, (quod non raro euenit) Pascha celebrari Luna xv, hoc est, in plenilunio? Ac ne in cuiusquam animo vel tenuissimus scrupulus resideat, atque tota res luce clarior fit, collegi in tabella, quam mox subiiciam, 175. annos, quibus Pascha celebratum fuit statim post Lunam xiiij. à Nouilunio numeratam: è quibus nonnullos annos reperies, in quibus Pascha plenilunium antecessit, præsertim prope concilij Nicæni tempora, annis videlicet 326. 330. 346. 350. 370. 394. 441. 475. 495. quod & in Apologia lib. 2. cap. 6. monui. Neque verò Ecclesia de hisce qualibuscunque erroribus magnopere laborauit, quamuis eos viderit. Id modo cauuit, vt canon concilij vbiuis terrarum æquabiliter seruaretur, quo Pascha post Lunam xiiij. celebrari præcipitur,

licet

licet interdum, sed raro, propter cycli dispositionem, ante plenilunium ageretur. Ex quo efficitur, cyclum, quoad eius fieri potest, ita ordinandum esse in Calendario, ut Lunæ xiiij. Paschales p̄no tantum die, nunquam autem duobus, nisi rarissime, (cum id nullus cyclus vitare possit) antevertant plenilunium. id quod cyclus noster Ep̄starum exquisitissime præstat, cum in eo vix in 3000. annis semel, aut bis Pascha ante plenilunium medium celebretur: quod tuum Calendarium, ut infra dicemus, nequaquam præstare potest, cum sæpissime tuæ Lunæ xiiij. Paschales plenilunium biduo, ac triduo præueniant.

SED ne diutius promissum differamus, ecce tibi annos 175. quibus Pascha Luna xv. celebratum est; ut tu te intelligas, quam temerè tanto impetu conatus sis conuellere statum nostri Paschatis, quod mouere non posses; & quam sine ratione contenderis, id esse contra canones, quod canonibus maximè nititur. Ac ne de huius tabulæ fide addubites, constata ea est ex cyclo magno Dionysiano 532. annorum, & ex antiqua tabula festorum mobilium. Apposui autem eisdem annis aureos numeros, literasque Dominicales respondentes, ut cuius planum fiat, tum Pascha Luna xv. secundum Canones esse celebratum. Litera porro A, Aprilem; M, Martium significat.

Anni Dom.	Aur. Num.	Litera Dom.	Pascha	Anni Dom.	Aur. Num.	Litera Dom.	Pascha
326	4	B	3. A	330	8	D	19. A
340	18	FE	30. M	346	5	E	27. M
350	9	G	8. A	370	10	C	28. M
374	14	E	13. A	394	15	A	7. A
398	19	C	18. A	401	3	F	14. A
414	16	D	22. M	425	8	D	19. A
441	5	E	23. M	445	9	G	8. A
465	10	C	28. M	469	14	E	18. A
475	1	E	6. A	489	15	A	2. A
493	19	C	18. A	495	2	A	26. M
496	3	GF	14. A	499	6	C	11. A
509	16	D	22. M	519	7	F	31. M
520	8	ED	19. A	523	11	A	16. A
536	5	FE	23. M	540	9	AG	8. A
543	12	D	5. A	560	10	DC	28. M
563	13	G	25. M	564	14	FE	13. A
567	17	B	10. A	570	1	E	6. A
584	15	BA	2. A	587	18	E	30. M
588	19	DC	18. A	590	2	A	26. M
594	6	C	11. A	604	16	ED	22. M
614	7	F	31. M	618	11	A	16. A
638	12	D	5. A	658	13	G	25. M
662	17	B	10. A	665	1	E	6. A
682	18	E	30. M	685	2	A	26. M
689	6	C	11. A	709	7	F	31. M
713	11	A	16. A	733	12	D	5. A
743	3	F	14. A	753	13	G	25. M
757	17	B	10. A	760	1	FE	6. A
763	4	B	3. A	767	8	D	19. A
777	18	E	30. M	780	2	BA	26. M

Anni Dom.	Aur. Num.	Litera Dom.	Pascha	Anni Dom.	Aur. Num.	Litera Dom.	Pascha
783	5	E	23. M	784	6	DC	11. A
787	9	G	8. A	804	7	GF	31. M
807	10	C	23. M	808	11	BA	16. A
811	14	E	13. A	828	12	ED	5. A
831	15	A	2. A	835	19	C	18. A
838	3	F	14. A	848	13	AG	25. M
851	16	D	22. M	852	17	CB	10. A
858	4	B	3. A	862	8	D	19. A
872	18	FE	30. M	878	5	E	23. M
882	9	G	8. A	902	10	C	28. M
906	14	E	13. A	926	15	A	2. A
930	19	C	18. A	933	3	F	14. A
946	16	D	22. M	953	4	B	3. A
957	8	D	19. A	973	5	E	23. M
977	9	G	8. A	997	10	C	28. M
1001	14	E	13. A	1007	1	E	6. A
1021	15	A	2. A	1025	19	C	18. A
1027	2	A	26. M	1028	3	GF	14. A
1031	6	C	11. A	1041	16	D	22. M
1048	4	CB	3. A	1051	7	F	31. M
1052	8	ED	19. A	1055	11	A	16. A
1068	5	FE	23. M	1072	9	AG	8. A
1075	12	D	5. A	1092	10	DC	28. M
1095	13	G	25. M	1096	14	FE	13. A
1099	17	B	10. A	1102	1	E	6. A
1116	15	BA	2. A	1119	18	E	30. M
1120	19	DC	18. A	1122	2	A	26. M
1126	6	C	11. A	1136	16	ED	22. M
1146	7	F	31. M	1150	11	A	16. A
1170	12	D	5. A	1190	13	G	25. M

Anni

Anni Dom.	Anr. Num.	Litera Dom.	Pajcha	Anni Dom.	Anr. Num.	Litera Dom.	Pajcha
1194	17	B	10. A	1197	1	E	6. A
1214	18	E	30. M	1217	2	A	26. M
1221	6	C	11. A	1241	7	F	31. M
1245	11	A	16. A	1265	12	D	5. A
1275	3	F	14. A	1285	13	G	25. M
1289	17	B	10. A	1292	1	FE	6. A
1295	4	B	3. A	1299	8	D	19. A
1309	18	E	30. M	1312	2	BA	26. M
1315	5	E	23. M	1316	6	DC	11. A
1319	9	G	8. A	1336	7	GF	31. M
1339	10	C	28. M	1340	11	BA	16. A
1343	14	E	13. A	1360	12	ED	5. A
1363	15	A	2. A	1367	19	C	18. A
1370	3	F	14. A	1380	13	AG	25. M
1383	16	D	22. M	1384	17	CB	10. A
1390	4	B	3. A	1394	8	D	19. A
1404	18	FE	30. M	1410	5	E	23. M
1414	9	G	8. A	1434	10	C	28. M
1438	14	E	13. A	1458	15	A	2. A
1462	19	C	18. A	1465	3	F	14. A
1478	16	D	22. M	1485	4	B	3. A
1489	8	D	19. A	1505	5	E	23. M
1509	9	G	8. A	1529	10	C	28. M
1533	14	F	13. A	1539	1	E	6. A
1553	15	A	2. A	1557	19	C	18. A
1559	2	A	26. M	1560	3	GF	14. A
1563	6	C	11. A	1573	16	D	22. M
1580	4	CB	3. A				

NEC veroid proprium Ecclesiæ Latinæ, siue occidentalis fuit, ut statim post Lunam xiiij. à Nouilunio putatam Pascha celebraret, siue ante correctionem, siue post correctionem Calendarij, si proximè insequens dies sit Dominicus: eundem perpetuò morem tenuit, ac tenet Orientalis Ecclesia. quod patet ex tabulis inueniendorum festorum nobilium, quibus Orientales utuntur, & quas nuper Ignatius Patriarcha Antiochenus Romam attulit, congregationique Calendarij inspiciendas obtulit. Porro idem factum esse ante concilium Nicænum, te ipso teste probare possum, qui ex sententia Hippolyti Episcopi verè affirmes, anno Christi 222. qui annus fuit primus Alexandri Imperatoris, cyclo Solis 7. litera Dominicali F; aureo numero 14. Lunam xiiij. incidisse in 13. diem Aprilis, qui fuit sabbatum: & sequenti die 14. Pascha fuisse celebratum, id est, in plenilunio, quod eo anno factum est die 13. hor. 5. & amplius post mer. ac proinde sequenti diei 14. tribuendum: præsertim cum ipse fatearis, hæc per omnia Canoni congruere. quod si ita est, in plenilunio contra Canones Pascha non celebratur, ut in hoc tuo Elencho affirmas, aut certè tibi ipse non constas. Quid, quod hoc ipso anno 1595. quo hæc scribimus, celebratum est Pascha in ipso plenilunio, celebrabiturque rursus eodem modo annis 1599. 1609. Num ista quoque reprehendes, quæ, cum essent ante oculos, tamen intacta reliquisti? Age vero, quis non videt, si Pascha non posset celebrari Dominico die, qui in plenilunium, siue Lunam xv. incidit, illud celebrandum esse Luna xxij. Et quidem si dies 19. Aprilis foret Dominica incidens in plenilunium Paschale, differendum esse &

in Lu-

in Lunam xxij. & in diem 26. Aprilis? Atqui hæc omnia Canonicis contraria sunt, ut ex ijs, quæ diximus, liquet, fusiusque in Apologia disputauimus. Toto igitur cælo erras, cum asseris, in plenilunio Pascha non posse celebrari.

S C A L I G E R.

R V R S V S anno cycli iijj. Epacta Neomeniæ, est v. quæ in Dionysiana, & Liliana forma est iijj. vno die senior. Ergo quartadecima Liliana, siue Dionysiana, in anno iijj. cycli est plenilunium, cum plenilunium sit quintadecima ab Epacta v. Porro vides hic ad Epactæ sequentis inuestigationem aliquando tantum opus esse adiectione 10. ad antecedentem Epactam, cum adiectione xi. constanter Epactæ vulgares procedant: ut in annis 2. 6. 9. 11. 14. 17. quorum annorum Epactæ ex adiectione 10. ad Epactas antecedentes propagatæ sunt: at in annis 4. 8. 15. antecedentibus xij. ad antecedentes Epactas.

C L A V I V S.

ATQVI si rem diligentius considerabis, reperies nostram quartadecimam antecedere potius plenilunium medium. Illa enim cadit in diem 9. Aprilis, plenilunium verò in eundem 9. Aprilis, hor. 1 $\frac{1}{2}$. post mer. qui est dies 10. Aprilis. Rursus comperies, tuam quartadecimam, quæ incidit in 8. Aprilis, duobus ferme diebus plenilunium anteuertere. quod vitiosissimum est.

S C A L I G E R.

N A M quòd Epacta xii. anni adiectione xijj. ad antecedentem creata sit, hoc factum est propter bissextum, cuius interuentu sæpe fides Epactarum æquilibrium eluditur. Tantum hoc constat, eam Epactam anni scilicet xii. fieri ordine, & rite per adiectionem xijj.

b **ERRAT** plane. Nam si vellemus habere rationem bissexii in collocatione Epactarum in Calendario, confunderemus mirum in modum annum politicum, & Ecclesiasticum. quæ eadem causa fuit, cur istiusmodi collocationem Epactarum ne Scaliger quidem ipse in suo admiserit Calendario.

c **CVM** igitur hæc ita sint, videmus, a quam periculosa sit ratio Epactarum æquabilium in celebratione Paschæ;

HOC tantum efficitur, quod ultro fatemur: nullum cyclum æquabilium Epactarum ad celebrationem Paschæ reperiri posse, qui omnem vndeque vitet errorem. Quocirca eum cyclum potissimum haberi oportere, qui quam paucissimos contineat errores: qualem nostrum esse, in Apologia docuimus, & ex sequenti calculo planum fiet.

d **ATQVE** ex ea natum esse fædissimum illum errorem anni 1598. quem nescio quare ita confidenter fatentur simul & dissimulant.

ENIMVERO hoc ferendum non est. Fædissimum appellat errorem, qui nullus est, nosque confidenter fateri simul, & dissimulare insimulat in eo, quod nos rectè factum esse contendimus. Prædicaui antea, ac nunc demum prædico, Pascha anni 1598. rectè, ac secundum Canones celebratum iri: ut omnes intelligant, nullam subesse neque confessionem, neque dissimulationem.

SCALIGER.

SED ne sic quidem Epactæ semper manebunt, ut in tabella expositæ sunt. Post aliquot enim cyclos, quædam ex illis immutabuntur, & de suis sedibus sollicitabuntur, antequam reliquæ fines suos migrauerint. Hæc ego proposui, ut indicarem dubiam Epactarum æquilibrium fidem, & non autem ut eorum usum damnare, quandoquidem annus, quo utimur, est politicus, non Astronomicus: & propterea Epactas æquabiles, non Astronomicas esse ideo oportet, quia aliter ad vulgarem usum idoneæ esse non possunt.

CLAVVS.

NUNC demum, ad te redire videris, mi Iosephe. sed heus tu: si non damnas usum Epactarum æquilibrium, frustra laboras, cum nostras Epactas ad annum politicum accommodatas tantopere exagitas.

Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?

Nuper oppugnator eras Epactarum æquilibrium, nunc repente, quasi pace facta, propugnator existis: mox, mutata fide, inæquabiles rursus Epactas in societatem ascisces. Fateri igitur, te, cum apparatu illo Iudaico Epactas æquabiles oppugnasti, frustra laborasse; nunc cum easdem defendis, pro meliore causa stare: Deinceps cum ad condecendam tabulam tuam iusta periodi tropicæ, tabellam superiorem inæquilibrium Epactarum assumas, non publicæ causæ servire, sed tuæ. quæ est ista constantia?

SCALIGER.

NUNC quo modo μεταπρωσις Epactarum fiat in anno tropico, indicabo; & si prius alium errorem de anno Liliano sustulero.

CLAVVS.

VIDE quid agas, Scaliger. Nullum adhuc erro-

E 2 rem

rem de anno Liliano sustulisti: sed in eo, quod quasi erratum corrigere conatus es, tute grauiter errasti. Quam vereor, ne in hoc alio, quem errorem appellas, parem aut etiam peiorem experiare fortunam.

S C A L I G E R.

DE ORDINATIONE EPACTARVM

IN CALENDARIO.

b QVEMADMODVM in omissione Bissextorum per tres continuas centurias, ita in ordinatione Epactarum in Calendario, ioculariter hallucinatus est auctor noui anni.

C L A V I V S.

b AT QVEMADMODVM ostendimus, in omissione bissextorum per tres continuas centurias, rationem à nobis esse propositam ad vsum popularem commodissimam, & à vero non alienam: ita, Deo bene inuante, ostendemus, Epactas in Calendario melius ordinari non posse, quam in Gregoriano Calendario factum est. Ex quo illud etiam intelligetur, non ioculariter hallucinatum esse auctorem noui anni, vt ait Scaliger, sed hallucinari eum, qui deteriore preponat illi rationem: præsertim vero, cum nihil noui afferat, sed ea pro nouis reponat, quæ nos in Apologia, vt minus idanea, minusque ad rem propositam apta, reieciimus.

S C A L I G E R.

c APPOSITA Epacta * continua per singulas syzygias, hoc est, assumpta nota *, pro Epacta vnica:

C L A V I V S.

c ATQVI ordo Nouiluniorum talem dispositionem

Epa-

Epactarum exigebat, ut in *Apologia demonstravi lib. 2. cap. 3. & 6.* quin etiam paulo post docebo, rectius eo modo Epactas in Calendario ordinatas esse, quam à Scaligero.

SCALIGER.

ET excogitatis interruptionibus, quas Græci *ἐξαιρέσις* *νύκτας* vocant, ut menses alternis pleni, & caui essent. quod factum est, cum pro xxv. Epacta xxiiij. nominat

CLAVIUS.

QVASI vero nos primi has interruptiones excogitauerimus. Quid enim? Iulius Cæsar, Alexandrini, consilium Nicanum, cæterique omnes, qui cyclo decemnouennali vsi sunt, nonne easdem interruptiones adhibuerunt? Quid? tu ipse, qui vituperas, non adhibes? nisi quod compendij Calendarium secutus pro Epactis 25. 24. reposuisti 0. 29. quas in *Apologia* repudiauimus? Et sane naturalis ordo postulat, ut minor aureus numerus in Calendario proximè sequatur maiorem, non contra, maior minorem. Cæterum hic ordo sex locis necessario interruptitur, ut menses Lunares constituentur alternis 30. & 29. dierum. Quocirca maior numerus minori proximè adiungendus est: quod quidem in Calendario antiquo factum videmus in sex mensibus, Februario, Aprili, Iunio, Augusto, Octobri, & Decembri. Itaque non video, cur vir doctissimus, atque ingeniosissimus ea in alijs reprehendat, quæ in seipso probat, curue vetera, ac nostra nobis obtrudat pro nouis ac suis. Neque enim dubium esse potest, virum *Apologiam* nostram perlegerit, qui eius carpendæ occasionem undecunque captauerit.

a QVO quid magis ridiculum esse potest?

DOLEO talem virum, dum perperam ridet alios, tantam irridendi sui facultatem doctis hominibus dedisse. Etenim duæ Epactæ 25. 24. ad eundem diem appositæ idem planè præstant in mensibus Lunaribus rectè instituendis, quod aurei numeri illi maiores, qui sex locis Calendarij Nicæni proximè sequebantur minores. Id quod facile apparebit, si Epactæ in aureos numeros concilij Nicæni resoluantur. quod à nobis factum est in Apologia lib. 2. cap. 4. Qui igitur id ridiculum esse potest, quin etiam Patres concilij Nicæni, Iulius Cæsar, & Alexandrini, ridiculi existimentur? quod profecto nemo existimabit, nisi qui velut alter Democritus, omnes & omnia ridens, ridendum se omnibus præbeat. Ne illud quidem verum est, vnde risum captas, cum ais, pro 25. Epacta Epactam 24. à nobis nominari. Neque enim Epactas confundimus, sed Epactam 25. appellamus, quæ 25. est, eodemque modo 24. Deinde homo acutus id nobis obijcis, quod in te ipsum valet, qui Epactas 0. & 29. in unum contubernium assumis eodem prorsus modo, quo nos 25. & 24.

b ANNO 1900. erit numerus aureus primus, Epacta Liliانا xxix. litera dominicalis Liliانا G: neomenia Iudaica 7.6.651. in xxxi. Martij Liliانى. Ibi igitur erat statuenda Epacta xxix. vbi tamen Epacta * posita est: in Calendis autem Aprilis xxix. pro xxviii.

C L A V I V S .

HIC quoque nostra abs te interpolata nobis obtrudis, ac venditas. Quid enim? Istam rationem in Calendario Compendij nos non posuimus? non in Apologia reiecitimus? non, cur rejiceremus, ostendimus? Sed ut planius ea res intelligatur, hic quoque de ea pluribus differemus. Propriam sedem Epactæ 29. esse primum diem Aprilis, non trigesimum primum Martij, aptissimè docet ille ipse annus 1900. quo aduersus nos pugnas. Cum enim Epacta 29. primo diei Aprilis ascripta statuatur Lunam xiiij. in 14. Aprilis, contingat autem anno 1900. plenilunium medium 14. Aprilis, hor. 4. post mer. profectò ea Luna xiiij. proximè plenilunium antecedit. quo quid rectius fieri potest? Quòd si Epacta 29. præfigeretur diei 31. Martij, caderet eius Luna xiiij. in diem 13. Aprilis, ac proinde, si postridie esset Dominicus dies, celebraretur Pascha ante plenilunium. quod Canones vetant. Iam si Epacta 29. ad 31. Martij scripta accelerat suam Lunam xiiij. eo ipso anno 1900. ut diximus, quanto importunius eam accelerabit Epacta 1. ad diem 30. Martij posita, quam tua æquatio huic libello subiecta eodem anno exhibet, quippe cum eius Luna xiiij. in 12. Aprilis cadat, ac proinde triduo fermè plenilunium anteuertat? Itaque ex tua tabula. celebrari posset Pascha die 13. Aprilis, si Dominica foret; duobus fermè diebus ante plenilunium. quo quid absurdius? Sed deinde totam illam tuam æquationis tabulam examinabimus: in qua condenda securus alieni iudicij fuisti, quod neminem fortasse hunc examinandi laborem suscepturum putasti: nunc, si placet, proferamus calculum ad annum aliquem lon-

giffimè à noſtra ætate diſtante, ut vel hinc liquido appareat, Epactam 29. rectius à nobis primo Aprilis, quam abs te ultimo Martij aſcribi. Anno igitur 20014. erit aureus numerus 8. Et ſi conſulas noſtram tabulam equationis, reperiēs Epactam 29. cuius quartadecima in 14. Aprilis incidit, ſi primum Aprilis occupet. Igitur cum calculus exhibeat plenilunium Paſchale die 14. Aprilis, hor. 13. ferme poſt mer. quis non videt, Epactam 29. rectè eſſe collocatam ad 1. Aprilis, cum eius quartadecima integro ferè die plenilunium antecedit? Conſer nunc cum noſtra ratione tuam: collocetur Epacta 29. ultimo Martij, ut uiſ; proſectò exhibebit Lunam xiiij. Paſchalem die 13. Aprilis, biduo videlicet ante plenilunium. Videsne, quanto rectior Et conſtant or, etiam in longinquum tempus, ſit ratio noſtra, quam tua?

S C A L I G E R.

SANE ſi menſes politici Lunares alternis pleni, aut caui inſtituendi ſunt: velint nolint, ſi Calendæ Martij habuerint xxx. aut x, (quod idem eſt) pro Epacta, triceſima prima eiufdem Epactam xxix. habeat, necèſſe eſt.

C L A V I V S.

a EQVIDEM quæ ſit iſta neceſſitas, non video. Nam perinde menſes alternis pleni Et caui conſtituuntur per duas Epactas 25. 24. in vnum contubernium aſſumptas, ac per duas 0. 29. quas tu ſequeris. hoc vnum intereſt, quod rectius noſtræ illæ Lunas xiiij. Paſchales indicant, quàm iſtæ tuæ. Lege quæſo te, ſi vacat, Et ſi viſ, Lunationes triginta cyclorum tabulæ expanſæ Epactarum, quas in Apologia lib. 2. pag. 206. expoſuimus. Videbis Lunationes alternis eſſe 30. Et 29. dierum, paucis exceptis,

exceptis, quod hunc cursum cycli decennouennalis, & Embolismorum ratio interdum interrumpat, quacunque is ratione in Calendario describatur.

S C A L I G E R.

a SED huic malo cauit auctor anni, excogitando ἐξαι-
ρισμὸς ἡμέρας more Grecorum, & xxv. xxiiij. Epactas in
vnum contubernium assumendo. Acute sane. Hoc est κα-
κὸν κακῶ ἰσθαι.

C L A V I V S.

a I M M O prudenter. Exigebant enim id Lunatio-
nes, ut alternis 30. & 29. dierum constituerentur, ut su-
pra dictum est. Quocirca non est hoc κακὸν κακῶ ἰσθαι, ut
ais, sed opportuno remedio malum auertere: quippe hac
Lunæ æquatio rectius efficitur per Epactas 25. 24. quam
per 0. 29. ut in Apologia fusius demonstrauimus, &
paulo ante ostendimus, cum Epactam 29. rectius in prin-
cipio Aprilis, quam in fine Martij cum Epacta 0. poni da-
cuimus. Vide igitur, ne duas illas Epactas 0. & 29. in
vnum contubernium assumere, ut huic incommodo me-
deare, sit κακὸν κακῶ ἰσθαι.

S C A L I G E R.

ANNO 1590. litera Liliana fuit G: Epacta Liliana
xxiiij. Neomenia Paschalis Iudaica 4. 23. 489. in V. Apri-
lis, è regione Epactæ xxiiij. Rectè. b Quid opus igitur
fuit, xxix. in Calendis ponere pro xxviij.

C L A V I V S.

b C A V S A in promptu est. Nam si Epacta 29. ad
vltimum Martij promoueretur, eius Luna xiiij. biduo ple-
nilunium anteuertaret, ut paulo ante declaravi: præfer-
tim verò, quia cum Epactæ 24. & 25. propter menses ple-
nos & canos eidem diei quinto Aprilis præfigantur, pro-

prie

pria sedes Epactæ 29. erit primus dies Aprilis.

S C A L I G E R.

CNAM si c, vt ratio postulabat, Epacta xxvlij. in Calendis apposita fuisset, non opus fuisset effringere claustra ad Epactam xxiiij. in v. Aprilis traducendam. Quinta enim dies Aprilis vindicat sibi Epactam xxiiij. Siquidem Calendæ occupauerint Epactam xxviii, non aliter.

C L A V I V S.

ERRAS, coctissime Scaliger. Ratio enim postulat, vt Epacta 29. in Calendis Aprilis apponatur, non 28. ne videlicet cogeretur Epacta 29. ad vltimum Martij ascendere, & eius Lunam xiiij ad 13. Aprilis reuocare; sic vt nonnullis annis plenilunium medium biduo antecederet. quod est ineptum. Huc accedit, quod si Epacta 28. Calendas Apriles occuparet, eius Luna xiiij. in 14. Aprilis incideret. Ergo anno 1851. vt vnum è multis notemus, cum aureus numerus sit 9. Epacta 28. & plenilunium Paschale contingat die 15. Aprilis, hora ferme 15. post mer. hoc est, die 16. præueniret ea Luna xiiij. plenilunium ferme biduo contra canones. Quæ cum ita sint, vtrum ratio postulabat, vt Epacta 28. in Calendis apponeretur, vt tu uis, an secundo die Aprilis, rbi à nobis apposita est? Nec vero opus fuit claustra, vt ais, effringere. Neque enim Epacta 24. vi irrupit in 5. Aprilis, quasi in alienam possessionem, sed velut, patefacta ianua, suo iure venit in suam. Iure enim illi quinta dies Aprilis debebatur, propter Lunationes alternas dierum 30. & 29. Sed video, quid agas. Crimen, quod in te vallet nobis obijcis. Tu enim claustra effregisti, cum Epactam 29. in locum Epactæ 30. vel 0. per vim intruisti,

contra

contra Lunarum xiiij. rationem, ut supra demonstravimus.

S C A L I G E R .

a N E Q V E enim ullus Prætor eam Epactam in possessionem Epactæ alius mittere potest, contra tabulas.

C L A V I V S .

a Q V A S I vero Epacta 24. Prætoris ullius auctoritatem desideret, ut in possessionem Epactæ 25. mittatur, cum iam pridem, ex tabulis, eam sedem possideat eo iure, quo qui optimo. Tuae vero Epactæ 29. quis unquam Prætor possessionem dabit alienæ sedis, non modo contra tabulas, sed etiam contra ius fasque? præsertim vero, cum id sine incommodo Reipublicæ fieri non possit: cum ea vis, atque iniuria perturbatura sit Lunarum xiiij. ordinem ac statum.

S C A L I G E R .

A N N O 1935. numerus aureus erit 17. litera Dominicalis Liliانا F. Neomenia 5. 0. 580. in iiij. Aprilis. Numerus autem aureus maior, quam 11. Ergo ex methodo Liliانا assumenda erit Epacta nigra 25. Congruit igitur rectè diei propositæ iiij. Rursus anno 1715. litera dominicalis erit eadem F. Neomenia 3. 6. 667. Erit igitur in eadem die iiij. Aprilis. Numerus aureus est vi. minor utique quam 11. Quare ex methodo Epacta xxv. rubra assumenda. Erit igitur in v. Aprilis ex methodo, in iiiij. ex Neomenia. Quæro, cum Neomenia tam anni 1935. quam anni 1715. sit in eadem feria, & eadem sit litera dominicalis, & ambæ eidem diei congruant: cur tamen diuersas sedes nactæ sint? b Ego talento contra carum non æstimarim hoc mysterium scire.

C L A V I V S .

b A T ego multo minoris, atque adeo gratis, hoc mysterium,

serium, quod tantopere scire aues, doctissime Scaliger, te docebo. quandoquidem ipsi quoque fontes sstunt. Anno 1935. Epacta nigra 25. respondet aureus numerus 17. anno vero 1715. Epacta. 25. rubra aureus numerus 6. Itaque cum aureorum numerorum ordo in Calendario postulet, ut minor aureus numerus maiorem proximè subsequatur, rectè sub Epacta 25. nigra, quæ aureo numero 17. respondet, collocatur Epacta 25. rubra, numero aureo 6. respondens: alioquin duo aurei numeri 17. & 6. eidem diei 4. Aprilis ascribendi forent, siquidem duæ illæ Epactæ, ut tu vis, in eundem diem inciderent, id est, pro vna eademque sumendæ essent. quod absurdum esse, quis non videt? Habes vnam huius mysterij rationem, & quidem optimam; accipe alteram. Anno 1715. Neomenia accidit 6. horis serius, quam anno 1935. quid ergo mirum, si Epacta prioris anni superiorem diem occupet, Epacta posterioris inferiorem? Dicam planius. Anno 1715. plenilunium Paschale incidit in diem 18. Aprilis, hora serè 4. post mer. ac propterea in diem 19. Nunc si Epacta 25. rubra illius anni ascriberetur diei 4. Aprilis, ut tu vis, caderet eius Luna xiiij. in 17. Aprilis, biduo fermè ante plenilunium. quod Canonibus repugnat. Quin etiam ut vel hinc intelligas, uter nostrum rectius & colloket, & usurpet Epactas. Eo ipso anno (vnum exemplum è multis proferam) Epactam assumis 26. ex tua methodo, quam in 3. Aprilis collocasti, cuius Luna xiiij. in 16. Aprilis cadit, & triduo fermè plenilunium anteuertit. quo quid ineptius?

S C A L I G E R.

4. S C I O quid attulit ad hanc rem Clavius, a quo interpret

erat existimationis eius non produxisse, aut errorem sustulisse. Et sanè prudentius errorem emendasset, quam excusasset. Tantum abest, inquit, ut Nouilunia turbentur, ut potius in suas sedes restituantur.

C L A V I V S.

a SANE mallem Scaligerum, cuius existimationi consultum volo, hæc omnino tacuisse, ne in alieno errore perperam notando, bis ipse errasse argueretur. Paulò ante ostendi, nullum errorem in Lunationibus committi, propter diuersicolores Epactas xxv. 25. immo ex ipsis Lunas xiiij. Paschales, quod caput est, rectissime inueniri. Vbi igitur error iste latet, quem à nobis sublatum Scaliger vellet? Hoc autem multò etiam magis apparebit, cum plurima deinde plenilunia supputabimus contra Scaligerianas Epactas.

S C A L I G E R.

b HEM quæ isthæc philosophia est? Duo sunt vnum, & vnum duo. Vna dies in duas Epactas tributa est. duæ Epactæ in vnam diem collatæ.

C L A V I V S.

b HIC ego non possum, quin exclamem. Deus Bone, quid est hoc? Philosophus ac Mathematicus nobilis, à quo non solum Flandria, & Germania, sed etiam Gallia commota est, negat se intelligere eam philosophiam, qua ipsemet utatur. Quæso ite, Scaliger, collige & cohibe te, ne in tuum ipse mucronem incurras. An non tu quoque duas Epactas 0. 29. in vnum diem coniecisti? Quod si canillari libet, iisdem mihi uerbis licet canillari tuas Epactas, (Nam propter duas Epactas 0. 29. eidem diei ascriptas, cogeris superiori diei apponere eandem Epactam.

o. nigram vna cum Epacta 1. cum id Lunationum ordo requirat) & tecum exclamare. Hem, quæ isthæc Philosophia est? Duo sunt vnum, & vnum duo. Vna dies in in duas Epactas tributa est: duæ Epactæ in vnum diem collatæ. Sed ambo pariter istas captiones irrideamus licet.

Alternatio enim mensium Lunarium 30. & 29. dierum exigit necessario, vt hæc philosophia admittatur, duæque Epactæ in vnum diem conferantur, & vna dies in duas Epactas discolores tribuatur. Restat, vt quoniam in eadem causa sumus, illud videamus, vter nostrum binas hæc Epactas melius vsurpauerit. Equidem in Apologia lib. 2. cap. 3. perspicuè docui, vt concilij Nicani auctoritatem sequamur, rectius id fieri per Epactas 25. 24. quam per 0. 29. quod ita Lunationes Paschales à Lunationibus illius concilij minus discrepent. Tuæ nunc partes sunt ostendere, rectius id fieri per Epactas tuas 0. 29. quod nunquam efficies.

S C A L I G E R.

*a SED quare offendit eos æquabilis, & continuata Epactarum ordinatio? Ab Epactis * 29. 28. 27. 26. 25. in Martio, ad Epactas similes in Aprili sunt dies 30. Ab Epacta 24. & deinceps Martii, ad Epactam similem, & deinceps in Aprili, sunt dies 29. duntaxat.*

C L A V I V S.

a NON offendit nos quidem, delectat potius, æquabilis, & continuata Epactarum ordinatio. Itaque eam diligentissimè in Calendario obseruauimus, nisi si quando alternatio mensium Lunarium in Epactis 25. 24. aliter fieri cogit. Id quod tu quoque, & si minus scite, fecisti in Epactis 0. 29.

SCALIGER.

b QVARE deteriore conditione sunt hæc, quam illæ?
Sanè hæc sunt nugatoria.

CLAVIVS.

b QVONAM modo deteriore? an quia priores
Epactæ habent Lunationes 30. dierum, posteriores die-
rum 29? Isto modo, ut pari sint conditione, omnes Lu-
nationes constituendæ erunt 30. dierum; vel 29. quod
mo, qui modo leniter Mathematicis tinctus sit, ferend
putet. quod si absurdum est, certè necesse est, alteras 1.
Etas 30. alteras 29. dierum Lunationes alternis habere.
Sed quid verbis opus est? Si eam culpam esse vis. tu quo-
que in eadem culpa es. negas? agam tecum tabellis ob-
signatis. In tuo Calendario ab Epacta 0. in principio
Martij ad similem proximam sunt dies 30. Ab Epactis
29. 28. 27. & alijs deinceps in Martio ad proximas simi-
les sunt dies duntaxat 29. Id quod evidentius in alijs men-
sibus apparet: cum ab Epactis 29. in ultimo Martij, &
28. 27. 26. & alijs deinceps in Aprili ad Epactas simi-
les proximæ 29. 28. 27. 26. &c. in fine Aprilis, & in
Maio, sint dies 30. ab Epacta autem 29. in fine Aprilis,
& 28. 27. 26. & alijs deinceps in Maio, ad proximas Epa-
ctas 29. 28. 27. 26. &c. similes in Maio & Iunio sint dies
29. duntaxat. Hic ego te tuo gladia ingulabo. Quæro
enim ex te. quare deteriore conditione sunt hæc, quam il-
læ? Sanè hæc sunt nugatoria, sed excusa te: non tua Epa-
ctarum ratio nugatoria est, sed oratio.

SCALIGER.

a DVPLICITER igitur peccatum in Epactarum
ordinatione in Calendario. Primùm, cum Epactam * in

31. Mar-

§ 1. Martij, Epactam autem 29. in Calendis Aprilis collocavit, interrupta naturali plenorum, & cauorum mensum alternatione. Deinde cum ne illum quidem ordinem seruauit, sed 24. Epactam à sexta die mensis in quintam transcripsit, & duas Epactas concolores in vnam cellam, tanquam *Deus* quosdam *ἁμωνάς* in clusit. neque contentus eo, binas rursus Epactas in omnibus mensibus discolors in antecedentem cellam intrusit.

C L A V I V S.

AT vide, ne in hoc quoque tute multifariam peccatum esse a nobis, cum Epactam 29. diei 1. Aprilis ascripsimus, & Epactam 24. Epacta 25. copulauius, satis a nobis supra declaratum est, ut nihil præterea hoc loco ea de re dici necesse sit. Perfece enim naturalem plenorum, & cauorum mensum Lunarium alternationem obseruauimus. quod pluribus explicatum est in Apologia lib. 2. cap. 3. Quotuplex igitur peccatum est tuum, qui duplex in alio peccatum perperam accusas? Præsertim vero, cum ipse, quod in nobis reprehendis, admittas? Duas quippe Epactas o. 29. concolores in vnam cellam, tanquam *Deus* quosdam *ἁμωνάς*, ut cauillaris, in clusisti. In eo autem quod nos irrides, qui binas Epactas in omnibus mensibus discolors in antecedentem cellam intruserimus, ipse ruas.

SCALIGER.

b QVOD sane cur faceret, & cur illa Aethiopia Epacta miniatulæ præferatur, quando numerus aureus maior est, quam 11. causa non erat; quemadmodum ex iis, quæ supra adduximus, satis demonstratum fuit.

C L A V I V S.

IVSTISSIMA huiusce rei causa reddita a nobis est

hæc est in Apologia lib. 2. cap. 3. quam si attentius confide-
rabis, non quæres profecto, cur fecerim, ut Epactam il-
lam nigram, quam tu Aethiopissam per iocum appellas,
miniaturæ præferrem; quoties numerus aureus maior est,
quam 11. Quam tu Aethiopissam, quia repudiasti, in ma-
gnis interdum uersaris angustiis. cogeris enim duo No-
uilunia eiusdem cycli decennouennalis in eundem diem
intrudere: uidelicet, cum utraque Epacta 0. & 29. in
eundem cyclum incidunt. Næ tu, si huius Aethiopissæ
usum nosses, eam cupide retinuisses, & præter Epactam
1. etiam Epactam 0. nigram diei 30. Martij apposuis- ses,
ut eius beneficio id, quod dixi, incommodum vitares.
quod annis 2546. & 2557. incurres. Nam anno 2546.
aureus numerus erit 1. & ex tua methodo in tabula iustæ
periodi tropicæ, Epacta 29. Anno autem 2557. nume-
rus aureus erit 12. & ex eadem tua methodo, Epacta 0.
quæ duæ Epactæ 29. & 0. in eundem diem coniunctæ No-
uilunia eiusdem cycli eodem die exhibent. Vide nunc,
quanto periculo te eximeret illa Aethiopissa, quam tan-
topere despicias. Si enim tunc assumeretur Epacta 0. nigra
ante rubram, nullo negotio hoc incommodum vitaretur.
Dices, si tunc Epacta 1. & 0. nigra eundem occuparent
diem, profecto in eodem haberemus luto, neque Aethio-
pissa nobis quicquam opis afferret. Non est ita. Nun-
quam enim Epacta 1. cum 0. nigra concurret, sic ut utra-
que eodem cyclo in usu sit. quod copiosius explicatum est
de Epacta 26. & 25. nigra, in Apologia lib. 2. cap. 3.
perspicuumque est in tabula nostra expansa, in qua nul-
*lus cyclus habet Epactam 1. in quo Epacta *, sub aureo*
numero maiore quam 11. collocata est. At vide, quam la-

ut pateat hic error, in quem, ob contemptam Aethiopi-
 sam, incidisti. In eisdem enim angustiis versaberis, hisce
 annis, quos subiiciam. 2565. 2576. 2584. 2595. 2603.
 2614. 2622. 2633. Bini namque ordine sumpti in eo-
 dem cyclo decennouennali continentur, & in priore qui-
 dem aureus numerus 1. concurrit cum Epacta 29. in po-
 steriore vero aureus numerus 12. cum Epacta 0. ex
 tua methodo. Item hisce annis, 3214. 3225. 3233.
 3244. 3252. 3263. 3271. 3282. 3290. 3301. Nam
 si ordine sumantur bini, concurret in priore cum aureo
 numero 4. Epacta 29. in posteriore vero aureus nume-
 rus 15. cum Epacta 0. Item bis, 3483. 3494. 3502.
 3513. 3521. 3532. 3540. 3551. 3559. 3570. 3578.
 3589. Binis enim rursum ordine acceptis, in priore cum
 aureo numero 7. concurrit Epacta 29. & in posteriore
 cum aureo numero 18. Epacta 0. Item hisce annis, 4561.
 4572. 4580. 4591. 4599. 4610. 4618. 4629. 4637.
 4648. 4656. 4667. In priore etenim, si bini capiantur
 ordine, cum aureo numero 2. concurret Epacta 29. &
 in posteriore Epacta 0. cum numero aureo 13. Prete-
 rea hisce annis, 5362. 5373. 5381. 5392. 5400. 5411.
 5419. 5430. 5438. 5449. Rursum enim binis acceptis or-
 dine, in priore concurret aureus numerus 5. cum Epacta
 29. in posteriore autem cum aureo numero 16. Epacta
 0. Idem denique fiet, quoties in usu erunt octo cycli ta-
 bulæ nostræ expansæ. quibus litteræ N, G, B, t, q, k, g, d.
 præfiguntur. In his quippe semper concurret aureus nu-
 merus maior quam 11. cum Epacta 0. vel *, vel 30. au-
 reus vero numerus non maior, quam 11. cum Epacta 29.
 ac proinde cogeris duo Nouilunia eiusdem cycli decenna-
 uenna-

Sanctis in eundem diem conijcere. quibus ex salebris facile te expedisses, *Aethiopissa* duce, si eam nostro exemplo, *miniatura* prætulisses. Eſſe autem ineptum, absurdumque, duo Nouilunia eidem diei eiusdem cycli ascribere, quis non videt, qui modo Computum Ecclesiasticum primoribus labris attigerit? Propterea enim magno sane artificio excogitatus est cyclus decennouennalis, quod spatium 19. annorum nullum Nouilunium ad eundem redeat diem. Videsne Epacta illa nigra quam præclaros resus habeat? vides hoc presidio contempto, quoties tua illa egregia methodus ruat? I nunc, et nostram *Aethiopissam* præminiatura irride.

S C A L I G E R .

ALIUD superest incommodum in ordinatione Epactarum. Epactæ enim sunt Paschales, & propter Pascha institutæ: ac propterea earum initium in mense Paschali, hoc est, Martio, instituendum fuit. Martius enim est primus mensis in veteri Ecclesia. Gregorius Turonensis Iulium, quintum mensem vocat, Sidonius Februarium, duodecimum. Quia igitur non à Martio, sed à Calendario Ianuarij orditur Epactas suas Lilius, propterea duo incommoda incurrit. Prius est, quod in anno bissextili; post Februarium turbantur Neomeniæ, interuentu bissexti antecedentis. Alterum est, quod à Calendis Decembris ad 31. Ianuarij nulla est Epacta xix, præter eam, quæ in secunda Decembris annotata est, cum tamen à secunda Decembris ad ultimam Ianuarij, sint duæ Syzygiæ absolutæ. Vnde contingit, ut quando Epacta xix. concurrit cum aureo numero 19. nulla inueniatur Epacta, quæ secundam Syzygiam notet. Quare ob hoc incommodum excogitata Epacta 19. atrata, quæ pedem poneret in possessionem Epactæ xx. in vltima Decembris.

a POTUIT id quidem fieri, quod tu vis. Nihil enim ad indagandum Pascha menses Ianuarii, & Februarii pertinent, & Martius anni Astronomici initium est. Sed cum à Ianuario aureus numerus noui anni politici, & Ecclesiastici incipiat, (semper enim eo mense annus olim vertebatur, quod Ianuario mense aureus numerus Nouilunium indicans, unitate semper maior erat aureo numero, qui Decembri antecedenti Nouilunium monstrabat) cur non cum aureo numero Epacta noui quodque anni incipiat? praesertim cum Ianuarius ac Februarius contineant dies 59. qui duas Lunationes expleant, & Lunares menses nihilo minus sint alternis 30. & 29. dierum? Nam turbatio illa Neomeniarum interuentu bissexti, quam tantopere formidas, & à concilio Nicano, & ab Ecclesia semper contempta est: quippe cum aurei numeri eodem modo Neomenias turbarent: si tamen turbatio dicenda est, quae nullo modo vitari potest, sine a Ianuario annus incipiat, sine a Martio. At enim nos in fine Decembris Epactam 19. non habemus: ne tu quidem in extremo Februario. Pares igitur sumus, nisi quod hoc melior est nostra ratio, quam tua, quod quoties aureus numerus 19. cum Epacta xix. ita concurrat, ut anno insequenti, epacta sit 1. cum aureo numero 1. in cogeris Lunationem facere à 30. Ianuarij, usque ad 29. Martij, dierum videlicet 59. quod ridiculum ac monstruosum est. Nos qui Epactam 19. nigram diei 31. Decembris ascribimus, extra aleam sumus. Id quod in Apologia satia declaratum est.

B E M E N D E N T V R igitur, fœdi illi errores, & ita
 Calendarii Epactæ notentur .

C L A V I V S .

BONA verba quæso, mi Scaliger. Iam satis ostendit, nullum inesse errorem, qui emendandus sit in nostro Calendario. Quid si errores emendare libet, tuos emendes licet : quos satis multos indicaui ; plures etiam indicaturi sumus, & quidem graues ; non dicam fœdos, ne nos ipsi in linguæ intemperantiam, quam in alijs reprehendimus, incurramus. Vnum tamen est, quod abste-
 scire aueo, nisi molestum est : Cur aliter Epactas in hoc
 isto Calendario inscribas, quàm in illo, quod edidisti in
 libro de emendatione temporum. In eo enim eidem diei
 ascripsisti hasce duas Epactas 1. & 0. idque mense Apri-
 li ; In hoc autem 0. & 29. mense Martio. Cur initijs, ac
 finibus mensium non eadem semper Epactæ in vtroque
 Calendario appositæ sunt ? Quæso te, quæ causa est huius
 varietatis ? Si rectè ibi castigasti Epactas, cur eas hic ite-
 rum, & quidem aliter, castigas ? Num vetera nouis ca-
 stigasti, quòd nobis in Calendario Compendij lucem præ-
 ferentibus, plus iam videas, quàm antea videris ? Ni-
 mirum si ita est, confido fore, ut cum ex nostra hac admo-
 nitione maiorem lucem aspexeris, hæc quoque vetera ti-
 bi videantur, quæ nunc sunt noua .

SEQVITVR CALENDARIVM .

S C A L I G E R I A N V M .

Epacta	Liter.		Dies
	Dom.		Mēsis
xix	A	Cal.	1
xviii	b	iii	2
xvii	c	iiij	3
xvi	d	Prid.	4
xv	e	NON.	5
xiiii	f	viii	6
xiii	g	vii	7
xii	A	vi	8
xi	b	v	9
x	c	iiii	10
ix	d	iii	11
viii	e	Prid.	12
vii	f	IDIB.	13
vi	g	xix	14
v	A	xviii	15
iiii	b	xvii	16
iii	c	xvi	17
ii	d	xv	18
i	e	xiiii	19
o. xxix	f	xiii	20
xxviii	g	xii	21
xxvii	A	xi	22
xxvi	b	x	23
xxv	c	ix	24
xxiiii	d	viii	25
xxiii	e	vii	26
xxii	f	vi	27
xxi	g	v	28
xx	A	iiii	29
xix	b	iii	30
xviii	c	Prid.	31

Epacta	Liter.		Dies
	Dom.		Mēsis
xvii	d	Cal.	1
xvi	e	iii	2
xv	f	iiij	3
xiiii	g	Prid.	4
xiii	A	NON.	5
xii	b	viii	6
xi	c	vii	7
x	d	vi	8
ix	e	v	9
viii	f	iiii	10
vii	g	iii	11
vi	A	Prid.	12
v	b	IDIB.	13
iiii	c	xv	14
iii	d	xv	15
ii	e	xiiii	16
i	f	xiii	17
o	g	xii	18
xxix	A	xi	19
xxviii	b	x	20
xxvii	c	ix	21
xxvi	d	viii	22
xxv	e	vii	23
xxiiii	f	vi	24
xxiii	g	v	25
xxii	A	iiii	26
xxi	b	iii	27
xx	c	Prid.	28
xix			

MAR

MARTIVS.

APRILIS.

Epactæ	Litr.	Dom.	Dies	Mēsis
o	d	Cal.	1	
xxix	e	vj	2	
xxviii	f	v	3	
xxvii	g	iiii	4	
xxvj	A	iii	5	
xxv	b	Prid.	6	
xxiiii	c	NON.	7	
xxiii	d	viii	8	
xxii	e	vij	9	
xxj	f	vj	10	
xx	g	v	11	
xix	A	iiii	12	
xviii	b	iii	13	
xvii	c	Prid.	14	
xvj	d	IDIB.	15	
xv	e	xvij	16	
xiiii	f	xvj	17	
xiii	g	xv	18	
xii	A	xiiii	19	
xi	b	xiii	20	
x	c	xij	21	
ix	d	xi	22	
viii	e	x	23	
vii	f	ix	24	
vi	g	viii	25	
v	A	vij	26	
iiii	b	vj	27	
iii	c	v	28	
ii	d	iiii	29	
i	e	iii	30	
o	f	Prid.	31	

Epactæ	Litr.	Dom.	Dies	Mēsis
xxviii	g	Cal.	1	
xxvii	A	iiii	2	
xxvi	b	iii	3	
xxv	c	Prid.	4	
xxiiii	d	NON.	5	
xxiii	e	viii	6	
xxii	f	vij	7	
xxj	g	vj	8	
xx	A	v	9	
xix	b	iiii	10	
xviii	c	iii	11	
xvii	d	Prid.	12	
xvi	e	IDIB.	13	
xv	f	xvij	14	
xiiii	g	xvj	15	
xiii	A	xv	16	
xii	b	xv	17	
xi	c	xiiii	18	
x	d	xiii	19	
ix	e	xij	20	
viii	f	xi	21	
vii	g	x	22	
vi	A	ix	23	
v	b	viii	24	
iiii	c	vij	25	
iii	d	vj	26	
ii	e	v	27	
i	f	iiii	28	
o	g	iii	29	
xxix	A	Prid.	30	

CALEND. GREGOR.
M A I V S. I V N I V S.

Epactæ	Liter.		Dies
Dom.			Mēsis
xxviiij	b	Cal.	1
xxviij	c	vj	2
xxvj	d	v	3
xxv	e	liij	4
xxliij	f	liij	5
xxliij	g	Prid.	6
xxij	A	NON.	7
xxj	b	viiij	8
xx	c	vij	9
xix	d	vj	10
xviiij	e	v	11
xvij	f	liij	12
xvj	g	liij	13
xv	A	Prid.	14
xliij	b	IDIB.	15
xliij	c	xvij	16
xij	d	xvj	17
xj	e	xv	18
x	f	xliij	19
ix	g	xliij	20
viiij	A	xij	21
vij	b	xj	22
vj	c	x	23
v	d	xj	24
liij	e	viiij	25
liij	f	vij	26
liij	g	vj	27
ij	A	v	28
o xxix	b	liij	29
xxvliij	c	liij	30
xxvij	d	Prid.	31

Epactæ	Liter.		Dies
Dom.			Mēsis
xxvj	e	Cal.	1
xxv	f	liij	2
xxliij	g	liij	3
xxliij	A	Prid.	4
xxij	b	NON.	5
xxj	c	viiij	6
xx	d	vij	7
xix	e	vj	8
xviiij	f	v	9
xvij	g	liij	10
xvj	A	liij	11
xv	b	Prid.	12
xliij	c	IDIB.	13
xliij	d	xviiij	14
xij	e	xvij	15
xj	f	xvj	16
x	g	xv	17
ix	A	xliij	18
viiij	b	xliij	19
vij	c	xij	20
vj	d	xj	21
v	e	x	22
liij	f	ix	23
liij	g	viiij	24
liij	A	vij	25
liij	b	vj	26
liij	c	v	27
xxix	d	liij	28
xxvliij	e	liij	29
xxvij	f	Prid.	30

DEFENSIO 39

IV LIVS. AVGVSTVS.

Epacta	Liter.		Dies
	Dom.		Mēsis
xxvj	g	Cal.	1
xxv	A	vj	2
xxiiij	b	v	3
xxiiij	c	iiij	4
xxij	d	iiij	5
xxj	e	Prid.	6
xx	f	NON.	7
xxix	g	viiij	8
xviiij	A	vij	9
xvij	b	vj	10
xvj	c	v	11
xv	d	iiij	12
xiiij	e	iiij	13
xiiij	f	Prid.	14
xij	g	IDIB.	15
xj	A	xvij	16
x	b	xvj	17
ix	c	xv	18
viiij	d	xiiij	19
viiij	e	xiiij	20
v	f	xij	21
v	g	xj	22
iiij	A	x	23
iiij	b	ix	24
ij	c	viiij	25
ij	d	vij	26
o-xxix	e	vj	27
xxviiij	f	v	28
xxvij	g	iiij	29
xxvj	A	iiij	30
xxv	b	Prid.	31

Epacta	Liter.		Dies
	Dom.		Mēsis
xxiiij	c	Cal.	1
xxiiij	d	iiij	2
xxij	e	iiij	3
xxj	f	Prid.	4
xx	g	NON.	5
xxix	A	viiij	6
xviiij	b	vij	7
xvij	c	vj	8
xvj	d	v	9
xv	e	iiij	10
xiiij	f	iiij	11
xiiij	g	Prid.	12
xij	A	IDIB.	13
xj	b	xix	14
x	c	xviiij	15
ix	d	xvij	16
viiij	e	xvj	17
viiij	f	xv	18
v	g	xiiij	19
v	A	xiiij	20
iiij	b	xij	21
iiij	c	xi	22
ij	d	x	23
j	e	ix	24
o	f	viiij	25
xxix	g	vij	26
xxviiij	A	vj	27
xxvij	b	v	28
xxvj	c	iiij	29
xxv	d	iiij	30
xxiiij	e	Prid.	31

SE-

CALEND. GREGORI.
SEPTEMBER. OCTOBER.

<i>Epacta</i>	<i>Liter.</i> <i>Dom.</i>		<i>Dies</i> <i>Mensis</i>
xxij	f	Cal.	1
xxij	g	iiij	2
xxj	A	iiij	3
xx	b	Prid.	4
xi	c	NON.	5
xviij	d	viiij	6
xvij	e	vij	7
xvj	f	vj	8
xv	g	v	9
xiiij	A	iiij	10
xiiij	b	iiij	11
xij	c	Prid.	11
xj	d	IDIB.	13
x	e	xviij	14
ix	f	xvij	15
viii	g	xvj	16
vij	A	xv	17
vj	b	xiiij	18
v	c	xiiij	19
iiij	d	xij	20
iiij	e	xj	21
ij	f	x	22
j	g	ix	23
o xxix	A	viiij	24
xxviij	b	vij	25
xxvij	c	vj	26
xxvj	d	v	27
xxv	e	iiij	28
xxiiij	f	iiij	29
xxiiij	g	Prid.	30

<i>Epacta</i>	<i>Liter.</i> <i>Dom.</i>		<i>Dies</i> <i>Mensis</i>
xxij	A	Cal.	1
xxj	b	vj	2
xx	c	v	3
xx	d	iiij	4
xviij	e	iiij	5
xvij	f	Prid.	6
xvj	g	NON.	7
xv	A	viiij	8
xiiij	b	vij	9
xiiij	c	vj	10
xij	d	v	11
xj	e	iiij	12
x	f	iiij	13
ix	g	Prid.	14
viii	A	IDIB.	15
vij	b	xvij	16
vj	c	xvj	17
v	d	xv	18
iiij	e	xiiij	19
iiij	f	xiiij	20
ij	g	xij	21
j	A	xj	22
o	b	x	23
xxix	c	ix	24
xxviij	d	vij	25
xxvij	e	vij	26
xxvj	f	vj	27
xxv	g	v	28
xxiiij	A	iiij	29
xxiiij	b	iiij	30
xxij	c	Prid.	31

DEFENSIO.

NOVEMBER. DECEMBER.

Epactæ	Liter.	Dom.	Dies	Mess.
ixj	d	Cal.	1	
ix	e	iiij	2	
xix	f	iii	3	
xviii	g	Prid.	4	
xvij	A	NON.	5	
xvj	b	viii	6	
xv	c	vii	7	
xiiii	d	vi	8	
xiii	e	v	9	
xij	f	iiii	10	
xi	g	iii	11	
x	A	Prid.	12	
ix	b	IDIB.	13	
viii	c	xviii	14	
vii	d	xvii	15	
vi	e	xvi	16	
v	f	xv	17	
iiii	g	xiiii	18	
iii	A	xiii	19	
ij	b	xii	20	
i	c	xi	21	
o xxix	d	x	22	
xxviii	e	ix	23	
xxvii	f	viii	24	
xxvi	g	vii	25	
xxv	A	vi	26	
xxiiii	b	v	27	
xxiii	c	iiii	28	
xxii	d	iii	29	
xxj	e	Prid.	30	

Epactæ	Liter.	Dom.	Dies	Mess.
xx	f	Cal.	1	
xxix	g	iii	2	
xxviii	A	ii	3	
xxvii	b	Prid.	4	
xxvi	c	NON.	5	
xxv	d	viii	6	
xxiiii	e	vii	7	
xxiii	f	vi	8	
xxii	g	v	9	
xxj	A	iiii	10	
xx	b	iii	11	
ix	c	Prid.	12	
viii	d	IDIB.	13	
vii	e	xxix	14	
vi	f	xxviii	15	
v	g	xxvii	16	
iiii	A	xxvi	17	
iii	b	xxv	18	
ii	c	xxiiii	19	
i	d	xxiii	20	
o	e	xxii	21	
xxix	f	xxj	22	
xxviii	g	xix	23	
xxvii	A	ix	24	
xxvi	b	viii	25	
xxv	c	vii	26	
xxiiii	d	vi	27	
xxiii	e	v	28	
xxii	f	iiii	29	
xxj	g	iii	30	
xx	A	Prid.	31	

SCA-

CALEND. GREGOR.
SEPTEMBER. OCTOBER.

Epacta	Liter.	Dies	Mensis
	Dom.		
xxiii	f	Cal.	1
xxij	g	iii	2
xx	A	iiij	3
xx	b	Prid.	4
xi	c	NON.	5
xviii	d	viii	6
xvij	e	vii	7
xvj	f	vi	8
xv	g	v	9
xiiii	A	iiii	10
xiii	b	iii	11
xii	c	Prid.	12
xi	d	IDIB.	13
x	e	xviii	14
ix	f	xvii	15
viii	g	xvi	16
vii	A	xv	17
vi	b	xiiii	18
v	c	xiii	19
iiii	d	xii	20
iii	e	xi	21
ii	f	x	22
i	g	ix	23
o xxxix	A	viii	24
xxviii	b	vii	25
xxvii	c	vi	26
xxvi	d	v	27
xxv	e	iiii	28
xxiiii	f	iii	29
xxiii	g	Prid.	30

Epacta	Liter.	Dies	Mensis
	Dom.		
xxij	A	Cal.	1
xxj	b	vj	2
xx	c	v	3
xx	d	iiii	4
xviii	e	iii	5
xvij	f	Prid.	6
xvj	g	NON.	7
xv	A	viii	8
xiiii	b	vij	9
xiii	c	vj	10
xii	d	v	11
xi	e	iiii	12
x	f	iii	13
ix	g	Prid.	14
viii	A	IDIB.	15
vii	b	xvij	16
vi	c	xvi	17
v	d	xv	18
iiii	e	xiiii	19
iii	f	xiii	20
ii	g	xii	21
i	A	xi	22
o	b	x	23
xxix	c	ix	24
xxviii	d	viii	25
xxvii	e	vii	26
xxvi	f	vi	27
xxv	g	v	28
xxiiii	A	iiii	29
xxiii	b	iii	30
xxii	c	Prid.	31

DEFENSIO.

NOVEMBER.
DECEMBER.

Epacta	Liter.	Dies
Dom.		Mēſis
xxj	d	Cal. 1
xx	e	Idus 2
xix	f	Idus 3
xviii	g	Idus 4
xvij	A	NON. 5
xvj	b	viii. 6
xv	c	vii. 7
xiiii	d	vi. 8
xiii	e	v. 9
xii	f	iiii. 10
xi	g	iii. 11
x	A	Idus 12
ix	b	Idus 13
viii	c	xviii. 14
vii	d	xvii. 15
vi	e	xvi. 16
v	f	xv. 17
iiii	g	xiiii. 18
iii	A	xiii. 19
ii	b	xii. 20
i	c	xi. 21
o xxxix	d	x. 22
xxviii	e	ix. 23
xxvij	f	viii. 24
xxvj	g	vii. 25
xxv	A	vi. 26
xxiiii	b	v. 27
xxiii	c	iiii. 28
xxii	d	iii. 29
xxj	e	Idus 30

Epacta	Liter.	Dies
Dom.		Mēſis
ix	f	Cal. 1
ix	g	Idus 2
xviii	A	Idus 3
xvii	b	Idus 4
xvi	c	NON. 5
xv	d	viii. 6
xiiii	e	vii. 7
xiii	f	vi. 8
xii	g	v. 9
xi	A	iiii. 10
x	b	iii. 11
ix	c	Idus 12
viii	d	Idus 13
vii	e	xix. 14
vi	f	xviii. 15
v	g	xvii. 16
iiii	A	xvi. 17
iii	b	xv. 18
ii	c	xiiii. 19
i	d	xiii. 20
o	e	xii. 21
xxix	f	xi. 22
xxviii	g	x. 23
xxvij	A	ix. 24
xxvj	b	viii. 25
xxv	c	vii. 26
xxiiii	d	vi. 27
xxiii	e	v. 28
xxii	f	iiii. 29
xxj	g	iii. 30
ix	A	Idus 31

SCA-

3 CALENDARIO ita instituto.

C L A V I V S.

a *V*IDE etiam atque etiam, mi Scaliger, quid agas; ne, si forte suas repetitum venerit olim Grex avium plumas: nosse cetera. Scis enim profecto, istuc Calendarium translatitium esse. Totum quippe est à Lili Calendario, quod in compendio Restitutionis ad principes missum est, prioribus duobus mensibus exceptis, quos annum claudere vis, & qui ad indagacionem Paschatis nihil faciunt. Deinde fac esse tuum, quod alienum est; an non meministi, lib. 2. Apologia cap. 3. indicata esse à nobis huius Calendarij vitia, propter quæ à nobis minus probaretur?

SCALIGER.

b *N*ULLVS error sequetur.

C L A V I V S.

b *Q*UO I Mercurius hoc tibi prestare potest? adeone securus es erroris? an omnes istius viæ recessus, ac diuerticula nota habes, atque perspecta? At multa tibi monstrabimus, quæ nunquam fortasse animadvertisti. ex quibus intelliges, quam multiplex sequatur error, præsertim si tua tabula æquationis atcedat, quos errores posterius proferam, ubi tuas tabulas examinabo.

SCALIGER.

c *N*ULLA necessitas prodigiosi illius collegij duarum rubrarum, aut totidem discolorium Epactarum.

C L A V I V S.

c *Q*UO I hoc probare cuique, vel tibi met ipsi potes? Si enim nulla est necessitas illius prodigiosi (ut vocas) collegij, cur ad eandem diem duas Epactas 0. vel 30. &

DEFENSIO

23

2. *assumpti? nisi forte idcirco id prodigiosum non est in tuo Calendario, quis pro 30. notam o. assumis. Quasi vero intersit, quibus notis utare, cum res eadem sit. Verum enimvero, doctissime Scaliger, si lucem dispicere volumus, facile intelligemus, id collegium propter menses cauos, ac plenos vitari non posse; nec prodigiosum esse, sed ingeniosum inuentum.*

SCALIGER.

d OMNIA plana erunt, modo initium bonum teneatur, hoc est, ut secundum $\mu\epsilon\tau\alpha\mu\omega\sigma\iota\varsigma$ Lunares incatur ratio cyclorum.

CLAVIVS.

d VIDE mi Scaliger, quò progrediare. e semita in viam redi. ne blanda istius semitæ species te fallat. Prædico, præmoneo, salebrosa est ac fallax. sæpius hærebis, errabisque, quam credis.

SCALIGER.

NAM, ut iam à nobis dictum est, in anno Iuliano Epactarum $\mu\epsilon\tau\alpha\mu\omega\sigma\iota\varsigma$ fit a post 304. annos, qui sunt cycli Lunares xvi. absoluti. In anno autem tropico contra, $\mu\epsilon\tau\alpha\mu\omega\sigma\iota\varsigma$ fit post 228. aut 247. annos, hoc est, alteris post cyclos xii. aut xiii.

CLAVIVS.

a FALSUM assumitur. Supra enim docui, anticipationem Lunæ fieri post annos 312. $\frac{1}{2}$ non autem post 304.

SCALIGER.

b MUTATIONES enim hæ non possunt contingere, nisi ex ratione cyclorum. Exemplum in anno Iuliano. Cum Epacta primi aurei numeri est xi. in anno Iuliano, ut hodie, Nouilunium est in xix. Martij. Hoc durabit annos 304. Postea fiet $\mu\epsilon\tau\alpha\mu\omega\sigma\iota\varsigma$ & Nouilunium, quod erat

erat in xix. Martij, ascenderit ad xviii. eiusdem mensis & in secundo anno aurei numeri, cum Epacta est 21. Nouilunium committitur in viii. Martij: post 304. autem annos, in eodem anno cycli, idem Nouilunium gradum fecerit in vii. mensis.

C. L. A. V. I. V. S.

b NE hoc quidem verum est. Cum enim vere Lunationes diem unum anticipent spatio annorum $312\frac{1}{2}$. ut supra diximus, & lib. 2. Apologiae cap. 1. copiose docuimus; liquidò constat, anticipationem hanc non continere in periodo cyclorum. Nam in annis $312\frac{1}{2}$. conli-
nentur cycli decemnouennales sexdecim, & insuper octo anni cum dimidio.

S. C. A. L. I. G. E. R.

e A B aureo igitur numero ad similem aureum numerum fit mutatio, ut à primo ad primum, à secundo ad secundum. Rursum in anno Tropico, in primo aureo numero, cum Epacta est vnitas, ut hodie, Nouilunium est in 30. Martij. Post annos 228, idem Nouilunium pessum iue-
rit in 31. mensis, quando Epacta eiusdem aurei numeri erit 0. anni. Quia igitur mutatio Epactarum fiet in anno 1700. post omissionem bissexti, eodem autem anno 1700. curret aureus numerus 10. Mutatio igitur facta erit ab aureo numero 10. anni 1586. ad aureum numerum 10. anni 1700. non autem ab anno 1500. ad annum 1700.

C. L. A. V. I. V. S.

e HOC tibi facile concedam, si rectè accipias. Id enim ita verum est, si quoties mutatio est facienda, cum eodem aureo numero assumatur Epacta unitate maior, aut minor Epacta priore, prout Lunationes versus initia mensium, vel fines deuolutæ fuerint. Exempli gratia: si
cum

cum aureo numero 8. currat Epacta x. assumenda est Epacta xi. vel ix. cum eodem aureo numero 8. ut ad similem aureum numerum fiat mutatio. Id quod in nostra methodo semper observatum esse comperies. Caterum non semper idem aureus numerus currit in principijs mutationum. quod etiam tua tabula equationis ostendit, ubi varij aurei numeri respondent annis, quibus mutationem faciendam esse decernis. Negari tamen non potest, quin a quonvis aureo numero ad similem transacti sint præcise aliquot cycli, vel saltem unus, quamvis in principijs illorum cyclorum non fiat mutatio, sed vel paulo ante, vel paulo post. Neque enim necesse est, mutationem fieri post aliquot cyclos præcise absolutos, sed satis est, ut cum eodem aureo numero sumatur Epacta maior, minorve precedente Epacta, quando mutatio facienda est, siue hoc fiat in principio novi cycli, siue paulo post, quod nullis rationibus labi factare poteris.

S C A L I G E R.

2. HOC enim ridiculum est, Nam non idem est aureus numerus anni 1500. qui anni 1700.

C L A V I V S.

a. PERINDE hoc dicis, ac si necesse sit, ut idem sit aureus numerus in initijs mutationum. quod secus esse, modo ostendi; nec magis in tua, quam in nostra methodo observatur. Ais enim ab anno Christi 1601. ad annum 1733. mutationem fieri, cum tamen in priore anno aureus numerus sit 6. in posteriore 5. Rursus ab anno 1875. ad 2001. mutationem fieri vis, & tamen prior habet aureum numerum 4. posterior 7. Non igitur ridiculum est, mutationem fieri ab anno 1582. (pro qua male po-

le posuisti 1500) ad 1700. quamuis in viroque non sit
idem aureus numerus. Satis quippe est, ut eisdem aureo
numero circa dictos annos respondeant duæ Epactæ uni-
tate inter se differentes. Hoc, inquam, ridiculum non est.
Illud ridiculum est, carpere in alio, quo te ipse carpas
imprudens.

S C A L I G E R.

b AT doctus Clavius dicit, hanc mutationem contin-
gere in annis Iulianis 312. hoc est, in xvi. cyclis, & una
octaeteride. At in xvi. cyclis de Epilogismo Lunari super-
est vnus dies integer. Octaeteris autem maior est vno die,
horis 12.41.33. quam octaeteris Iuliana. Ita fieret com-
pensatio. Sed vt dixi, hæc non conueniunt vsui politico.

C L A V I V S.

b Non placet tibi, docte Scaliger, Lunationes annis
312 $\frac{1}{2}$ vnum diem ascendere, vt sæpius diximus; euer-
te igitur calculum, quo iste ascensus extruitur in Apola-
gia lib. 2. cap. 1. quod quidem nunquam efficies, nisi
prius ostenderis, Lunam, spatio 19. annorum antecipa-
re bor. 1 $\frac{1}{2}$ contra communem sententiam omnium Astro-
nomorum. Aut certe profer aliquod argumentum pro
tua ratione, dignum ingenio tuo. Nam quod attulisti,
mutationem ab aureo numero ad aureum numerum simi-
lem fieri oportere, vt contra nos pugnares, plumbeum
pugionem esse vidisti.

S C A L I G E R.

NAM exempli causa, Epacta Dionysiana xi. primi au-
rei numeri notet Nouilunium in 20. Martii. Anno 313.
ineunte, in quo Epacta aurei numeri ix. erit x. propter
προέμπτωσιν notabit Nouilunium in 21. Martii. Ita dif-
ferentia erit bidui. Tantum abest, vt iusta periodus προέμ-

πτασις

fiat in 312. annis. Cū enim Epacta numeri aurei
ix. est x, tunc Epacta primi est xii. Ita, vt iam diximus, bi-
duum aberit Nouilunium anni 313. ab Epocha anni 305.
Non erat igitur, quare tantus vir in annis Iulianis 312. mu-
tationem illam contingere sibi persuaderet. Nam quid po-
tuit alienius ab instituto dicere, quam in annis Iulianis
312. Nouilunium fieri in xxi. Martii, quod antea conti-
gerit in xix. cum id potius *μετέωπτος* non autem *επο-
μωπτος*? Sed, vt dixi, nunquam aut *επομωπτος* in anno
Iuliano fit, aut *μετέωπτος* in Tropico, nisi ab aureo nu-
mero ad similem aureum numerum.

CLAVVS.

CHEM quæ sunt ista præstigia? an ingenij fiducia,
quasi præstigiarum plausum petis? Nimirum, nisi nos
fallere voluisses, ita esses argumentatus. Quoties aureo
numero 1. respondet Epacta xi. aureo numero ix. debe-
tur Epacta ix. Igitur absolutis annis 312½. propter an-
ticipationem Lunationum (nisi omissione bissexii impe-
diatur) aureo numero 1. respondebit Epacta xij. & aureo
numero ix. Epacta x. ac proinde Lunationes vno die ci-
tius contingent. Hoc inquam modo, quo dixi, argumen-
tari debueras. Vbi igitur est tua differentia bīdui? Om-
nino copiosa est argumentatio tua, & in te ipsū retor-
queri potest. Nam in tabula tetracosietēridis emenda-
ta, anno 1865. aureus numerus est 4. & Epacta iij. An-
no deinde 2001. quo mutationem fieri deorsum vis, au-
reus numerus est 7. Igitur Epacta ei respondebit iij. Sed
quoties aureo numero 7. respondet Epacta iij. aureo nu-
mero 4. debetur Epacta 0. Ergo Nouilunium, quod anno
1865. ab aureo numero 4. vel Epacta iij. in 27. Martij
indicatur, fiet post annum 2001. (cum existat rursus au-
reus

G

reus

reus numerus 4. & Epacta 0.) in ultimo Martij. Ita differ-
 erentia erit tridui; sed stultum est ab ijs, quæ clara sunt
 ipsa per se, præstigijs captionibusque depelli. Rite ita ar-
 gumentandum erat. Quando aureo numero 4. respon-
 det Epacta iij. aureo numero 7. debetur Epacta vij. Igi-
 tur, cum facienda est mutatio deorsum, aureo numero 4.
 respondebit Epacta iij. & aureo numero 7. Epacta vi. ac
 proinde Lunationes vno die serius contingent.

S C A L I G E R.

a SED neque prudenter fecit Lilius, qui omnibus 300.
 annis Iulianis ait ἀπομύττωσιν fieri. Non enim magis in
 300. quam 312. fit. Neuter enim numerus est decennou-
 uennalis.

C L A V I V S.

a QVAM prudenter fecerit Lilius, ut methodum
 vsui politico congruam proponeret, satis apparet ex cap.
 4. lib. 2. Apologiae, ubi explicatur hæc methodus per 300.
 annos progrediens. Nec vero quicquam refert, quod
 neuter horum numerorum 300. 312. sit decennouenna-
 lis, ut supra diximus, cum doceremus mutationem non fie-
 ri ab aureo numero ad similem aureum numerum.

S C A L I G E R.

INSTITVAMVS, igitur tabulam, in qua notatis
 annis Christi collectis per 132. & 136. notetur etiam
 b Neomenia Iudaica secundum intervalla cyclorum inter
 epocham annorum Christi incipientium ab anno 1557.
 ad epocham annorum collectorum. Tunc ex anticipatio-
 ne Iuliana facile deprehendetur μετέωτης Tropica se-
 cundum bissexta reijcula.

C L A V I V S.

b Ista vero Neomenia Iudaica non minus veræ cyclo-
 rum

*rum rationi (quod ad Lunas xliij. attinet) aduersatur ,
quam Iudæi Christianis . Id adeo tute intelliges , cum te
eius fraude plurimis , & maximis implicatum videbis er-
roribus .*

S C A L I G E R .

H O C vt expeditius animaduertas , ep tabulam prius
subiecimus , in qua primus ordo continet annos Christi
collectos per bis 132. & semel 136. Secundus ordo conti-
net cyclum Solis Iulianum : tertius literam dominicalem
ei respondentem : quartus aureum numerum itidem ei-
dem anno congruentem : quintus Neomeniam Iudaicam :
sextus intervalla cyclorum , siue aureorum numerorum
inter annum propositum , & annos Christi à 1577. ad
1595. inclusiue : vt habes supra in Tabella cycli. Exem-
plum . Anno Christi 1601. congruit aureus numerus 6.
Ab anno Christi 1582. in quo erat idem numerus aureus,
ad annum propositum sunt anni 19. & proinde cyclus
vnus absolutus, Quare adiunctus 2. 16. 595. quæ compe-
tunt vni cyclo , ad Neomeniam 7. 10. 822. quæ est Neo-
menia illius anni 1582. habebis Neomeniam 3. 3. 337. in
anno proposito 1601. Et quia litera dominicalis Iuliana
est D. ergo feria tertia , quæ competit Neomeniæ. erit in
litera F. & proinde in 24. Martij Iuliani , vt habes in or-
dine septimo. Sed quia 10. dies reiecti sunt ex anno Iulia-
no , qui notati sunt in ordine octauo , propterea Neome-
nia deprehendetur in 3. Aprilis Tropici, feria itidem ter-
tia, siquidem litera dominicalis est G. Rursus ad annum
3465. intervallum cyclorum ab anno Christi 1584. sunt
cycli 99. præcisi. Itaque character cyclorum 99. nempe 7.
6. 585. ad Neomeniam 2. 4. 414. anni Christi 1584. ad-
iectus conflabit Neomeniam 2. 10. 999. anni propositi
3465. in 24. Februarii Iuliani , feria secunda , vt notat li-
tera dominicalis Iuliana E. Et quia 24. dies reijculi offe-

CALEND. GREGOR.

TABVLA AEQVATIONIS EPACTARVM.

In Tetracosiete ride Emendata.

Anni Chri- sti col- lecti	Cyclus Solis Iulianus	Litera Dom. Iuliana	Anr. Num.	Neomenia Iudaica	Intervalla Cyclorum Lunarium	Dies mensis Iuliani	Dies reserctii	Vera Litera Domini. anni tropici	Dies mensis tropici	Epacta anni tropici	Anr. Num. primus	
1601	14	D	6	3. 3.	337	1	24. M	10	G	3. A	26	1
1733	6	G	5	2. 1.	673	8	5. M	11	D	16 M	15	1
1865	26	C	4	2. 12.	722	15	15. M	12	A	27. M	4	1
2001	22	A	7	7. 23.	748	22	12. M	13	G	25. M	6	0
2133	14	D	6	1. 11.	717	29	22. M	14	D	5. A	24	29
2265	6	G	5	7. 9.	53	36	3. M	15	A	19. M	12	28
2401	2	E	8	5. 20.	79	43	28. Feb.	16	G	16. M	15	28
2533	22	A	7	6. 7.	128	50	10. M	17	D	27. M	4	28
2665	14	D	6	6. 18.	177	57	21. M	18	A	8. A	21	26
2801	10	B	9	5. 5.	203	64	17. M	19	G	5. A	24	26
2933	2	E	8	4. 3.	539	71	26. Feb.	20	D	18. M	13	26
3065	22	A	7	4. 14.	588	78	8. M	21	A	29. M	2	26
3201	18	F	10	3. 1.	509	85	5. M	22	G	27. M	4	35
3333	10	B	9	3. 12.	663	92	15. M	23	D	7. A	22	24
3465	2	E	8	2. 10.	999	99	24. Feb.	24	A	20. M	11	24
3601	26	C	11	7. 21.	1025	106	21. M	25	G	15. A	14	24
3733	18	F	10	1. 8.	1014	113	3. M	26	D	29. M	2	23
3865	10	B	9	1. 20.	43	120	14. M	27	A	10. A	19	21
4001	6	G	12	7. 17.	69	127	10. M	28	G	7. A	22	21
4133	26	C	11	6. 5.	405	134	19. M	29	D	17. A	12	22
4265	18	F	10	6. 16.	349	141	1. M	30	A	31. M	29	20
4401	14	D	13	5. 3.	480	148	16. Feb.	31	G	29. M	2	20
4533	6	G	12	5. 14.	529	155	8. M	32	D	9. A	20	19
4665	26	C	11	4. 12.	865	162	17. M	33	A	19. A	10	20
4801	22	A	14	2. 23.	809	169	14. M	34	G	17. A	12	19

Anni alterius notati sunt ex Babilonia

riant. sese in ordine 8. propterea eadem Neomenia incidet in diem 20. Martii tropici, in litera B, hoc est, feria secunda. siquidem litera dominicalis tropica illius anni erit A. Ergo litera B, feria secunda. In ordine vndecimo sunt Epactæ Neomeniarum ab ipsa synodo Lunæ, à qua scilicet quintadecima Luna est terminus Paschalis. In duo decimo ordine notatus est primus aureus numerus, qui eo anno, & deinceps in usu erit, donec iterum immutetur. Postremo *ἡβόλαι* siue reiectilii menses Lunares notati sunt, quando Neomenia excedit quartam Aprilis. Nam à quarta Aprilis quintadecima dies, erit quartadecima Christianorum, vel quintadecima Nisan Iudaici.

C L A V I V S.

HOC satis à nobis refutatum est supra, cum docuimus, terminum Paschalem esse Lunam xiiij. à Nouilunio, non autem xv. siue plenilunium. Qua de re plura lib. 1. Apologie cap. 1. & 3. Item lib. 2. cap. 6.

S C A L I G E R.

ANNO 2133. Neomenia collata est in V. Aprilis, à qua quintadecima putata incidit in xix. Aprilis, nempe, ult. ra terminum Paschalem ultimum. Quare pro Neomenia Aprilis, Neomenia Martij assumenda e regione Epactæ xxiij. hoc est, in septima Martii, à qua quintadecima putata desinet in xxi. Martii. Quare cum cyclus constet ex Syzygijs 235. quoties incidit mensis *ἡβόλαι* tunc cyclus habet tantum Syzygias 234. Itaque ab anno Christi 2114. in quo Neomenia contigit in iiij. Aprilis, ad annum propositum 2133. quamvis sint anni xix. præteriti, & proinde syzygiæ 235. tamen ille cyclus habebit tantum syzygias 234. quòd Paschalis syzygia sit in 7. Martii, non autem in v. Aprilis, * Quanto tutior, immo verior sit methodus ista in deprehendendis metemptosisbus Lunæ in

anno tropico, quam ea, quæ sit per 300. annos per 312. annos, vel Clavius ipse iudex esto.

C L A V I V S.

NO B I S aliter videtur: recte secus ne, paulò post viderimus, cum utramque methodum conferemus, & nostram longè & certiore, & veriore esse in Lunis xiiij. notandis, ita perspicuè demonstrabimus, ut vel ipsum Scaligerum iudicem recusaturi non simus.

S C A L I G E R.

Q V I sane non negaverit, hanc tabulam eleganti artificio propagatam fuisse.

C L A V I V S.

Equidem non nego, hanc tabulam eleganti artificio esse propagatam, sed vereor, ne plus elegantia habeat, quam veritatis: quod facile intelliget, qui eam ad calculum revocaverit. Nunc unum ex te quero: cuiusmodi sit hoc artificio, quod annò 1733. dies reijcitur, & proinde Lunationes per diem in Calendario descendunt, quippe cum nondùm transierint 304. anni post annum 1601. tua tamen methodus eandem Epactam cum aureo numero 1. retinet, quam annò 1601. Quod idem vsuvenit anno 1865. Ex hac enim incuria, mirum, quot oriantur errores in Lunis xiiij. inuestigandis. Id quod ex tabula tropicae periodi, quæ eodem ferè artificio est propagata, constabit. Hanc enim potius excutiemus, (licet & istam falsam esse, nonnullis exemplis demonstraturi simus) quandoquidem pluris eam facis, quam alteram; præsertim verò, cum illam quasi delapsam de cælo regulam, ac normam veritatis, omnibus gentibus ac populis proponas, ad quam omnium iudicia in emendatione Calendarij dirigantur.

ganitur. Interim tamen hoc utriusque quasi specimen sit, quod utraque Lunationes in fines mensium non raro præcipitat, sic ut biduo post eueniant, quam oporteret. Id quod fit ab anno 2533. ad annum 2665. & ab anno 3733. ad annum 3865. in Tetracosietetide emendata. Deinde ab anno 2537. ad annum 2673. & ab anno 294. ad annum 3073. Item ab anno 3471. ad annum 3609. atque ab anno 4817. ad annum 4949. in iusta periodo tropica. Quò quid alienius ab instituto dicere poteras? Nam aut Luna eget æquatione, propter eius anticipationem in 304. annis, aut non indiget. Si eget, manebunt utique Nouilunia, ut prius, propter omissionem bissexti. Dies enim ille, quo Nouilunia, ob diei reiectionem, quem æquatio anni Solaris exposcit, descendere coguntur versus fines mensium, restituitur versus mensium initia, per anticipationem Lunæ. Qui igitur per duos dies descendit, ut tu vis? Sin autem Luna æquationem non desiderat, descendit Nouilunia per unum duntaxat diem, propter diei in anno bissextili omissionem, qui error ex eo manauit, quod non habuisti rationem anticipationis, & postpositionis Lunationum, ut par erat, sed solam Neomēntiæ Iudaicæ, ad quam accommodasti Epactas tuas. Ex quò fit, ut idoneæ non sint ad Lunas xiiij. Paschales indagandas. quod ex hisce paucis exemplis appositis intelligi potest.

Anni Domini	Aureus Numerus.	Epactæ Greg.	Epactæ Scalig.	Lun. xiiij Gregor.	Lun. xiiij Scalig.	Dies exempti Scal.	Dies exempti Greg.	Plenil. media Grego- riana.	Plenil. media Scalige- riana.
1870	9	28	29	15. A.	13. A.	12	12	15.7.A	15.7.A
1889	9	28	29	15. A.	13. A.	12	12	15.0.A	15.0.A
1927	9	27	29	16. A.	13. A.	12	13	16.8.A	15.8.A
1946	9	27	29	16. A.	13. A.	12	13	16.1.A	15.1.A
1965	9	27	29	16. A.	13. A.	12	13	15.18.A	14.18.A

EN hiſce annis tua Luna xiiij. biduo, vel triduo plenilunium antevertit, quod eſt contra canones: noſtra autem Luna xiiij. vno duntaxat die plenilunium medium antecedit, vel certè in ipſum plenilunium incidit, quod canonibus congruit. Poſſum ſexcenta huius generis exempla apponere, quæ ſciens omitto, quod accuratius examen ad tabulam iuſtæ periodi tropicæ reſervem. Vi- des ergo, verum eſſe, quod dicebam, tuam tabulam tetra- coſieteridis emendatæ plus habere elegantie, quam ve- ritatis.

S C A L I G E R.

QVOD ſi Epactæ tabulæ cycli ab annis Domini 1577. conſtarent ſibi ſemper, iam factam rem habere- mus, cum ex præqualibus, & ordinariis Epactis, quæ per incrementum vnderarii numeri progrediuntur, tutò aſſumi poſſent.

C L A V I V S.

PROXIMA quinque ſuperiora exempla do- cent,

cent, quam factam rem haberemus, & quam tunc illas
Epactas assumere possemus: planiusque idem docebit exa-
men tabulae infra periodi tropicae.

S C A L I G E R .

N V N C vero mutant quaedam ex illis, reliquis adhuc
integris in sua sede manentibus, ut cuius, qui experiri
volet, constare potest. ^b Quare Epactae ex perpetuo cy-
clo Epactarum usurpatae, nunc quartamdecimam pro ter-
mino Paschali, nunc quintamdecimam habebunt. qui
non est error auctorum anni noui, sed ipsarum aequabi-
lium Epactarum.

C L A V I V S .

^b H O C non de industria fieri, sed casu euenire, saepe
iam diximus: quippe ex cycli natura fit interdum, ut Lu-
na xiiij. incidat in Lunam xv, seu plenilunium, ut & tu
affirmas. Peccatur igitur, si peccatum dicendum est, cum
dies quartusdecimus incidit in quintumdecimum, non
cum in quartumdecimum. id enim potius optabile est, ut
ex Canonibus, & Patrum decretis intelligi liceat. Argu-
mento est, quod si quartusdecimus incidat in plenilu-
nium, & Dominicam, transferendum est Pascha in Lu-
nam xxij. quod tamen ipsum Canones, quoad eius fieri
possit, vitari iubent: contra ac tu facis, qui terminum
Paschalem, Lunam xv. constituis.

S C A L I G E R .

^a I N hoc autem error est auctorum anni, quod praeci-
piant anno 1598. Pascha in 22. non in 29. Martii cele-
brari, cum sciant, sacrissime ibi peccatum esse.

C L A V I V S .

^a O H E, iam desine errores temere exprobrando, ca-
lumniansque Pascha anni 1598. nos obtundere. in quo
sepius

sapientius obiectando, uide re scilicet abs te peccetur, quam ab ijs à quibus scilicet ibi peccatum esse dictis. Sæpe enim iam dixi, sed sapientius obicienti dicendum est. sapientius, id Pascha rite, & ex usu Ecclesie, & ex Canonum præceptis celebratum iri: cuius rei ratio à nobis allata est in Apologia lib. 2. cap. 6. Qui ergo audes dicere, nos scire, scilicet ibi peccatum esse?

S C A L I G E R.

SED obicient, non posse huic malo obuiam iri, propter æquabilitatem Epactarum. Quam cum decrerint obseruare, omni incommodo cauebitur, si ab Epacta inclusive semper quintamdecimam, non, ut solent, quartamdecimam assumant. Aliquando enim sed rarissime, serius plenilunium indicabitur. quod vitium ipsimet auctores tolerabilius esse fateantur, quam si plenilunio præuertatur.

C L A V I V S.

ITANE verò, mi Scaliger, tanquam Pythia ex Phœbi tripode hoc edis oraculum? Tu enim quis es, qui hoc tibi sumas, ut Canonem condas, quo omnium Patrum de terminis Paschalibus Canon eueritur? An non vides, quò te rapiat peruicacia, qui ut tuos istos terminos Paschales constituas, non humana solum, sed etiam diuina iura permisceas? At vide ritus iste Canon, si condatur, quam sciuis & commodus sit futurus. Ex eo quippe Pascha sæpissime Luna xxij. contra Canones celebraretur: quoties videlicet Luna xv. in Dominicum incideret. Quia tuus Canon quot alia porro vitia propagare possit, postea demonstrabimus.

S C A L I G E R.

ITA citimus terminus Neomeniæ Paschalis erit vii. Martii, remotissima autem Neomenia iiii. Aprilis: hoc est,

Et, Epacta citimi termini erit xxiii. remotissimi xxv.

C L A V I V S .

E OBSEURO te, mi Scaliger, ne aestu ingenij abripi
te, ac precipitem agi sinas. Immane est, quantum tibi
sumas, qui contra tot concilia, Canones, Decreta Patrum,
& doctrinam omnium, qui de recta Paschae celebratione
scripserunt, perturbare coneris Nquilonia, terminosque
Paschales. Quis enim vnquam post Nicænum concilium
vidit, legit, accepit, primum Nonilunium Paschale fuisse
7. Martij, vltimum 4. Aprilis? An ignoras, omnes
qui de hac re præcepta tradiderunt, ita præcipere, ut si
Nonilunium cadat u.g. in 8. Martij, terminus Pascha-
lis statuatur in 21. eiusdem mensis, non autem, ut tu uis
in 22.? Quo igitur iure hoc loco terminum Paschalem
constitutum per vnum diem postponis? idemque in cæteris
terminis Paschalibus facis? Quis vnquam, non dicam
Summus Pontifex, sed Imperator, Rex, aut Tyrannus
fuit, qui adeo impotenter imperaret, ut orbem terrarum
vniuersum ad suam libidinem, contra omnium gentium
consuetudinem ac mores regere ac fingere concupisceret?
Quemadmodum Orientales, ut de cæteris taceam, hoc
vnum imperium accepturos existimas, qui nullo modo in
hoc negotio à Concilio Nicæno discedere volunt? Itaque
si Calendarium emendare instituis, caue terminos, quos
Patres posuerunt, transgrediaris: alioqui nusquam acquies-
centibus & animis audieris.

S C A L I G E R .

ITA nihil erit amplius, quod aut æquos animos of-
fendat, aut iniquis ansam reprehendendi obiciat. Nam
qui somniant vetni æquibetili avaritia, non trium & qua-
tuor

tuor dierum, & contra, ne ipsi ostendant, se parum in his literis videre. Id quod non potest paucis confutari.

C L A V I V S.

a *ERRAS*, pace tua dixerim, doctissime Scaliger, ac vehementer erras. Ista tua noua ratio offenderet animos omnium Orientalium, qui inde usque à Concilio Nicæno ad hæc tempora terminos Paschales cum Romana Ecclesia obseruarunt: offenderet omnes Catholicos, cum viderent, sine ulla grauiore causa Canones immutari: Postrèmo equi iuxta & iniqui reprehendendi ansam arriperent, agrè ferentes, nos ab antiqua consuetudine, & quidem concilijs, decretisque Pontificum confirmata, discedere.

S C A L I G E R.

b *SED* interuenit alia labes. Nam cum differentia anni tropici, & Iuliani sint hor. 0. Min. 10. Sec. 44. Ter. 44. in annis 400. consurgunt hor. 71. Min. 36. hoc est, triiduum minus scrupulis 24. Iam illa scrupula in 2000. annis fiunt horæ 2. & in 24000. dies integer: qui quamuis post tot millia annorum contingere debet.

C L A V I V S.

b *LABES* hæc nos minime fefellit, vt lib. 1. Apol. cap. 5. declarauimus. itaque nihil nobis obijcitur noui. Sed ista qualiscunque labes tanti non est, vt eius vitandæ gratia, difficilior, minusque popularis intercalandi ratio introducatur, quam ea, quæ per 400. annos progreditur. Nam etsi scrupula illa neglecta spatio annorum circiter 24000. inducant (vt vult Scaliger) errorem vnius diei, tamen in Apologia lib. 1. cap. 5. & lib. 2. cap. 4. ratio à nobis præscripta est, qua posteri, si mundus tamdiu durabit, tantulo huic errori mederi queant. Quid? quod forsassis

passis ante 24000. annos oportebit aliam intercalandi formam institui? Incertum quippe est, num hæc, quæ per annos 400. vel per 132. & 136. alternis progreditur, per multa annorum millia æquinoctium in 21. Martij conservatura sit, quod nondum veram anni magnitudinem satis exploratam habeamus.

S C A L I G E R .

2 T A M E N intererat non solum posteritatis, quam emendatissimo anno uti, sed etiam auctorum anni, quam emendatissimum proponere. id quod non fit, si Tetracoseterida pro periodo Solari retineamus. Nam Tetracoseteris, quæ post annos 20000. sequetur, non ut reliquæ, tribus, sed quatuor bissextis mutilanda erit: & præterea post annos 12000. iam illa labes sentiri, ac percipi incipiet in Nouiluniis, & æquinoctiis, propter dimidium diem, qui vellet aurem correctoribus anni, qui illo seculo extabunt, & venienti occurrere morbo clare clamabit.

C L A V I V S .

a N O N nego, si quidem scæne, & populo (ut dicitur) servire possemus. Cæterum hæc eiusmodi sunt, quæ non aurificis statera, sed populari trutina examinari oporteat, præsertim cum anni magnitudo nondum, ut diximus, satis nota sit, atque perspecta. Quocirca satis fuit, annum proposituisse medium, id est, Alphonsinum, quem & tu probas, & meritò probas: quia adhuc quidem, propter humani ingenij imbecillitatem, rei quæ obscuritatem, emendatior annus medius inueniri non potuit. Enimvero si rem attentius considerabimus, reperiemus (posita anni magnitudine, qua utimur) post 20000. æquinoctium adhuc prope 21. Martij hæerere. cum id anno 20005. fiet die 20. post med. noc. ut in Apologia lib. 1. cap. 6.

colle-

collegimus; & Lunas xiiij. canonibus congruere, cum
 ut supra diximus, anno 20014. aureus numerus sit 8.
 Epacta xxix. eiusque quartadecima die 14. Aprilis,
 plenilunium vero medium die 14. die 14. hora ferme
 13. post mer. Itaque neque eo tempore tetracosieteteris
 quatuor bissextis mutilanda est, neque verendum, ne illa
 labes, quam vaticinaris futuram post 12000. annos, sen-
 tiri, ac percipi incipiat in Nouilunijs, & æquinoctijs, pro-
 pter dimidiatum diem, qui haud quaquam, ut tu falso de-
 nuncias, correctoribus anni illius seculi aurem vellet, nec
 clamabit venienti occurrere morbo, qui nullus veniet.

SCALIGER.

REIECTA igitur Tetracosietetide, alternis anno-
 rum 132. & 136. intervallis eximantur bissexta: donec
 quatuordecies hoc facto cyclus Solis in orbem redeat.
 Nam in 134. perit vnum bissextum, & in 268. duo bis-
 sexta perimuntur: hoc est, in annis 132. & 136. Nam ita
 fiet numerus quaternarius, qui non potest esse in 134. an-
 nis. Si igitur septies 268. anni assumantur, vel (quod idem
 est) quatuordecies alternentur 132. 136. fiet periodus an-
 norum 1876. b iam sanè vulgus facilius affuefiet huic al-
 ternationi, quam periodi Lilianæ centuriis.

CLAVIVS.

b AIN tandem fore, ut vulgus facilius affuefiet isti
 alternationi, quam centurijs periodi Lilianæ? qui scis?
 an quia existimas, vulgus Scaligero magis faturum esse,
 quam Lilio, ut Scaligerianam rationem Lilianæ antepo-
 nat? Nam res ipsa loquitur, magis popularem esse in-
 tercalandi formam, quæ per centurias annorum æquabi-
 liter incedit, omninoque similis est consuetæ intercalatio-
 ni, quæ quarto quoque anno adhibetur, quam tuam, quæ
 per

per alternationem annorum 132. & 136. inaequaliter
 progrediens claudicat. Tu verò hoc vulgo si persuaferis,
 quod nobis persuadere conaris, eris mihi magnus Apollo.

S C A L I G E R.

c QVIS enim hoc non videt, & non miretur potius,
 Clauium exemptionem bissextorum per tres continuas
 centurias huic methodo præferentem?

C L A V I V S.

c NEMO videt præter te. Aut igitur tu vides vnus,
 cæteri cæci sunt: aut si cæteri vident, tu vnus hallucina-
 ris. Quippe in conuentu de correctione Calendarij æqua-
 bilis illa intercalandi ratio omnium sententijs faciliior, &
 popularior est iudicata: illa autem tua, propter inæquabi-
 litatem, repudiata. vt mirer, te ingenio fretum, cause iam
 tot doctissimorum hominum iudicijs iugulata patroci-
 nium suscepisse.

S C A L I G E R.

d QVOD sanè neque ille, neque reliqui auctores no-
 uæ formæ fecissent, si ante editionem anni hoc antea ani-
 maduertissent. Subieciimus autem tabulam duabus perio-
 dis constantem, cuius eadem constructio, forma, & metho-
 dus, quæ & superioris, vt alia interpretatione non indi-
 geat. Literæ Dominicales, à quibus incipit cyclus Solis,
 in omnibus metemptosis, continentur hoc disticho:

*Gaude digne coli, gaude fax clara bonorum,
 Felix esto bonis, ades & deuotus amicis.*

SEQVITVR TABVLA AEQVATIONIS

Epactarum in iusta periodo tropica.

Anni (bris) Col- lelli	Cyclos ☉ Italian.	Lit. Dom Juliano	Aur. Numerus	Neomenia In daica			Intervallo Cyclo- rum Lunarium	Dies Neomenie in mense Iuliano	Lit. Do. ann. trop.	Dies reiecti	Dies Neomenie in anno tropico	Epact. Neomen.	Epa. Aur. Nu. I.
				Feris	Horis	Scrup.							
1601	14	D	6	3	3	337	1	24.	M G	10	3. A	26	1
1733	6	G	5	2	1	673	8	5.	M D	11	16. M	15	1
1869	2	B	8	7	12	699	15	1.	M C	12	13. M	18	1
2001	12	A	7	7	23	748	22	12.	M G	13	25. M	6	0
2137	18	F	10	6	10	699	29	8.	M F	14	22. M	9	0
2269	0	B	9	6	21	823	36	19.	M C	15	3. A	26	28
2405	6	G	12	5	8	849	43	15.	M B	16	31. M	29	28
2537	26	C	11	4	7	105	50	24.	M F	17	10. A	19	29
2673	22	A	14	4	6	924	57	22.	M E	18	9. A	20	27
2805	14	D	13	3	5	180	64	3.	M B	19	22. M	9	27
2941	10	B	16	1	16	206	71	27. Feb.	A	20	19. M	12	27
3073	2	E	15	2	3	253	78	10.	M B	21	31. M	29	25
3209	26	C	18	7	14	281	85	6.	M D	22	28. M	3	26
3341	18	F	17	1	1	330	92	17.	M A	23	9. A	20	24
3477	4	D	1	6	12	356	100	13.	M G	24	6. A	23	23
3609	6	G	19	1	3	207	107	25. Feb.	D	25	22. M	9	21
3745	2	E	3	3	21	718	114	19.	M C	26	14. A	15	23
3877	22	A	2	4	8	767	121	1.	M G	27	28. M	3	22
4013	18	F	5	2	19	793	128	26. Feb.	F	28	26. M	5	21
4145	10	B	4	3	6	842	135	8.	M C	29	6. A	23	20
4281	6	G	7	1	17	868	142	4.	M B	30	3. A	26	20
4413	26	C	6	2	4	917	149	15.	M F	31	15. A	14	19
4549	2	A	9	1	15	943	156	12.	M E	32	13. A	16	18
4681	14	D	8	6	14	199	163	20. Feb.	B	33	25. M	6	19
4817	10	B	11	5	1	225	170	17.	M A	34	20. A	9	19
4949	2	E	10	5	12	269	177	27. Feb.	E	35	3. A	26	17
5081	26	C	13	3	23	300	184	24. Feb.	D	36	1. A	28	16
5217	18	F	12	4	10	349	191	6.	M A	37	12. A	17	16
5353	14	D	15	2	21	375	198	3.	M G	38	10. A	19	15

Anni asteriscis notati sunt in βίβλῳ.

AIN verò, nos ante editionem anni non animaduertisse, intercalandi formam institui posse alternis per annos 132, & 136. ? Miror quid tibi in mentem venerit istud prædicare, quod certe non fecisses, si ante huius castigationis editionem, quæ à nobis in Apologia tradita sunt, animaduertisses. Lege, quæso te, cap. 5. lib. 1. Apologiæ. reperies, nos disertis verbis docere, fieri quidem posse hoc modo bissextorum omissionem, sed illam per centurias annorum institutam, quod facilius, & ad caput vulgi accommodatior, & (quod caput est) tutior esset, potius iudicasse. En crimen, en causa, cur Scaliger, vir aliqui doctissimus, Gregorianum Calendarium orbis terræ consensu comprobatum vnus accuset; accuses dico? immo etiam indicta causa acerbè, atrociterque castiget; ut non immeritò tam æquus iudex de repetundis veteri more postuletur.

AG E verò; quoniam criminibus eius satis respondimus, de ipso emendatore, & correctore nostro pauca dicamus, ut planius appareat, verum, quod tam fidenter pollicetur, asserat meliora. Scaligerianas ergo tabulas, quas ipse in cælum effert laudibus, paulò attentius inspiciamus. Primum igitur, quod ad superiorem tabel-
tam 19. annorum vnus cycli à 1577. ad 1595. attinet, tuam, doctissime Scaliger, constantiam desidero. Neque enim eam cum tuo cyclo Epactarum perpetuo, aut doctrina conuenire reperio. Nam cum in tabula iustæ periodi tropicæ aureo numero 1. respondere velis Epactam 1. ab anno 1601. amabo te, cur anno 1577. qui ab illo 24. tantum annis abest, ut proinde in Luna mutatio fieri

H nulla

nulla potuerit, eidem aureo numero 1. Epactam ij. tribuis? Aut si anno 1577. aureo numero 1. Epactam ij. addicis, cur anno 1601. eandem Epactam ij. eidem aureo numero 1. non assignas? Id enim vique ratio postulare. An vero propterea aureo numero 1. Epactam ij. tribuendam censes anno 1577. ut Neomenia Iudaica seruias, quam in 29. Martij statuisti? Si hoc recipis, serpet error longius. Videbis enim plurimas Epactas reliquorum 18. annorum illius tabellæ mendosas existere. Nam quoties aureo numero 1. respondet Epacta ij. respondebunt ex tuo cyclo perpetua alijs aureis numeris, durante eodem cyclo decemnouennali, Epacta huiusce tabellæ, quam hoc loco subiecimus: quarum sanè Epactarum plurimæ ab ijs, quas in illa tua tabella notasti, penitus discrepant.

Aur. num.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ep. cyc. perp.	ij	xij	xxij	v	xvj	xxvj	vij	xix	o	xi
Epact. Scil.	ij	xij	xxij	v	xvj	xxvj	vij	xix	xxix	xj

Aur. num.	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Ep. cyc. perp.	xxij	ij	xij	xxv	vj	xvij	xxvij	x	xx
Epact. Scal.	xxj	ij	xij	xxij	vj	xvij	xxvij	ix	xx

En huiusce tabellæ Epactæ decem solum locis cum tuis Epactis congruunt, nimirum in cycli annis 1. 4. 5. 8. 10. 13. 15. 17. 18. 19. In cæteris discrepant. Quod si anno 1577. aureo numero 1. tribuatur Epacta 1. quemadmodum ab anno 1601. ut par est, (hoc quippe anno, cum nullus adhuc dies, præter 10. reiectus sit, Luna nondum æquatione eget.) multo maior differentia apparebit, ut hac altera tabella demonstrat.

Aur.

Aur. num.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ep. cyc. perp	j	xi	xxii	iii	xv	xxvi	vii	xviii	xxix	x
Epact Scali.	ij	xi	xxii	v	xvi	xxvii	vii	xix	xxix	xj

Aur. num.	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Ep. cyc. perp.	xxj	ij	xii	xxiii	v	xvi	xxvii	viii	xix	x
Epact. Scali.	xxj	iii	xiii	xxiiii	vj	xviii	xxviii	ix	xx	xj

Videsne, in septem duntaxat locis, nimirum in cycli annis 2. 3. 6. 7. 9. 11. 14. Epactas convenire? Et quidem in aureis numeris 12. & 16. differentiam esse duarum unitatum? quod est perabsurdum, ut mox calculus docebit. Ad hæc, Epactam iiij. aurei numeri 12. procreatam esse ab antecedente Epacta per adiectionem 13. unitatum? quod omnino prodigiosum est, & à Nouiluniorum ratione alienissimum. Dices, id factum esse interven-
tu bissexti: audio. sed hoc quoque dic. Cur idem factum non est annis 4. 8. 16. qui etiam sunt bissextilis? Cur deteriore conditione (tuis verbis utor) erunt hi, quam ille? Certè Lunationes cuiusvis anni à proximè superioris anni Lunationibus versus mensium initia recedere non possunt longius, quam 11. diebus, ad summum 12. anno bissextili: cum Epacta unius anni sit D. 10. H. 15. Min. 11. Sec. 22. si communis sit; sin autem bissextilis, D. 11. Hor. 15. Min. 11. Sec. 22. ut in Apologia lib. 2. cap. 6. declaravimus. At Lunationes per tuas Epactas anni 12. notatæ distant 13. diebus à Lunationibus anni 11. quæ ab Epactis indicantur, ijs mensibus exceptis, qui duas Epactas 0. xxix. eidem dici ascribunt. Hoc manifestum est in Maio, & Aprili. Nam ab Epacta xxi. in Maio,

quæ Nouilunium anno 11. monstrat, ad Epactam iij. quam anno 12. Nouilunium notare vis in Aprili, numerantur dies 13. cum tamen calculus differentiam duorum horum Nouiluniorum mediorum, exhibeat tantum dierum 11. hor. 15. min. 11. Sec. 21. qui numerus duodecim diebus est minor, nedum tredecim. Agesis, calculum consulamus. Anno 1587, Nouilunium medium Mai incidit in diem 6. Hor. 23. Min. 50. Sec. 31. Anno vero 1588. Nouilunium medium in Aprili contingit die 25. Hor. 8. Min. 39. Sec. 10. cum tamen tua Epacta iij. illud reponat in diem 25. multò ante Nouilunium medium, quod diei 26. tribuendum est. Iam si dies Aprilis 25. Hor. 8. Min. 39. Sec. 10. detrahamus ex diebus Maij 6. hoc est, ex diebus Aprilis 36. Hor. 23. Min. 50. Sec. 31. relinquetur dicta differentia Dierum 11. Hor. 15. Min. 11. Sec. 21. Vbi, quæso, hic est differentia 13. dierum? At credo solum id est in Nouilunijs medijs dictorum annorum, non etiam in veris. Immo nibilo minus in his, quam in illis: cum neque Nouilunia vera eorundem duorum annorum, ac mensium per totos 12. dies inter se distent, ut ex Ephemeridibus Io. Antonij Magini constat. Vides, in quos laqueos Neomeniæ Iudaicæ te induxerint, unde nunquam te expedire possis? ut nimirum Nouilunia celestia præuenias, & vnum ab altero longius disiungas, quam ratio postulat, quod nihil est aliud, quam totam Nouiluniorum rationem confundere, ac perturbare.

SE D conferamus quoque eorundem annorum nonnullas tuas quartasdecimas cum nostris, & cum plenilunijs medijs, ut videamus, vter nostrum rectius ex vsu Ecclesiæ Epactas ordinauerit in Calendario, rectiusq. Epactas

has eligat ad Nouilunia Ecclesiastica demonstranda: ut hinc quoque appareat, Nouilunia abs te non esse recte notata: & sine causa æquabilem progressum Epactarum per vnderarium numerum à te interruptum esse, ut Nouilunia aliter disponeres. Hanc enim solum causam pro te asserre potes, cur Epactæ prædictorum 19. annorum ab Epactis cycli perpetui differant, & non æquabiliter per 11. progrediantur. Nam cum ita sint Nouilunia instituenda, (vti in Apologia lib. 2. cap. 8. docui.) vt Luna xiiij. non præcurrant plenilunia biduo, ne si dies quattadecima insequens foret Dominica, Pascha ante plenilunium celebraretur: ex calculo deprehendemus, te hoc perraro seruasse. Ecce tabellam cum Epactis, Lunis xiiij. & plenilunijs medijs.

Anni Domini	An. nume- rus	Epā- ctæ Greg.	Epā- ctæ Scal.	Lun. xiiij. Gregor.	Lun. xiiij. Scalig.	Plenilunia media	Dies, quibus xiiij. Sca. præ- ueniunt plenil.
1577	1	1	2	12. A	11. A	12. A. H. 10	2
1581	5	15	16	29. M	28. M	29. M. H. 10	2
1586	10	10	11	3. A	2. A	3. A. H. 8	2
1588	12	2	4	11. A	9. A	10. A. H. 14	2
1589	13	13	14	31. M	30. M	0. A. H. 1	3
1591	15	5	6	8. A	7. A	8. A. H. 5	2
1592	16	16	18	28. M	26. M	27. A. H. 14	2
1593	17	27	28	16. A	14. A	15. A. H. 12	2
1595	19	19	20	25. M	24. M	25. M. H. 5	2

Ascribimus plenilunium, quod post meridiem evenit, sequenti diei, ex doctrina omnium, qui de Computo scripserunt: quod nec tu quidem inficiaberis, quippe cum No-

nilunium, quod 18 horis subsequitur occasum Solis præcedentem, diei sequenti attribuas. Quando igitur tua xiiij. duobus diebus pleniluniū antecedit, scito te cōtra Canones peccare. Nam si Luna tua xv. esset Dominica, celebrares Pascha ante plenilunium, scilicet in vera Luna xiiij. quod per canones non licet. Quādo verò tribus fermē diebus tua xiiij. præcurrit pleniluniū, ut sit anno 1589. celebraretur Pascha biduo ante pleniluniū in Luna xiiij. ante Pascha Iudæorum. quod magis absurdum est. Sed fortasse dices. quid vestra Luna xiiij. nihilne eo anno anticipat? Anticipat illa quidem aliquantulum, sed tamen die integro minus, quam tua. quod quidem sit ex natura cycli. Neque enim cycli quocunq; modo in Calendario ordinatus omnia incōmoda vitare potest: Vñ illud curare summo studio debemus, ut ita disponatur, ut quā paucissima errata contineat. quod cōfidimus nos in Calēdario Gregoriano assecutos; cū multo pauciora in eo notentur errata, quā in tuo: ut partim ex supradicta tabella annorum 19. constat, partim etiā, & multo evidentius, in examine tabulae tuæ equationis iuste periodi tropicæ planum fiet. In hisce porrò 9. annis superioris tabellæ, etiam si non tua Luna xv. sed xvi. esset Dominica, celebraretur tamen Pascha post Lunam xv. (ut tu falso, & contra Canones faciendum esse decreuisti,) in ipsa plenilunio. quod tamen pernegas licere. Quocirca in id ipsum induis quod timebas. Siue ergo post Lunam xiiij. siue post xv. Pascha proxime celebretur, constat Neomenias tuas Iudaicas in prædictis 9. annis falsas esse. Quin etiam, quod intolerabilius est, & contra omnes Computi scriptores, in eisdem 9. annis collocas Epactas in illis diebus, quibus Nondunia media contingunt. Habes igitur,

mi Iosephe, quam falsa, & fallax sit tua illa tabella 19. annorum: quam tamen fundamentū statuis tabula equationis instā periodi tropica: ac proinde necesse est eam, cum tam infirmo nitatur fundamento, planē esse ruinosa. quod iamiam ex eius examine manifestum erit.

PRINCIPIO igitur animaduerto, te in mutatione Epactarum aureo numero 1. respondentium neque rationē habuisse anticipationis Nouiluniorum, quam in 304. annis affirmas contingere, neque dierum exemptorum, quorum singuli mutationem exposcunt Epactæ currentis in Epactam inferiorem. qui sane error maximus est, & familiam ducit. Nam antequam ab Epocha, siue radice elapsi sint anni 304. toties mutanda erit Epacta currentis in inferiorem, quot dies exempti fuerint. At quoties anni 304. clapsi fuerint, tot unitates ex numero dierum reiectorum detrahendæ erunt, ut reliquus numerus indices, quot unitatibus minor Epacta, vel inferior, sit assumenda. quod non seruasti, sed solum Neomenijs Iudaicis superioris tabellæ 19. annorum fidem habuisti: quæ te in fraudem, ut prædiximus, impulerunt. In nunc, & crede Iudeis, ut tua credulitatis pretium feras. At vide fraudem, in quam ex Neomenijs Iudaicis incidisti. Ab anno 1581. ad 1733. nondum sunt elapsi anni 304. idēq. Luna equatione non eget. Cum ergo anno 1733. dies unus eximatur, mutanda erit Epacta 2. cum aureo numero 1. currentis (quandoquidem aureo numero 5. anni 1581. respondet Epacta xvj.) in inferiorem 1. quod abs te factum est. & rectē. Deinde neque ab anno 1584. ad 1869. numeratur anni 304. Cum ergo anno 1869. alius dies eximatur, ac proinde tunc duo sunt dies reiecti, post

correctionē, sumenda esset Epacta xvij. duabus unitatibus
 minor, quā Epacta xix. currens cum aureo numero 8. anni
 1584. Quocirca aureo numero 1. respondere deberet Epac-
 ta 0. vel *. non autē Epacta 1. ut in tabula habes. Rursus
 ab anno 1583. ad 2001. ablati erunt 3. dies, et anni 304.
 numerantur semel: idcirco assumenda foret Epacta v. bina-
 rio minor, quā Epacta viij. quæ anno 1583. aureo numero
 5. te auctore, respōdet, hoc est, Epacta aurei numeri 1. de-
 beret esse 29. non autē 0. ut tu vis. Deinde ab anno 1587.
 ad 2537. cōtinentur anni 304. ter. Demptō ergo ternario
 ex 7. diebus, qui tunc erunt sublati, remanent 4. Atque tot
 unitatibus minor Epacta assumenda esset, quā 21. quæ au-
 reo numero 11. anni 1587. respōdet, hoc est, Epacta 17.
 ac proinde aureo numero 1. Epacta 27. assignanda, cum
 tamen Epacta 29. à te tribuatur. Præterea ab anno
 2595. ad 3609. putantur anni 304. sexies. Ergo si de-
 mas senarium ex 15. diebus, qui tunc erunt exempti, re-
 manent 9. Igitur ex Epacta 20. quæ aureo numero 19. an-
 ni 1595. respōdet, auferenda sunt 9. ut remaneat Epacta
 xi. eidem aureo numero 19. respondens anno 3609.
 ideoque aureo numero 1. debebitur Epacta 23. Quæ tamen
 tu aureo numero 1. Epactam 21. tribuis. Viden quanta-
 re, & quam graues existant ruinae? Denique si eodem
 modo alios annos tabula iustæ periodi tropicæ examina-
 re velimus, accipiendo ex tua tabella 19. annorum, an-
 nos qui eundem habeat aureum numerum cum anno as-
 sumpto in tabula iustæ periodi, deprehendemus, te valde
 raro Epactam aureo numero 1. tribuere, quam ratio an-
 ticipationis, & postpositionis Luna requirit. Quæ autem
 est alio confeceris tanti, & tam longa, tamque diffusum
 quod

quod Epactas solum addixisti Nouilunijs Iudaicis? Ex quo intolerabiles errores in Nouilunijs, & Lunis xiiij. existant, necesse est, ut tabula subiecta 50. annorum declarat: in qua primo loco annos Domini descripsimus: deinde aureos numeros eorundem. Tertio Epactas Calendarij Gregoriani. Quartus ordo Epactas, quæ per Epactas aureo numero i. respondentes in tabula iuxta periodi, ex cyclo Epactarum perpetuo eruuntur, continet. Quintas Lunas xiiij. quas in Calendario Gregoriano Epactæ notant. Sextus Lunas xiiij. Scaligerianarum Epactarum. Septimus plenilunia media secundum intercalationem Calendarij Gregoriani. Octauus eadem plenilunia ad intercalationem Scaligeri. Nonus literas dominicales completitur ex methodo Gregoriani Calendarij. Decimus easdem literas iuxta Scaligeri methodum offert. In undecimo dies secundum æquationem Calendarij Gregoriani reiectos; & in duodecimo denique dies iuxta Scaligeri æquationem exemptos notauimus. Quotiescunque autem tua lunæ xiiij. duobus diebus præcurrunt oppositiones medias, fatearis necesse est, Epactas te perperam inuestigare, easdemque non rectè in Calendario ordinare, ut supra in examine tabellæ annorum 19 ab anno 1577. usque ad annum 1595. dictum est: quandoquidem falso per eas Lunæ xiiij. inueniuntur. Plenilunium porro in diem aliquem incidens post meridiem, assignandum est sequenti diei, ut supra etiam monuimus. Calculus vero oppositionum mediarum institutus hic est, sicuti & alibi, per tabulas Epactarum, quas in Apologia lib. 2. cap. 8. condidimus. & quo calculo non multum discrepat ille, qui fit per Nouilunia 76. annorum, quem Paulus Waddelangenferus addit.

Anni Domini	Autus Numerus	Epacte Gregeriane	Epacte Scaligeriane	Lune xiii Greg.	Lune xiii Scali.	Plenilunia media Gregoriana	Plenilunia media Scaligeriana	Littere Dom. Gregor.	Littere Dom. Scalg.	Dies exempti Cal. Greg.	Dies exempti Cal. Scali.
1715	6	25	26	18. A	16. A	18. 4. A	17. 4. A	F	E	11	10
1734	6	25	26	18. A	16. A	17. 20. A	17. 20. A	C	C	11	11
1737	9	28	29	15. A	13. A	14. 11. A	14. 11. A	F	F	11	11
1753	6	25	26	18. A	16. A	17. 13. A	17. 13. A	G	G	11	11
1775	9	28	29	15. A	13. A	14. 21. A	14. 21. A	A	A	11	11
1783	7	26	27	17. A	15. A	16. 9. A	16. 9. A	E	E	11	11
1791	6	25	26	18. A	16. A	17. 22. A	17. 22. A	B	B	11	11
1794	9	28	29	15. A	13. A	14. 13. A	14. 13. A	E	E	11	11
1804	7	26	27	17. A	15. A	17. 2. A	16. 2. A	C	B	12	11
1813	9	28	29	15. A	13. A	15. 6. A	14. 6. A	C	B	12	11
1851	9	8	29	15. A	13. A	15. 15. A	14. 15. A	E	D	12	11
1859	17	6	27	17. A	15. A	17. 3. A	16. 3. A	B	A	12	11
1878	17	26	27	17. A	15. A	16. 20. A	16. 20. A	F	F	12	12
1897	17	26	27	17. A	15. A	16. 12. A	16. 12. A	C	C	12	12
1911	2	*	2	13. A	11. A	13. 7. A	11. 7. A	A	G	13	12
1919	1	9	1	14. A	12. A	14. 20. A	13. 20. A	E	D	13	12
1938	1	29	1	14. A	12. A	14. 13. A	13. 13. A	B	A	13	12
1957	1	29	1	14. A	12. A	14. 5. A	13. 5. A	F	E	13	12
1987	2	*	2	13. A	11. A	13. 2. A	12. 2. A	D		13	12
1995	1	29	1	14. A	12. A	14. 14. A	13. 14. A	A	G	13	12
2015	10	39	1	14. A	12. A	14. 8. A	13. 8. A	A	G	15	14
2219	16	43	15	31. M	29. M	31. 14. M	30. 8. M	C	B	15	14
2223	1	28	0	15. A	13. A	15. 21. A	14. 21. A	E	D	15	14
2234	12	29	1	14. A	12. A	14. 1. A	13. 4. A	E	D	15	14
2238	16	43	15	31. M	29. M	31. 1. M	30. 1. M	G	F	15	14

Anni Domini	Aureus Numerus. Epacte Gregoriane. Epacte Scaligeriane.			Luna xiiij Greg.	Luna xiiij Scali	Plenilunia media Gregoriana	Plenilunia media Scaligeriana	Littera Dom. Gregor.	Littera Dom. Scalg.	Dies exempti Cal. Greg.	Dies exempti Cal. Scali.
						H. M.	H. M.				
2519	12	28	29	15. A	13. A	15. 9. A	14. 9. A	A	G	17	16
2537	11	17	19	27. M	25. M	27. 4. M	27. 4. M	F	F	17	17
2538	12	28	0	15. A	13. A	15. 1. A	15. 1. A	E	E	17	17
2557	12	8	0	15. A	13. A	14. 18. A	14. 18. A	B	B	17	17
2575	11	17	19	27. M	25. M	27. 13. M	27. 13. M	A	A	17	17
2594	11	17	19	27. M	25. M	27. 5. M	27. 5. M	E	E	17	17
2595	12	28	0	15. A	13. A	15. 3. A	15. 3. A	D	D	17	17
2910	4	28	0	15. A	13. A	15. 7. A	14. 7. A	E	D	20	19
2919	13	7	9	6. A	4. A	6. 5. A	5. 5. A	A	G	20	19
2957	13	7	9	6. A	4. A	5. 14. A	5. 14. A	B	B	20	20
2995	11	7	9	6. A	4. A	5. 23. A	5. 23. A	D	D	20	20
3014	13	7	9	6. A	4. A	6. 16. A	5. 16. A	B	A	21	20
3033	13	7	9	6. A	4. A	6. 8. A	5. 8. A	F	E	21	20
3071	13	7	9	6. A	4. A	6. 17. A	5. 17. A	A	G	21	20
3119	4	27	28	16. A	14. A	16. 21. A	15. 21. A	E	D	22	21
3138	4	27	28	16. A	14. A	16. 14. A	15. 14. A	B	A	22	21
3157	4	27	28	16. A	14. A	16. 6. A	15. 6. A	F	E	22	21
3195	4	27	28	16. A	14. A	16. 16. A	15. 16. A	A	G	22	21
3209	18	1	3	12. A	10. A	11. 11. A	11. 11. A	D	D	22	22
3247	18	1	3	12. A	10. A	11. 20. A	11. 20. A	F	F	22	22
3266	18	1	3	12. A	10. A	11. 12. A	11. 12. A	C	C	22	22
3285	18	1	3	12. A	10. A	11. 5. A	11. 5. A	G	G	22	22
4110	7	26	27	17. A	15. A	17. 11. A	16. 11. A	E	D	29	28
4210	18	24	26	18. A	16. A	18. 21. A	17. 21. A	B	A	34	33
4713	2	28	0	15. A	13. A	15. 12. A	14. 12. A	E	D	34	33

dit. Negleximus in hac tabula Minuta horarum, assumpta pro illis integra hora, quando numerum 30. superabant. Congessimus autem in hac, & sequentibus tabellis, tam multa exempla, non tam ut errores Epactarum Scaligerianarum ob oculos poneremus, quam ut Gregorianas Epactas recte ex Canonum præscripto Lunas xiiij. Paschales indicare doceremus. quod quidem liquido apparebit, si Lunæ xiiij. Gregorianæ cum plenilunijs medijs Gregorianis, & Scaligerianæ quartadecimæ cum medijs plenilunijs Scaligerianis conferantur.

In his omnibus annis (omisi complures alios, quibus idem accidit. Aut enim satis exemplorum est, aut nescio, quid sit satis) tuæ Lunæ xiiij. duobus semper diebus nostras præcurrunt, totidemq. ferme diebus, interdum etiam tribus, (ut in annis 2575. 2594. 2595.) ante plenilunia occurrunt. Ex quo sequitur, si proximus dies insequens esset Dominicus, Pascha secundum tuas Epactas, et ex præscripto Ecclesiæ (quæ semper eam sollemnitatem celebrat proximo die Dominico post Lunam xiiij. ut non semel ostendimus) celebrandum fore uno die ante plenilunium, & interdum etiā biduo, quod contra Canones, ac decreta Patrum esse, ne tu quidem negas, cum id ne in plenilunio quidem celebrari permittas. Immo etiamsi post Lunam xv. celebrandum esset Pascha, (quod mordicus cum Mæstlino tenes) tamen illud in ipso plenilunio, quod non probas, vel etiam contra Canones, ante plenilunium celebrari posset. Constat igitur, Epactas tuas neque recte esse ordinatas in Calendario, neque recte ex tua tabula indagari, cum earum quartadecimæ plus in se oppositiones medias anteveriant. Quamvis autem error hic plerumque per litteram De-

minicalem currentem, quæ quartamdecim. an sepennu-
 ro, plus biduo sequitur, emendetur, non tamen propterea
 Epactæ per se virosæ existimandæ non sunt. Quid quod,
 si tuo vteremur Calendario, re ipsa non semel Pascha ce-
 lebraremus post Lunam xiiij. (quæ est vetus Ecclesiæ
 consuetudo) ante plenilunium? Contingeret hoc in annis
 1737. 1791. 1859. 1957. 2575. 2995. 3195. 3266. In
 his enim omnibus litera dominicalis propria sequitur tuâ
 Lunâ xiiij. proximè, oppositio verò media non proximè: Et
 quidem anno 2575. duobus diebus Pascha anteverteret
 mediam oppositionem. Quod si contendas, Pascha cele-
 brandum esse post Lunam xv. ne in plenilunium incidat,
 (cuius tamen rei nullum auctorem, qui aliquid in hoc ne-
 gotio videat, proferre potes) effugere non poteris. quoniam
 annis 1734. 1802. 2238. 2519. 3033. 3138. 3209. Pa-
 scha in ipso plenilunio celebrandum exhibeas. quod ipsum
 etiam continget, si Pascha post Lunam xiiij. (ut ratio po-
 stulat) celebretur: quia in his annis litera dominicalis bi-
 duo insequitur Lunam xiiij. in ipso plenilunio: sed apud
 nos hoc peccatum non est, qui secundum Canones Pascha
 in plenilunio celebrari posse scimus, sed apud te, qui id
 negas fieri oportere. In annis porro illis octo superiori-
 bus 1737. 1791. 1859. 1957. 2575. 2995. 3195.
 3266. nisi Pascha in Luna xv. celebrandum statuas, ut
 Canones, & decreta Patrum præscribunt, differes illud in
 Lunam xxij. contra omnes Computi scriptores, concilia,
 atque canones.

SED ecce tibi alios 80. annos, in quibus maiores er-
 rores committuntur, quippe cum in ijs tuæ Lunæ xiiij. no-
 stras anticipent tribus diebus, interdum etiam quatuor.

Anni

Anni Domi	Aureus Numerus	Epacte Gregoriane	Epacte Suligeta	Luna xiii Greg.	Luna xiii Scal.	Plenilunia media secundum intercal. Gregor.	Plenilunia media secundum intercal. Scalig.	Luna xiii Greg.	Luna xiii Scal.	Dies exempti Greg.	Dies exempti Scal.
1927	9	27	29	16. A	13. A	16. 8. A	15. 8. A	B	A	13	12
1946	9	27	29	16. A	13. A	16. 1. A	15. 1. A	F	E	13	12
1965	9	27	29	16. A	13. A	15. 18. A	14. 18. A	C	B	13	12
2231	9	26	28	17. A	14. A	17. 9. A	16. 9. A	B	A	15	14
2250	9	26	28	17. A	14. A	17. 2. A	16. 2. A	F	E	15	14
2546	1	27	29	16. A	13. A	16. 14. A	16. 14. A	B	B	17	17
2565	1	27	29	16. A	13. A	16. 7. A	16. 7. A	F	F	17	17
2601	18	3	6	10. A	7. A	9. 9. A	8. 9. A	D	C	18	17
2602	19	14	17	30. M	27. M	29. 18. M	28. 18. M	C	B	18	17
2603	1	26	29	17. A	13. A	17. 16. A	16. 16. A	B	A	18	17
2605	3	18	21	26. M	23. M	26. 9. M	25. 9. M	F	E	18	17
2606	4	29	2	14. A	11. A	14. 7. A	13. 7. A	E	D	18	17
2607	5	10	13	3. A	31. M	3. 16. A	2. 16. A	D	C	18	17
2609	7	2	5	11. A	8. A	10. 22. A	9. 22. A	A	G	18	17
2610	8	13	16	31. M	28. M	31. 7. M	30. 7. M	G	F	18	17
2611	9	24	27	18. A	15. A	19. 4. A	18. 4. A	F	E	18	17
2613	11	16	19	28. M	25. M	27. 22. M	26. 22. M	C	B	18	17
2614	12	27	0	16. A	13. A	15. 19. A	14. 19. A	B	A	18	17
2615	13	8	11	5. A	2. A	5. 4. A	4. 4. A	A	G	18	17
2617	15	*	3	13. A	10. A	12. 11. A	11. 11. A	E	D	18	17
2618	16	11	14	2. A	30. M	1. 19. A	31. 19. M	D	C	18	17
2619	17	22	25	22. M	19. M	22. 4. M	21. 4. M	C	B	18	17
2621	19	14	17	30. M	27. M	29. 11. M	28. 11. M	G	F	18	17
2622	1	26	29	17. A	13. A	17. 8. A	16. 8. A	F	E	18	17
2629	8	13	16	31. M	28. M	30. 23. M	29. 23. M	D	C	18	17
2630	9	24	27	18. A	15. A	18. 21. A	17. 21. A	C	B	18	17
2631	10	5	8	8. A	5. A	8. 6. A	7. 6. A	B	A	18	17

Anni Domini	Aureus Numerus	Epactæ Gregorianæ	Epactæ Scaligeriæ	Luna xiiij Greg	Luna xiiij Scali.	Plenilunia media secundum intercal. Gregor.	Plenilunia media secundum intercal. Scali.	Litra D. m. Greg.	Litra Dom. Scali.	Dies exempti Greg.	Dies exempti Scali.
2633	12	27	0	16. A	13. A	15. 11. A	14. 12. A	F	E	18	17
2634	13	8	11	5. A	2. A	4. 21. A	3. 21. A	E	D	18	17
2635	14	19	22	25. M	22. M	25. 6. M	24. 6. M	D	C	18	17
2637	16	11	14	2. A	30. M	1. 12. A	31. 12. M	A	G	18	17
2638	17	22	25	22. M	19. M	21. 21. M	20. 21. M	G	F	18	17
2639	18	3	6	10. A	7. A	9. 18. A	8. 18. A	F	E	18	17
2641	1	26	29	17. A	12. A	17. 0. A	16. 0. A	C	B	18	17
2642	2	7	10	6. A	3. A	6. 10. A	5. 10. A	B	A	18	17
2643	3	18	21	26. M	23. M	26. 18. M	25. 18. M	A	G	18	17
2645	5	10	13	3. A	31. M	3. 1. A	2. 1. A	E	D	18	17
2646	6	21	24	23. M	20. M	23. 9. M	22. 9. M	D	C	18	17
2647	7	2	5	11. A	8. A	11. 7. A	10. 7. A	C	B	18	17
2649	9	24	27	18. A	15. A	18. 13. A	17. 13. A	G	F	18	17
2650	10	5	8	8. A	5. A	7. 22. A	6. 22. A	F	E	18	17
2651	11	16	19	28. M	25. M	28. 7. M	27. 7. M	E	D	18	17
2653	13	8	11	5. A	2. A	4. 13. A	3. 13. A	B	A	18	17
2654	14	19	22	25. M	22. M	24. 22. M	23. 22. M	A	G	18	17
2655	15	*	3	13. A	10. A	12. 20. A	11. 20. A	G	F	18	17
2658	18	3	6	10. A	7. A	9. 11. A	8. 11. A	C	B	18	17
2659	19	14	17	30. M	27. M	29. 20. M	28. 20. M	B	A	18	17
661		7	10	6. A	3. A	6. 2. A	5. 2. A	F	E	18	17
2662	3	18	21	26. M	23. M	26. 31. M	25. 31. M	E	D	18	17
2663	4	29	2	14. A	11. A	14. 8. A	13. 8. A	D	C	18	17
2665	6	21	24	23. M	20. M	23. 2. M	22. 2. M	A	G	18	17
2666	7	2	5	11. A	8. A	11. 6. A	10. 6. A	G	F	18	17
2667	8	13	16	31. M	28. M	31. 8. M	30. 8. M	F	E	18	17
2669	10	5	8	8. A	5. A	7. 15. A	6. 15. A	C	B	18	17

<i>Anni Dom.</i>	<i>Aureus Numerus</i>	<i>Epacta Gregoriana</i>	<i>Epacta Scaligna</i>	<i>Luna xiiij Greg.</i>	<i>Luna xiiij Scali.</i>	<i>Plenilunja media secundum inter- cal. Gregor.</i>	<i>Plenilunja media secundum inter- cal. Scalign.</i>	<i>Littera Dom. Greg.</i>	<i>Littera Dom. Scalign.</i>	<i>Dies exempti Greg.</i>	<i>Dies exempti Scalign.</i>
2670	11	16	19	28. M	25. M	20. 0. A	27. 0. M	B	A	18	17
2671	12	27	0	16. A	13. A	15. 21. A	14. 21. A	A	G	18	17
2907	1	25	27	18. A	15. A	18. 16. A	17. 16. A	B	A	20	19
2918	12	26	28	17. A	14. A	16. 20. A	15. 20. A	B	A	20	19
2926	1	25	27	18. A	15. A	18. 9. A	17. 9. A	F	E	20	19
2937	12	26	28	17. A	14. A	16. 13. A	15. 13. A	F	E	20	29
2945	1	25	27	18. A	15. A	18. 1. A	18. 1. A	C	C	20	20
2975	12	26	28	17. A	14. A	16. 22. A	16. 22. A	A	A	20	20
2983	1	25	27	18. A	15. A	18. 10. A	18. 10. A	E	E	20	20
2994	12	26	28	17. A	14. A	16. 14. A	16. 14. A	E	E	20	20
3002	1	25	27	18. A	15. A	18. 3. A	17. 3. A	C	B	21	20
3013	12	26	28	17. A	14. A	16. 7. A	15. 7. A	C	B	21	20
3021	1	25	27	18. A	15. A	17. 20. A	16. 20. A	G	F	21	20
3051	12	26	28	17. A	14. A	16. 16. A	15. 16. A	E	D	21	20
3059	1	25	27	18. A	15. A	18. 5. A	17. 5. A	B	A	21	20
3070	12	26	28	17. A	14. A	17. 8. A	16. 8. A	B	A	21	20
3214	4	27	29	16. A	13. A	16. 8. A	16. 8. A	E	E	22	22
3233	4	27	29	16. A	13. A	16. 1. A	16. 1. A	B	B	22	22
3271	4	27	29	16. A	13. A	16. 10. A	16. 10. A	D	D	22	22
3290	4	27	29	16. A	13. A	16. 2. A	16. 2. A	A	A	22	22
3309	4	27	29	16. A	13. A	15. 19. A	14. 19. A	F	E	23	21
4702	10	26	28	17. A	14. A	17. 9. A	16. 9. A	E	D	34	33
4721	10	26	28	17. A	14. A	17. 0. A	16. 0. A	B	A	34	33
4759	10	26	28	17. A	14. A	17. 9. A	16. 9. A	D	C	34	33
4778	10	26	28	17. A	14. A	17. 2. A	16. 2. A	A	G	34	33
4797	10	26	28	17. A	14. A	16. 18. A	15. 18. A	E	D	34	33

In omnibus hisce annis (alios plurimos, quibus idem
 venit omisi, ne te exemplorum multitudine obruere vel-
 le videar.) tuæ Luna xiiij. nostras tribus semper diebus
 anteuertunt, totidemque sermè diebus, & interdum etiam
 quatuor, (vt in annis 2546. 2565. 2603. 2611. 2622.
 2945. 2983. 3214. 3233. 3271. 3290.) raro autem
 duobus tantum, ante oppositiones medias occurrunt. Quoci-
 ra si proximus dies, hoc est, Luna tua xv. fuerit Domini-
 cus, Pascha secundum tuas Epactas, & Canones, consu-
 tudinemque Ecclesiæ, celebrabitur vno, vel duobus die-
 bus, & interdum etiam tribus, ante plenilunium me-
 dium. quod absurdissimum est, atque inauditum. Quod
 si in plenilunio celebrari non posset, vt tu falso opinaris,
 sed post Lunam xv. nihilominus, si dies Lunam xv. infe-
 quens foret Dominicus, celebraretur vel in ipso plenilu-
 nio, quod tu non vis, vel vno die, aut etiam duobus ante
 plenilunium, contra Canones. Vides ergo, quam perpe-
 ram tuæ Epactæ sint in Calendario collocatæ, translata
 Epacta 29. ex primo Aprilis in 31. Martij, &c. & quam
 falso tabula tua iustæ periodi easdem suppeditet. Vides
 totam hanc tuam molem sua sponte labefactatam corruere.
 Neque hic res sistit. Non solum Epactæ tuæ per se
 non legitimæ nobis Pascha exhibent, sed sæpenumero
 re ipsa nobis contra Canones, ac Patrum decreta celebran-
 dum obrudunt. Nam si Pascha celebrandum sit post Lu-
 nam xiiij. cycli, vt par est, & Canones præcipiunt, cele-
 brabitur anno 2565. triduo ante oppositionem mediam:
 anno 2650. vno die: similiter & anno 2670. annis vero
 2606. 2907. 3059. 4778. biduo. quo quid ineptius?
 Quod si, vt tu falso existimas, Pascha celebrandum esset
 post Lunam xv. differretur eisdem annis in Lunam xxiij.

cycli . quod Canones vetant . Deinde annis 2231. 2603.
 2630. 2643. 2647. 2667. 2945. 2975. 3002. 3290.
 anteuertet Pascha oppositionem mediam vno die, & qui-
 dem post Lunam xv. cycli: annis verò, 2610. 2613.
 2617. 2637. 2661. 2671. 2918. 3070. 4721. in ipso
 plenilunio, etiam post Lunam xv. iuarum Epactarum ce-
 lebrabitur . quod tamen sine causa perborrescis . Porro
 (vide, quò progrediar) anno 2619. quo tibi Epactam est
 xxv. nullum legitimum Pascha habebitur . cur ita? quia
 hac Epacta in Martio non est Paschalis, cum 6. diem
 Martij occupet, sed in Aprili, statuens suam xiiij. in 17.
 Aprilis. Cum ergo secundum tuam equationem oppositio
 media cadat in 19. Aprilis, hor. 17. hoc est, in 20. diem,
 non erit Paschalis, cum diem 19. sequatur: sed potius op-
 positio Martij incidens in diem 21. hor. 4. id est, in diem
 22. Paschalis erit. Cogetur ergo Scaliger eo anno Pascha
 celebrare secundo mense, & quidem non rectè, quod eius
 Luna xiiij. incidens in 17. Aprilis triduo oppositionem
 præcurrat . quod vitiosum est: quia ex natura sua Pascha
 post Lunam xiiij. posset celebrari die 18. si esset Domini-
 ca, duobus diebus ante plenilunium; vel (vt eius opinio
 fert) post Lunam xv. die 19. si foret Dominica, vno die
 ante plenilunium . Quanto igitur rectius nostra Epacta
 XXII. eo anno, constituens suam XIII. in 22. Martij,
 exhibet Pascha in primo mense: quippe cum oppositio
 Martij, secundum nostram equationem, fiat 22. Martij,
 hor. 4. nimirum post æquinoctium? quo quid rectius?
 Nec verò semel hic error tuam tabulam sequetur . Idem
 enim prorsus accidet anno 2638. Nam rursus tua Epa-
 cta erit XXV. cuius XIII. Paschalis tenet diē. 17. Apri-
 lis: & tamen oppositio Aprilis cadens in diem 19. hor.

10. non est idonea, cum diei 20. tribuenda sit, post diem 19. & quam tua XIII. triduo antecedit. Quanto igitur melius nostra Epacta XXII. illius anni, collocans Lunam XIII. in 22. Martij, Pascha proponit, cum ex nostra equatione oppositio fiat 22. Martij post equinoctium, ideoque ad primum mensem spectet? Anno autem 2646. tua Epacta erit 24. & ut vis, Paschalis in Martio. Cum ergo plenilunium Martij tunc fiat die 22. hor. 9. hoc est, die 23. cadet tua XV. in 21. Martij, biduo praeueniens plenilunium. quod non expedit, ne Pascha celebrari possit ante plenilunium. At nostra Epacta eo anno erit XXI. cuius XIII. notatur 23. Martij, vno die ante plenilunium, quod nobis cadit in diem 23. hor. 9. quo quid accuratius? Videsne, quanto feliciter cum nostris Epactis, & equatione actum sit? Neque hic sistit tua tabula error, sed serpit longius. Epactam 24. Paschalem statuis in Martio, quod omnino nouum est, cum nullus scriptorum, aut Patrum septimum diem Martij, cui opposita est Epacta 24. intra terminos Nouiluniorum Paschaliū, quae per cycli numeros inuestigantur, concluderit. quanto rectius nostra tabula eandem Epactam reponit in Aprili? consideremus, si placet, sequentes 16. annos, in quibus uterque nostrum Epactam XXIII. usurpat.

An non vides, te in 12. mense, nos autem in primo Pascha celebrare? quippe cum tua plenilunia in Martio omnia praeueniant diem 22. Martij, ac proinde vera Luna xiiij. ante equinoctij diem occurrant; nostra autem in Aprili non excedant 19. diem Aprilis, ideoque vera Luna xiiij. non transcendant diem 18. Constat autem inter Computi scriptores, plenilunia Paschalia contineri in ali-

Anni Domi ni	Aur. numerus	I. p. Cal. Greg.	Epactæ Scalig.	Lunæ xliij Greg.	Lunæ xliij Scali.	Dies exēpti sec. æquat. Greg.	Dies exēpti sec. æquat. Greg.	Plenilunæ media Pasc. secundum intercalatio nem Greg.	Plenilunæ media Pasc. secundum intercalatio nem Scali.
1609	14	24	24	18. A	20. M	10	10	18. 13. A	20. 0. M
1628	14	24	24	18. A	20. M	10	10	18. 6. A	19. 17. M
1647	14	24	24	18. A	20. M	10	10	18. 22. A	20. 10. M
1666	14	24	24	18. A	20. M	10	10	18. 15. A	20. 2. M
1685	14	24	24	18. A	20. M	10	10	18. 7. A	19. 19. M
2277	17	24	24	18. A	20. M	15	15	18. 7. A	19. 19. M
3296	17	24	24	18. A	20. M	15	15	18. 0. A	19. 11. M
2429	17	24	24	18. A	20. M	16	16	18. 20. A	20. 7. M
2448	17	24	24	18. A	20. M	16	16	18. 12. A	19. 23. M
2486	17	24	24	18. A	20. M	16	16	18. 21. A	20. 8. M
3488	12	24	24	18. A	20. M	24	24	18. 12. A	20. 0. M
4156	15	24	24	18. A	20. M	29	29	18. 6. A	19. 18. M
4175	15	24	24	18. A	20. M	29	29	18. 23. A	20. 10. M
4194	15	24	24	18. A	20. M	29	29	18. 16. A	20. 3. M
4566	7	24	24	18. A	20. M	32	32	18. 22. A	20. 9. M
4585	7	24	24	18. A	20. M	32	32	18. 14. A	20. 1. M

quo 29. dierum, qui à 22. Martij inclusive ad 19. Aprilis inclusive numerantur. Ex quo fit, ut illa, quæ diem 22. Martij antecedunt, ad primum mensem, & quæ diem 19. Aprilis transgrediuntur, ad secundum pertineant. Videsne igitur, doctissime Scaliger, in hac nostra tabella, quanta ex tuis Epactis, tuoque illo Canone novo, Nouiluniorum Paschalium silua errorum existat? Venio nunc ad aliud genus erroris non leuius.

IN superioribus tabulis Lunæ xiiij. methodi Scaligerianæ Lunas xiiij. Calendarij Gregoriani anteverunt semper duobus, vel tribus diebus, interdum etiam quatuor videamus nunc si placet, doctissime Scaliger, num tua tabula in iusta periodo tropica proponat etiam nobis aliquando Lunas xiiij. Gregorianis posteriores. Hoc enim si accidet, æquatio tua omni ex parte vitiosa deprehendetur, & falsa. Consideremus ergo insequentes 58. annos, in quibus Scaligerianæ Epactæ Gregorianis sunt binario minores, ac proinde Nouilunia, & quartadecimas in Calendario per duos dies serius notant in Calendario, nisi quando eius Epacta est aliqua ex his quinque, 25. 26. 27. 28. 29. hæ enim solo vno die tardius ea monstrant, cum in tuo Calendario per vnum diem sursum sint promotæ.

Vbi primum vehementer miror, quid tibi doctissime Scaliger in mentem venerit, Nouilunia per totum biduum versus fines mensium detrudere ab anno 3609. usque ad annum 3745. cum solum vnus dies ex anno 3608. reiectus fuerit. Quippe propter vnum diem exemptum, Nouilunia per vnum diem descendere coguntur in Calendario, non per duos, nisi velis dicere, eadem Nouilunia ab anno 2477. ad annum 3609. quæ duobus diebus ab eius Epactis citius notabantur, falsa fuisse, quod non arbitror te dicturum, ne tua tabula iustæ periodi tropicæ funditus corruat. Iam nihilominus mirabile mihi videtur, quod in annis deinde 132. proximè insequentibus, hoc est, ab anno 3745. ad annum 3877. eadem Nouilunia rursum per duos dies versus mensium initia retro agas. Nam propter diem ex anno 3744. ablatum, si Luna non egeat æquatione, per diem descendere deberent Nouilunia, non autem per biduum ascendere: si verò æquatione egeat, in

Anni Domini	Anteus Num.	Epacte Greg.	Epacte Scalig.	Lunæ xiii Greg.	Lunæ xiii Scalig.	Dies exempti iuxta vtriusq; intercalat.	Plenilunia media iuxta vtriusque in- tercalationē	Lunæ Dom.
3609	19	11	9	2.A	4.A	25	2. 7. A	D
3612	3	15	13	29.M	31.M	25	29. 22.M	AG
3613	4	26	24	17. A	20.M	25	17. 19.A	F
3616	7	9	27	14.A	15.A	25	14. 11.A	C B
3617	8	10	8	3.A	5.A	25	3. 19.A	A
3620	11	13	11	31.M	2.A	25	31. 11.M	E D
3621	12	24	22	18.A	2.M	25	12. 8.A	C
3622	13	5	3	8.A	10.A	25	8. 17.A	B
3624	15	27	25	16.A	17.A	25	15. 23.A	GF
3625	16	8	6	5.A	7.A	25	5. 8.A	E
3626	17	19	17	25.M	27.M	25	25. 17.M	D
3628	19	11	9	2.A	4.A	25	1. 23.A	B A
3632	4	26	24	17.A	20.M	25	17. 12.A	DC
3633	5	7	5	6.A	8.A	25	6. 21.A	B
3636	8	10	8	3.A	5.A	25	3. 12.A	FE
3637	9	21	19	23.M	25.M	25	23. 21.M	D
3638	10	2	0	11.A	13.A	25	11. 18.A	C
3640	12	24	22	18.A	22.M	25	19. 1.A	AG
3641	13	5	3	8.A	10.A	25	8. 9.A	F
3642	14	16	14	28.M	30.M	25	28. 18.M	E
3644	16	8	6	5.A	7.A	25	5. 1.A	C B
3645	17	19	17	25.M	27.M	25	25. 9.M	A
3647	19	11	9	2.A	4.A	25	2. 16.A	F
3648	1	23	21	2.M	23.M	25	22. 0.M	E D
3649	2	4	2	9.A	11.A	25	9. 21.A	C
3652	5	7	5	6.A	8.A	25	6. 13.A	GF
3652	6	18	16	26.M	28.M	25	26. 22.M	B
3656	9	21	19	23.M	25.M	25	23. 13.M	B A
3657	10	2	0	11.A	13.A	25	11. 11.A	G

Anni Domini	Aureus Num.	Epacte Greg.	Epacte Scalig.	Luna xiii Greg	Luna xiii Scali.	Dies exempti iuxta virisq; intercalat.	Plenilunia media iuxta virisque in- tercalationem	Littere Dom.
							D. H.	
3658	11	13	11	31.M	2.A	25	31. 20. M	F
3660	13	5	3	8.A	10.A	25	8. 2.A	DC
3661	14	16	14	28.M	30.M	25	28. 11.M	B
3663	16	8	6	5.A	7.A	25	5. 17.A	G
3664	17	19	17	25.M	27.M	25	25. 2.M	FE
3666	19	11	9	2.A	4.A	25	2. 8.A	C
3668	2	4	2	9.A	11.A	25	9. 15.A	AG
3669	3	15	13	29.M	31.M	25	29. 23.M	F
3672	6	18	16	26.M	28.M	25	26. 15.M	CB
3674	8	10	8	3.A	5.A	25	3. 21.A	G
3676	10	2	0	11.A	13.A	25	11. 3.A	ED
3677	11	13	11	31.M	2.A	25	31. 12.M	C
3678	12	24	22	18.A	22.M	26	19. 10.A	B
3679	13	5	3	8.A	10.A	25	8. 19.A	A
3680	14	16	14	28.M	30.M	25	28. 3.M	GF
3682	16	8	6	5.A	7.A	25	5. 10.A	D
3683	17	19	17	25.M	27.M	25	25. 19.M	C
3684	18	*	28	13.A	14.A	25	12. 16.A	BA
3685	19	11	9	2.A	4.A	25	2. 1.A	G
3688	3	15	13	29.M	31.M	25	29. 16.M	DC
3690	5	7	5	6.A	8.A	25	6. 22.A	A
3692	7	29	27	14.A	15.A	25	14. 5.A	FE
3663	8	10	8	3.A	5.A	25	3. 14.A	D
3694	9	21	19	23.M	25.M	25	23. 22.M	C
3695	10	2	0	11.A	13.A	25	11. 20.A	B
3696	11	13	11	31.M	2.A	25	31. 9.M	AG
3697	12	24	22	18.A	22.M	25	19. 2.A	F
3698	13	5	3	8.A	10.A	25	8. 11.A	E
3699	14	16	14	28.M	30.M	25	28. 20.M	D

Eodem die persistere, ut ratio Nouiluniorum exigit, & fusius à nobis in Apologia lib. 2. cap. 4. scriptum est. Quod si in hisce 132. annis Nouilunia recte notantur, necesse est, eadem in antecedentibus 136. annis falso bi- duo serius indicata fuisse. Cæterum video, te rationem non habuisse æquationis anni solaris, ac Lunaris, in Nouilunijs collocandis, sed solum Neomeniarum Iudaicarum. quæ tibi omnium malorum causa fuit, ut partim docuimus, partim mox docebimus. Examinemus ergo tuas Lunas XIII. harum enim maior ratio habenda est, quam Nouiluniorum, propter Paschæ solennitatem, te ipso etiam auctore.) easque cum quartisdecimis Gregoriani Calendarij conferamus, ut studiosus lector cognoscat, quanto reliquius, aptiusque Epactæ in Calendario Gregoriano collocatæ sint, earumque æquatio instituta, quam in Scaligeriano. Id quod in præcedenti tabula præstitimus. Vbi perspicue cernitur, Lunas XIII. Calendarij Gregoriani semper vno die anteuertere oppositiones medias, quemadmodum & in superioribus tabulis. quo quid iustius hoc in negotio excogitari potest? Lunas autem XIII. Scaligeri subsequi ferè semper oppositiones medias duobus diebus, quo quid magis alienum à recta Paschatis celebratione potest afferri? Hinc fit, ut omnibus proximæ tabulæ annis Pascha ex præscripto Calendarij Gregoriani ritè, ac legitime agatur, Dominica videlicet proxima post Lunam XIII. ut Canones, præcipiunt: ex methodo autem Scaligeri, plerunque in quarta hebdomada, nimirum Luna XXII. XXIII. & XXIII. quod Canones nullo modo patiuntur. Exempli causa. Anno 3609. Gregorianum Calendarium exhibet Pascha die 5. Aprilis, Dominica scilicet proxima post Lunam XIII. At Scaligerianum

Pascha rejicitur in 12. Aprilis, hoc est, in proximam Dominicam post eius Lunam XV. ac proinde in Lunam XXIII. eoque amplius; cum Luna XV. siue oppositio occurrat die ferme 3. Similiter anno 3612. Pascha Gregorianum fiet prima die Aprilis, at Scaligerianum die 8 Aprilis. Luna XXIII. Idemque de plurimis alijs annis eiusdem tabulæ dicendum est.

DEINDE annis 3613. 3621. 3632. 3640. 3678. 3697. ex Scaligeriana methodo celebrabitur Pascha in ultimo mense, cum in illis plenilunium medium contingat non post æquinoctium, sed ferè semper ante, ut hæc subiecta tabella docet. qui sanè excusari non potest, quo minus gravissimus error censeatur.

Annus Domini	Ab av. num.	Epact Scal.	Luna xiiij Scaliger.	Plenilunia media D. H. Mens.	Pascha Scaligeri post eius Lunam xv	Littera Dominicalis
3613	4	24	20. M	19. 7. M	24. M	F
3621	12	22	21. M	20. 19. M	28. M	C
3632	4	24	20. M	18. 7. M	28. M	D C
3640	12	22	22. M	20. 12. M	25. M	A G
3678	12	22	22. M	20. 21. M	27. M	B
3697	12	22	22. M	20. 14. M	24. M	F

Sed fortasse dices. Quid? Vestra methodus omnem vitat errorem? Fateor in annis 3621. 3678. 3697. oppositiones medias Aprilis ex nostra intercalandi ratione contingere die 19. paulo post meridiem, ut ex superiori tabula constat; ita ut ad secundum mensem videantur pertinere, non ad primum: Veruntamen cum oppositiones mediae mense Martio æquinoctium antevertant, ac pro-

inde ad primum mensem pertinere nequeant, rectius pro Paschalibus oppositionibus assumuntur in Calendario Gregoriano illæ, quæ mense Aprili occurrunt: propterea quod minus est peccatum celebrare Pascha in secundo mense, quam in ultimo, cum hoc nominatim prohibitum sit, illud liceat. Atque hic error (si error dicendus est, qui vitari non potest) non accidit ex cycli vitio, sed quia in prædictis annis nulla oppositio media incidit in aliquam 29. dierum à 22. Martij inclusivè ad 19. Aprilis inclusivè, qui soli Plenilunijs Paschalibus destinati sunt: adeo ut neque oppositio in Martio, neque in Aprili, Paschalis existat, sed illa ad ultimum mensem, hæc vero ad secundum pertineat. Quare cum earum altera sit assumenda, si Pascha illis annis celebrare velimus; erit potius, ut diximus, eligenda oppositio mense Aprili, quam Martio. Vides igitur, doctissime Scaliger, tuam illam præclaram methodum Neomeniarum Judaicarum vitio iacere. Quod si te non movet, ut eam oderis, ames licet seæ rivali.

TRIÀ ex ijs, quæ dicta sunt, liquidò constare arbitror. Primum, quod Scaliger (quod in tam ingenioso viro permirum est) in hac castigatione sua nihil omnino boni nobis obiecit, nihil admodum attulit, quod non tanto ante in conuentu de emendatione Calendarij providerimus, nihil denique, quod nos ipsi non iustissimis de causis reiecerimus. Deinde quod Calendarium à Scaligero propositum, una cum eius tabula æquationis in iusta periodo tropica, non unum vitium, sed plurima, eaque non levia, contineat. Postremo quod Gregorianum Calendarium iniuria à Scaligero, & alijs reprehenditur: quippe cum in eo æquatio tam anni Solaris, quam Lunar, una cum Ep

*Arum distributione, ita instituta sit, ut omnia medijs me-
 tibz perbelle respondeant. quod in Calendario Scaligeri non cernitur. Declarant id superiores tabulæ, in quibus
 oppositiones media Paschales ad multa annorum mil-
 lia supputatae sunt, quæ quidem Lunis quartisdecimis Ca-
 lendarij Gregoriani mirifice congruunt, ab illis vero, quas
 Scaligeri Calendarium exhibet, multis modis dissident: propterea quod
 quartadecimæ ipsius oppositiones medias plus æquo, vel antenertunt, vel subsequuntur, nostræ autem
 quartadecimæ ferè semper plenilunia media vno die antecedunt.
 quod Canonibus, & Computi scriptoribus mirum in modum congruit.
 Non est igitur, quod Scaliger tantopere de suo Calendario gloriatur, idq. orbi Christiano
 vniuerso quasi diuinam quandam regulam, ac munus caeleste proponat.
 Interim tamen ingentes ei gratias & agimus & habemus, quia eius castigatio occasionem nobis
 præbuit Calendarij Gregoriani Astronomico plurimorum annorum
 calculo illustrandi. Qua ex re fiet, ut intelligant vniuersi, omnia in eo recte
 esse disposita, nullaque in re (quantum cycli natura patitur) ab ijs, qui
 concilia, Patres, Canones, & Computi scriptores decreuerunt, dissidere.
 Porro hæc tam accurata Scaligeri acutissimi pariter doctissimi-
 que viri castigatio magnam nobis spem facit, neminem post hac fore,
 qui Gregorianum Calendarium vlla labefactet ex parte, aut aliquid melius
 afferat; cum tantus ille vir non potuerit; qui vnus prope modum ex
 omnibus posse videbatur. Sed de his hæcenus ad Scaligeri perorationem
 veniamus.*

S C A L I G E R .

a A M P L E C T A M V R igitur hanc emendatissimam formam: bissexta æquabiliter tollantur alternis 132. 136. annis: Epactæ ordine suo in Calendario collocentur, idque

à Calendis Martij, non à Calendis Ianuarij, vt exemplar
 Calendarii, quod dedimus, docet: neque binæ Epactæ in
 vnā cellam concolores, vel discolores stipentur: neque
 xxix. Epacta pro Epacta xxviii. in Calendis Aprilis anno-
 tetur: neque post vnicam Epactam Epacta * ex continen-
 ti subiiciatur in omnibus mensibus, cum alternis tantum
 syzygiis hoc faciendum sit. Si hoc ita, vt diximus, ritè &
 ordine fiat: non solum nulla reprehensio, sed etiam ma-
 xima laus in auctores anni redundabit.

C L A V I V S.

a. V N D E N A M iste *ἄνθρωπος ἐκ μὲν ἁπάντων ἐπιφανὴς, qui*
inexplicabilem veluti tragædiæ nodum sua auctoritate dis-
soluit. Næ ille si cognouisset ea, quæ paulò ante docuimus,
 longè aliter censeret. Nam & mendosissimam (auctoris
 pace dixerim) hanc formam esse, & bissextiles annos non
 solum facilius, verum etiam rectius per centurias annorum
 in Calendario tolli: & Epactas non posse melius, quàm in
 Gregoriano Calendario sunt, collocari, & quidem initio
 factò à Ianuario, non autem à Martio: denique binas in-
 terdum Epactas concolores, vel discolores, in vnā cellam
 non temerè stipari, planum fecimus. Quocirca cum om-
 nia ritè & ordine facta sint, ex hac Scaligeri castigatiōe
 non solum nulla reprehensio, sed etiam maxima laus in
 auctores Calendarij redundauit.

S C A L I G E R.

b T O L L A N T V R igitur vitia. Faceßamus ab omni
 puerili velitatione, & id, quod in manu est, agamus.
 Omnibus in eam rem incumbendum est. Omnium enim
 interest. Quamdiu in forma recepta inerūt, quæ reprehē-
 das, (sunt autem nimium quantum multa) qui ea adhuc nō
 vtuntur, cur non vti debeant, semper allegare poterunt.
 Quod si emendata proponatur, nihil causæ est, cur non ab
 omnibus recipiatur, cum Iuliana, quæ adhuc in multis
 Europæ partibus hæsit, vitio non careat.

QUID faceres, mi Scaliger, aut diceres, si tot tantaque in nostro Calendario vitia deprehendisses, quot quantaque nos in castigatione notauimus tua? Sed tamē rectē mones. tollantur vitia, quæ certē tolli non possunt, nisi methodus à te inuenta tollatur. Faceßamus sanē ab omni puerili relictatione. quod nunquā profectō faciemus, nisi tua castigatio faceßat. Denique quod in manu est, ut Gregorianum Calendarium orbis terræ consensu comprobatum sequamur, id agamus. Nimirum omnibus in eā rem incumbendum est. Omnium enim interest, ut tu præclare mones. Etenim cum iam constet, in forma receptā nihil omnino esse, quod iure reprehendatur, qui ea adhuc non vtuntur, cur vti non debeant, posthac allegare non poterunt. Nam cum satis superquē emendata proponatur, nihil causæ est, cur non ab omnibus recipiatur: cum Iuliana, quæ adhuc in multis Europæ partibus hæsit, vitio non careat; illā autem, quam vir doctissimus, atque ingeniosissimus Iosephus Scaliger proposuit, multis magnisque vitijs non vacare, satis appareat. quamquā Saxones, Anglos, Danos, aliosque populos nonnullos, à recipiendo Calendario Gregoriano haud sane illa causa retardauit, quod vitiosum esse censerent, sed hæresis, & odium Romani Pontificis. Calendarium igitur placet, auctor displicet. Nec dubito, quod uincentissimis animis recepturi essent, si id pro Pontifice Cæsarem haberet auctorem. Vidi ego scriptum, quoddā Kemnicij hæresiarchæ ad Landgrauium Hassiæ virum Mathematicis egregiē excultum, ubi Calendarium haud obscure commendat, aitque dignum esse, quod reciperetur, nisi à Pontifice Romano esset profectum. Miseret me istorum, qui quam rem propter auctorem maxime probare debe-

rent, eam per se probatam improbant solummodo propter auctorem, ac tanquam contumaces filij odio optimi parentis, malunt paternis donis carere, quam frui. ita dum videntes ac volentes detrimentum capiunt, unde emolumentum percipere cum alijs possent, vel ipsorum iudicio sua stultitia, ac pertinacia pretium ferunt.

S C A L I G E R.

a HÆC autem, quam proponimus, elegantissima, emendatissima, tutissima, parabilissima sit.

C L A V I V S.

a Credimus, an qui a mant, ipsi sibi somnia fingunt?

NEQVE enim ego video, qui elegantissima sit ista ratio, quam anni vel solaris, vel Lunaris aequatio perturbata deformat: aut emendatissima, quæ, ut ostendimus, vitijs est cumulata: aut tutissima, quæ in fraude explicabiles inducit: aut denique parabilissima, quæ propter incantantiam tabularum, quibus nititur, innumerabiles habet difficultates. At vero ea, quam nos proposuimus, talis profecto est, ut minimè dubitem, quin iam tibi quoque, ut ceteris, & elegantissima, & emendatissima, & tutissima, et parabilissima videatur. Quod si adhuc tuæ te methodi forma delectet; licebit eam solus ames, me certe aut quemquam qui sapiat, emulum non habebis.

S C A L I G E R.

b OBSECO igitur eos, ad quos hæc emendare pertinet, ut abdicato omni odio, & omni querela, aut hanc formam admittant, aut meliorem communicantur.

C L A V I V S.

b DESINE obsecrare, mi Scaliger. Abdicato enim omni odio, & iniusta querela, tuâ istam formâ attentius consideratâ admittere nullo modo possumus. Nō negamus nos errare potuisse homines enim sumus. Sed si quid certū

est in rebus humanis, nos hac in re non errasse confidimus. Verisimilius quippe est, unum in re sua falli ac decipi, quam multos iudicio non inferiores in aliena. Sane Lillianam methodum, vel ex huius tuæ formæ comparatione optimam esse comperimus; ut nihil attineat comminisci (quod fieri non posse arbitror) meliorem.

SCALIGER.

NOÏTRA enim non venditamus. Hoc unū, ut vitia tollantur, postulamus, contendimus, etiam atque etiā oramus.

CLAVIVS.

NEC verò nos venditamus nostra, sed ea priusquam ederentur in vulgus, omnibus orbis Christiani nobilibus Mathematicis examinanda proposuimus. quod testatur Compendium Calendarij ad Principes, & Respublicas transmissum. Gregorius autem Pont. Max. ex illorum sententia, communique omnium consensu novum Calendarium sanxit. Hoc unum, ut (quoniam vitia sublata sunt) discordia tollatur, postulamus, (ut tuis verbis utar) contendimus, etiam atque etiam oramus.

Hæc habui, quæ non tam aduersus hunc Elenchum, siue castigationem Calendarij Gregoriani, quam pro Calendario Gregoriano, ac veritate scriberem. Oro, obtestorque Scaligerum virum ingenio, doctrinaq. præstantem, ne aliter ea accipiat, quam à me dicta sunt. Equidem nihil omnino dixi eo animo, ut de eius fama, cui consultum volo, detraberem, sed potius, ut hominem non minus industrium, quam ingeniosum, amice, ut initio diximus, admonerem, ne alios præ se fœnum putet esse oportere, neu frusus ingenio, quo plurimum potest, præcipitem se ferri sinat: contraque ad veri, rectique patrocinium præclara illa natura, doctrinaque præsidia conuertat. Veritas in-

terdum

verum aliquantò me liberiores in dicendo fecit, non nego. Habent hoc literarum studia, ac disputationes, ut sine ardore animi, & acrimonia quadam tractari pro dignitate non possint: præsertim cum veritas aduersus calumnias defendenda suscipitur. Quod si hominem refellere magis, quam veritatem tueri, propositum nobis fuisset, longè aliter hoc negotium transigissem. Sed quoniam veritatem ipse solà quæsiuisse in hoc Elencho præ se tulit, contentus fui & ego fallaces contra veritatem argumentationes refellere, ac profligare. Neque enim vereor, ne talis, tantusque vir, discussa errorum caligine, contentio- nis cupidior futurus sit, quam veritatis: præsertim cum humanum sit errare, errorem agnoscere & emendare, sapientis. Nec vero Scaliger hoc suo conatu nullam (mea quidem sententia, nisi quod in eo modestiam desidero) laudem ingenij tulit, vel quod in magnis & voluisse sat est, vel quod Gregoriani Calendarij causam oppugnando illustriorem reddidit, atque meliorem.

F I N I S.

Ego Claudius Acquauina Societatis Iesu Præpositus, Generalis opusculum P. Christophori Clauij aduersus Iosephi Scaligeri Castigationem Calendarij Gregoriani, à quatuor Societatis nostræ Theologis, ac Mathematicarum peritis recognosci atque approbari curavi. Quod propterea etiam approbo, ut imprimi possit, si ita placuerit. Reuerend. D. Viregerenti, ac Reuerendiss. Patri Magistro Sacri Palatii. Dat. Romæ. Die 6. Iulij 1595. Claudius Acquauina.

Vidi & perlegi ex commissione admodum R. P. F. Petri à Saragoza pro Magistri Sacri Palatii examen Christophori Clauij Bambergenfis & Societate Iesu doctissimi Mathematici, in Iosephi Scaligeri elêchum & Castigationem anni Gregoriani, in quo multa quæ iuuent, nihil quod offendar reperio, simul cum modestia, & pietate Christiana singulari. Romæ 1595. Die Calendarij Iulij xij.

F. Alfonsus Ciacon.